

אבן מקיר תועק

וענתה בי צדקתי ואל ההרים גדולי תורה ונציגי האומה
בא"י ובגולה אשא עיני תנו לבכם להאי עולבנא דאורייתא
פתחו שערי צדק והסירו עול אל יהי קולי קול קורא
במדבר, עם תשובות מהגה"ק רשכבה"ג חזון איש וצ"ל,
תשובה מדבנו יוסף קארו ל"הרב הענקין" שבימיו, מכתבים
מאגודה"ר, מהגאונים ר' ישראל ראזענבערג, ר' אליעזר
זילבר ור' יוסף אלי' הענקין פליט"א, בענגיס ועוזיאל ות"ע
מאמרים מ"הבוקר", "הצופה", "שערי" ועוד, חומד מעניין
ולא בא עוד כבושם הזה על אדמת אמריקה

נערך בעז"ה בידי העשוק והרצוף

חיים בלאך

"שנאו רע ואהבו טוב והצינו בשער משפט אולי יתגן ה' אלי
צבאות שארית יוסף" (עמוס ה' ט"ו)

אל תחשבו ששלמה המלך בין הנויים קרא אני שלמה הוא
קרא כך בין בני עמו אך אחיו היהודים האמינו להאשמדאי שהוא מלך
ישראל כי היה אומן נסלא בהתחששות ובצביעות"
(ר' יוסף בר מבריסע).

ניר-יחיק, בא יבא בגאולה ובישועה במהרה! לע"ק.

קונטרס זה נוסף על הקונטרסים „קום ריב“, „מריבות קדש“, „א דרייפוס משפט אין אגודת הרבנים“, „מאשרים תועים ומתעים“ ועל ארבעה אלה לא השיבו שמוכנים למנות ב"ד לסדר את הענין ומוכרח אני לבוא בקונטרס חמישי. שלו הייתי ויפרפרוני ואחזו בערפי ויפצפצוני. אחי, בני עמי יוכלו לשער איך נעים לי להשמיע במרום קולי וסוף כל סוף הנני כמתבזה בעצמי. אך מה אעשה אם לכם צפון משכל ומיראה מהורה ואינם רוצים לסדר הסכסוך לפני ב"ד צדק. אני מבקש לרכנים ות"ח: התעוררו התעוררו וזכרו דברי הנביא מה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט. חושן, חושן, אל תתמהמהו. והרה"ק מכרדיטשוב פירש הפסוק בישעיה „כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות“ שהא בהא תליא: אם תשמרו משפט וכו' אז קרובה ישועתי וכו'. אם יחשו הרבנים ואיש לדרכו יפנה, הם ובניהם ומשפחתם אתם ישאו גם הם את עון המשפט ותכתב זאת לדור אחרון.

א' רחנובה „בצר לי מאד אקרא אל ד' " לפ"ק.

חיים בלאך

בענין המשפט שלי אמר הרב הענקין לאדמו"רים ורבנים שגאוני הדור החז"א, רז"א מלצר, רז"ו סולוביטשיק ורי"א הרצוג שליט"א הודיעו לאגה"ר שכתבו לי שהפסק אמת וצדק ושחלילה להם לעמוד עמי לדין או לתת לדון שנית. שמץ „אמת" בדברי הרב הענקין, אך בנוגע למרן החז"א נ"י. המקום מצומצם וא"א לכתוב אריכות, איך נתערב מרן החז"א בסכסוך אומלל זה. בקיצור: נתייעצתי משני רבנים בשנת תש"י לפנות למרן החז"א בבקשה לכתוב לאגה"ר שימנו ב"ד של שלשה ולפניו יבורר כל הסכסוך. והם מן המארב באו וכזבו למרן החז"א שיש פה מסרב לדין ומזלזל בהרבנים וגורם לח"ה ומרן אמר לאחד מידידי שעלי „למנוע ח"ה השומע לך" ולתורתו הוא המבורך". שלחתי למרן העתקה מהערעור על הפס"ד והודעתיו, שאם יכתוב לי שהפסק אמת ושבע"ד אינו יכול לתבוע הדיינים לדין, כמוצא שלל אגיל ואת מצות רבנו אשמור. ממרן החז"א לא קבלתי מענה. אחר איזה זמן הגיעני מכתב מאיש בלתי נודע לי וזה הוא תורפו:

„ב"ה, שלום ורב ישע ומוזני, בנחת ולא בצער, ברוח ולא בצמצום, בכבוד ולא בבזיון.

„מסרו לי בענין מכתבו לזרו אגוה"ר לברר המשפט בפני ג'.

„מצד אחר אין דרכו של מרן הגאון בעל חזון איש שליט"א להתערב במסוככות, מפני רפיון הכח, ואנינות הדעה, ובפרט ברבר שהשטן מרקד להרבות שגאה וקטטה, אך יש כאן עוד דבר; את הטענות והתביעות וסוד הילוך המשפט אי אפשר לדעת לאשורו מהניירות שהדפיסו. אך אחד מיוחד שנתן אפשרות לעמוד עליו ולעיין בדינו והוא הזכרון דברים שנעשה ביניהם, ושעליו יסובב כל המשפט, ונראה שהוא חסר סעיף עיקרי, שהזכרון דברים מחייב ה. פ. ב. דברים, השקעת כסף, ושעבוד גופן להנהלת המסחר ושיפור הענינים הקשורים להצלחת השותפות, אשר על זה אין מועיל קגא"ס והיה להם לכתוב שאף אם יחזור משעבוד גופו, ישאר שעבוד נכסים להשקעת כסף אבל אחר שלא נכתב, יכול לטעון שהוא חוזר משעבוד גופו, וממילא אינו חייב להשקיע כספו ולסמוך על אחרים, והוא מבואר בחזו"א ב"ק ס"י כ"א ס"ק כ"ו.

„הא דאין מועיל ק"ס בפועל אפילו קבלן מבואר בפ"ת ס"י שלי"ג סק"ד בשם השבו"י, הא דשותף דינו כפועל מבואר ס"י קצ"ו סכ"ג, ולא נחלקו אלא אי דינו כשכיר יום או כקבלן, אבל אם מקבל עליו דין ידו על התחנותה לכרע מצי הדר בו. וע' חזו"א ס"י כ"א ס"ק כ"ג (אף שגאמרו שם בל' אפשר, מ"מ מספק אי"א לחייב).

ולענין קנין שטר שצריך ג' בקנין שטר המועיל בע"ע וצריך שיהא מנייד של העבד ושיקנה לו לרבו וכמבואר בנה"מ ס"י קצ"א סק"א. ואמנם

כתב שם בשם הרמב"ן דסתמא מקנהו אבל אפשר בזמננו לא ידעי לאקנויי ;
ובזכרון דברים חתומים על נייד אחד, ואפשר עשו ב' שטרות. ואפשר שהכנסת
הכתביד ישמש לקנין כסף.

הת"כ שהזכר ודאי אין הכונה לשבועה שאנו נזהרים מזה אלא לשם
קנין, וגם משום קנין מסופקני אי הוי לדידן כסתומתא.
ובכל אופן צריך הוכחת דברים שמתרצה לשעבוד הגוף לכפותו בשוטים
וסתמא לשעבוד נבסים מכיון להיות ידו על התחנותה, עי' חז"א, שם, סי'
כ"ג סק"ג.

ואמנם אם הוא דבר האבוד אשתעבד לשלם ההפסד, אבל לקבוע אם
בהנידון היה הפסד או רק מניעת הריחות, או שאין כאן כלל הפסד, בזה אי"א לדון
מן החוץ. אבל להסתמך על החוזה שח. פ. חייב להשקיע את כל הכסף, אי"א.
כמו שנתבאר, ומנקודה זו הפסיד אמת שהיה יכול לחזור באמצע.
בענין הפסד של דבר האבוד תלוי בשקול דעת וחז"א דינא ולא שייך
כאן טעות אם לא שידוד בעצמם שטעו או שיהיו ב"ד גדול בחכמה ובמנין
ויאמרו שטעו, ואז אין דינם דין וישלמו מביתם (ולא עיינתי עכשו בפרט
זה).

כמובן אין הדברים אמורים לקבוע הלכה רק נטיית הדעת.
בשם מרן הגאון בעל חזון איש שליט"א,

ש. ב ר ז " מ.

אחר ישוב הדעת ערכתי להרב ברז"ם נ"י תשובה ואת תוכנה אני מוסר

כאן :

בשם אלקים חיים, י"ו מנחם אב ישועה ונחמה ונצחון לפ"ק.
שלום מאדון השלום לכבוד הרב הגאון, מורג חרוץ מהר"ש ברז"ם נ"י.
הגיעני מכתבו ותמיהא גדולה לי על עיקרי יסודי בנינו בזה וכ"ת לא
ישער כלל, איך קשה לי לומר שאינני מאמין שהמכתב נתחבר ממרן מאורנו
הנערץ החז"א שליט"א. אך בהיות שרוצה אני להסיר ממני לזות שפתים
ונעימה לי ההזדמנות להשתעשע במילי דאורייתא, ואפשר כ"ת ישתדל
באגה"ר שיעמדו עמי לד"ת, אני משיב לו, ומראש צורים אודיע לכ"ת
שאם היו פוסקים שח"פ יוכל לחזור בו באמצע, לא הייתי מערער כלל על
הפס"ד אורבה הייתי מדים ידי בשבח להש"י שפטרני מעונשו של שותף זה.
המשפט יסובב על ספרים שחברתי בעז"ה אחר שנמלטתי מהתופת והגעתי לכאן,
יד"ג הנודע ר' השל פרבשטיין ז"ל השתדל ומצא בא"י מר"ל בעד הספרים
שמוכן היה להדפיס ששה אלפים טופסים ולתת לי כשכר סופרים אלף
טופסים מכורכים. והנה בא הרח"פ! הוא פתני ואפת להשתתף אותו
בהוצאת הספרים והבטחני שכל מגמתו לקיים בי המצוה והחזקת בו ולתת לי
נתומים על אשר סבלתי בידי הנאצים. הוא סבב אותי בכחש שהוא רב
ותלמידו של ר' יודל ז"ל. לא עלתה על דעתי שרב ובעל מוסר יתנהג ברמאות
וישביעני תמרוים. אחר שהתחלנו העסק, נוכחתי שנפלתי בידי סוחר חריף
שלשלל פניו מועדות. רב נודע מפאריס אמר לי שאם אצא מהשותפות הזו

בלא מחלת לב, אהי איש מוצלח ויהיה עלי לברך ברכת הגומל. ידידים מוכנים היו להחזיר לח"פ הסכום שהשקיע או \$400 ולהשתתף עמי בהוצאת הספרים. הפצרתי בח"פ שיסכים לביטול החוזה. אך הוא אחז בי ולא הרפה ממני ותבע בעד השחרור \$5000. וכך נמשכה השותפות מיום ומחדש לחדש ואני סבלתי יסורים קשים עד אין להכיל ואני לא מלאני לבי לעבור על קנא"ס ות"כ. כשהיה החצי מהספרים נגמד בדפוס, קנה ח"פ האטעל שלישי כשר בסאראטאנגא. אז בא אלי בבשורה שאבד את כספו על הוואל-סטריט ושנשאר בכתונת אחת ובכה בדמעות שלישי. העיקר אין לאל ידו להחזיק יותר בהשותפות ומוכן הוא „לצאת“ ב„ויתור“ על „פיצויים“ ואפילו להפסיד חלק מהמעות \$1700 שהשקיע. הלכנו להמו"ס ר' יהושע רעזניק ז"ל. נעשה ביניהם חוזה בת"כ שרעזניק ישתתף במקום ח"פ. רעזניק התחייב להחזיר לח"פ הסך \$1700 עד ג' חדשים ולשלם בעדו להמדיפס המגיע עדך \$1500. נעשו ביניהם ראשי פרקים ונגמר שח"פ יבוא שבוע הבא להעיר ונתתום הניידות שיתברם עורך דין. ח"פ היה מלא שמחה! אחר ימים אחדים תודיע לי ע"י התיליפון שאחרי שובו לביתו התייעץ עם ידידים והוא מוכן לתתם החוזה בתנאי שרעזניק יתן לו נאטס וזכות להשתדל במכירת הספר ומכל ספר שימכר על ידו יקבל 40 אחוז. וכל זאת כתב לי גם במכתב. כשקרא רעזניק את המכתב אמר לי: הרב הזה שוה ככר זהב! לאו דין בר נש אם הוא עובר על ת"כ, הוא יוכל לכחש גם לאל ממעל לא אחתום את שמי על נייר אחד עם איש כזה! כה נתגלגל הדבר שהזמנתי לד"ת באגוה"ר. אני לא ידעתי מהנמוסים הנהוגים באגוה"ר. חשבתי שדין תורה, דין תורה הוא, כמו שהסכנתי אצל רבותי הגאונים מהרש"ם, הרי בשמים, אבן יקרה. תקותי שבאגוה"ר ידונו בלי נטיה, הביאה לי מפח נפש. כי קגוניה נעשתה ורשת טמנו לי. וכמה נאמנו דברי חז"ל משרבו זוחי הלב רבו מחלוקת בישראל. בהיות שאדיר חפצם של שני הדיינים היה לעשות טובה שלמה לח"פ, חפשו חפש מחופש בפוסקים אחר אופן לפסוק שח"פ יוכל לחזור בו באמצע השותפות ולעשות ממני התובע, נתבע! מה יעשו כי יקום אל ומה ישיבנו כי יפקוד אותם? הם אינם מאמינים באלקי המשפט. חפשו ומצאו דעות דבפסידא דלא הדר ושגונב מן השותפות ועובר על תנאי, מצי מסלק ליה להשותף. ובהיותם משוטטים בעיניהם הברזלחים, מצאו גם רברי ר"ת, שהגם שת"כ אין לו היתר, אבל אם יש הפסד בדבר או מכשול, יוכלו להתירו. ולא הספיק הבצק להחמיץ והפסק נאפה על יסוד טענות בשם ח"פ: „בהספריס של בלאך אין ברכה. הספריס מלאים שגיאות וחסרונות ומכשולים בלאך עבר על תנאי עיקרי בלאך מעל בהשותפות ע"י שנוי בסידור השורות הוצאת ספרי בלאך גורמת חסרון ממון וגם כבוד“. ומיד נתישבה דעתם של אותם הצדיקים; ח"פ יכול לחזור בו ובלאך, אב הרמאים, מחויב להחזיר לו המעות שהשקיע ולשלם בעדו החוב להמדיפס. וטענות אלו שקר הן כמו הפרוטוקולים של זקני ציון, כמו ע"ז. טענות אלו נבראו מאחורי הפרגוד שלא בפני ושני הזקנים קלעו אותן מאחורי המחיצה המפסקת בינם ובין אדון האמת והמשפט. אין כלום שסופו של הפסק שובר את ראשו, כמו שיבורר

בפני ב"ד. מה להם ולכל האזהרות בתוה"ק, בש"ס ובמדרש ובפוסקים להוציא משפט אמת? מה להם ולהב"י שפסק: "אפילו הכי לא יסלקנו ויפרע ההפסד שנמשך מביטול התנאי"? ועיניהם נתייסמו מלראות דברי הרמ"א: "אם שינה או פשע השותף תוך הזמן, אפילו הכי אינו יכולין לחלוק אלא משלם מה שהפסיד". נבהל ונחפוז כתבו וחתמו את הפסק והובא להדואר. והם עשו בי שלש חטיבות מלאות "חסד ורחמים": "שלש בחירות" נתנו לי והחשבון עלה יפה שלא יהיה בידי לקיים אף אחת מהן! ואני בקבלי הפסק מהדואר כמעט פרוחה נשמתי. לבי נודעזע: הנאצים ימ"ש החרימו את הכתב יד של הספר בווינה ולריק יגעתי ולתוהו כחי כליתי ד' שנים בעריכת הספרים מחדש. מי שיש לו לב ונשמה ומח בקדקדו ישער מרת נפשי. כמה ימים עמדתי בין מות לחיים והרהרתי: למה לא שאוני והטילוני אל הים? הפסק הזה גרם לי תחלואי לב ונפש. אם אזכה ויבוא הדבר לפני ב"ד צדק, יראו כי סטאלין ומשמשיהו, להבדיל, צריכים לילך להחרר של שני הדיינים האלה ללמוד מהם פקחות ואיך עושים "משפטים". הם דיתבי אדוכתייהו כחמרא דיתבי על דורדיא ולא פג טעמייהו, ביד צר לא היו ובגולה לא הלכו ושולחנם אינו חסר מכל מטעמים שבעולם, ידעו כי חזקים הם ממני! בטענות אלו ובפס"ד זה מהקו את כל היקום והעניד שלי כשראו האנשים שחפצו להשתתף בהוצאת הספרים במקום ח"פ את הפס"ד, מיד נסוגו אחור. הספרים (שהחצי מהם היה נגמר בדפוס) נדונו לכריתה ולכליון. ואם פרנסתי היתה גם עד המשפט הנעכר מצומצמת כי לא היה לי שום משרה ורק על עטי הייתי חי, עקב העלילות בצורת טענות בהפס"ד, נסתם לי כל מקור פרנסה ונשדד ממני כל אפשרות להמשיך בעבודתי. (בידי מוכנים לדפוס ארבעה ספרים חדשים, אך עקב העלילות בפסה"ד והמלשינות השונות, אין סיכוי להוציאם אורה). פועל בטל נהייתי להווייתי

ובפני ב"ד יבוררו כל הפרטים כביעותא בכוחתא. אם לא היו מכניסים ארס של נחש לפסה"ד ולא היו באים בתחבולות סטאליניות מלאות רעל להעבירני מן העולם, לא הייתי בא למערבלא זו הנמשכת זה שלש שנים וה' יודע אחריתה. בחפצם לטהר את ח"פ מכל פגם וקליפה (כדי שאחינו החרדים לא יפקדו בכשרות ההאטעלים שלו!), הפקירו אותי ואת משפחתי ואת האמת ואת הצדק ואת נשמתם, בידעם שידם תקיפה ולא יעמוד איש בפניהם בבואם לבלע את הקודש. ובאמת מה יעשה זכוב נגד נשרים, תולעת נגד אריות וליישים שבעים ומדושני עונג דפקיעו שמייהו בכל קצוי ארץ. והרב הענקין התברך בלבבו: "ינסה חיים בלאך לערער על פסק הכתוב על נייר אגוה"ר בחתימתי ובחתימת הרב זלצר, ואצא בעזרת המלחכי פינכא והפרופגנדיסטים שלי בעברה וזעם ונקיץ את חייו. העולם מכיר אותי ואף הריפורמר והקונטרב" טיבים ורבני ההסתדרות מעריצים אותי, כי מי כמוני בוחר בלשון ערומים, ומי יאמין שתם וצדיק כמוני יכול לעשות קונציים במשפטים כמו בתיאטריון ולעקור כל התורה כולה. ואם יבוא חיים בלאך וכחשי בפני יענה, אגיד שעברתי עליו את הדין כי אפיקורס הוא". כך ולא אחרת חשב לו הרב הענקין בשעה שהשיקע את מחו ושכלו להוציא "הפסק" ולהראות כי "חכמה" בקרבו

לעשות "משפט". ברי שאם היו יודעים שאשאר בחיים היו מתיישבים הרבה
 אם לעשות "משפט" זה! כי יהי כן או כן: מצנפתם אינה מבהיקה יותר כ"כ
 והם מוכרחים להתנצל בע"פ ובכתב ולהשתמש בשקרים וכזבים. הרב הענקין
 כתב למכובד אחד שאני מערער על הפס"ד רק בחפצי "לחוט מהם מעות".
 לפיכך באה הצהרתי (גם במכתב לרבנו החז"א שליט"א משושן פורים) שאני
 מוחל (בעיה"ז) על כל מעות ממשפט זה! גם זאת חזיתי ואספרה מה שגרם
 לי יסורי נפש ער יומי האחרון. בווינה חברתי ספר ענקי, אנציקלופדיה
 מספרות הש"ת בשם "אוצר החיים". שנים רבות עבדתי עליו. הסכימו עליו
 כחמשים גדולי תורה ומדע; ע"פ סבה נשארו משנות הרעם בווינה ההסכמות
 וגם איזה גליונות בכת"י. הספר נגמר בפברואר 1938 בדפוס ונכנס לכריכה.
 בימי הפורעניות כשהתנפלו הנאצים ימ"ש ביום 12 מרץ על אוסטריה, הניחו
 ידיהם הטמאות עלי ואת האוצר חיים, ספר בן 850 עמודים תבנית לקסיקון
 נית, החרימו בטרוניא ש"דאי לא טהור" הוא מ"אפיקורסית" בתורת היטלר
 ימ"ש. בידי תורף "החרם" של הגשטה בה"פעלקישען בעאבאכטעד". בעזיה
 נשארתי בחיים. גם מ"אוצר החיים" נשמר טופס אחד. לפני הב"ד יבורר
 שח"פ הותנה שאשתתפו גם בהוצאה החדשה של ה"אוצר חיים". כשקנה את
 ההאטעל בסארטאטאגא חזרו בו מהשותפות מאושר הייתי וכמוצא שלל שמחתי.
 רעזניק, ושותפיו המיוחרים להוצאת ספרי, עשו כל ההכנות לגמור הדפסת
 הספרים. אחר שראה את הפס"ד שח"פ חזר בו מהשותפות כי "הספרים של
 בלאך הם מעיינות נרפשים ומקורי משחת ואין בהם ברכה ומלאים שגיאות,
 שבלאך עבר על תנאים ושהוצאת ספרי בלאך גורמת חסרון ממון וגם כבוד",
 חזרו מהשותפות כל עיקר. אם היה הספר הענקי הזה יוצא לאור, לא הייתי
 מחוסר פרנסה והיה לי מקור להתחזקות ולמרץ ולעבודה. את ההקרמה
 ל"אוצר החיים" אני מסיים: "את חלבי ואת דמי נתתי בעד הספר הזה
 והוא יהיה חלקי בתוך עמי". היש מכאוב כמכאובי? ואם עקיצת צרעה
 גורמת כאב וצער, נשיכת שועלים לכ"ש. מסובך ונבזה אני וזמני יכול באפס.
 הם עשו ממני ע"י רצח המשפט חרס הנשבר. ואני מבקש רק אחת: בואו
 עמי לפני ב"ד צדק! אם יבורר שהמשפט אמת, אציית את הפס"ד ואתפלש
 לפניהם בעפר שימחלו לי על שערערת על המשפט ושהייתי מזלזל בהם
 כולי האי. על הב"ד לא יהיה לדון כלל על עסקי ממון, רק לברר אם הטענות
 בהפס"ד אמת או שקר הן אם הפרטים במכתבם מיוס א' דחנוכה תש"ט אמת
 בב"ד יבורר מי העושק ומי העשוק, מי הוא העובר על תוה"ק. בכל ימי מגורי
 בווינה מכובד הייתי בעיני הרבנים מכל החוגים. בכל פעם שנתפרסם ממני
 מאמר או ספר לענות חורפי אמונתנו דבר, קבלתי ממאות גדולי תורה ומדע
 מכתבי ברכה. הרבנים הענקין וולצר, בחפצם לעשות טובה לרח"פ, הכינו לי
 מלכודת ודחפו אותי על לא חמס בכפי לשוחה עמוקה. בווינה קראתי יום
 יום "ברוך ה' צורי המלמד ידי לקרב, אצבעותי למלחמה" נגד מגדפי אמונתנו,
 פה הרבנים הענקין וולצר דכאוני והבאישו את ריחי ואין מציל. ועוד כזובים
 מכתבים שבהספרים שלי סכנה היהודות והגידו ולא כחזו שהעבירו עלי את
 הדין בשביל שאני אפיקורס ח"ו. ומה כחי כי איחל עוד בעולם השקר הזה?

וכן דרכם של הצבועים המחפשים ליראים, אל כל אשר ישאו עין הם קוראים ; אפיקורסותי", הגם ש"אפיקורסית" שלי באמת אינה אפילו בדמיונו של הרב הענקין. יעמדו לדין ויבררו אם אפיקורס אני, אם ספרי "סכנה להיהדות". הרב הענקין "גבה עדות" משני רבנים מווינה שהייתי שם מחלל שבת, כל-בוניק. יבורר זאת בב"ד צדק ודוגנים ילמדו לקח שלא לעשות יותר גבלות בכח תוה"ק. אם יזמינו עדים ויאמרו בפני שהייתי מחלל שבת ורע מעללים, בידם לאסור עלי ההוראה, לסלק אותי מלהיות ש"ץ, להכריז איסור על שחיטתי, לפסול ההשגחות וההכשרים שלי, לבטל את ההכשר שלהם על התאטעלים שלי בלייקוואד וסאראטאגא, יעקרו אותי משרשי. לתת אותי טרף במשפט אסור! אסור! אסור! אך מאשרים וזים ועושי רשעה עושים קונצים כאלה. הם פרצו חומות הצדק, הרסו מגדלי המשפט, כי רוח רעה עברה עליהם. נצלתי מחמת המציק שהוציא עלי משפט מות בעד הספרים שפרסמתי בהגנה על אמונתנו וקיימתי למצוא פה מפלט בין אחינו "החרדים". בעוה"ר נתאכזבתי מר כמו מה-קולטור". משפט סטאלין נעשה בי בתחבולות מגוננות. ומשמונה מאות חברי אגוה"ר לכל היוותר שלשים השתדלו להשיב את מעוותי דיני מדרך פשעם והפצירו בהם לדון מחדש בשלשה. אולם שני הרבנים הזקנים — ביחוד הרב הענקין — במארה הם נארים ואמרו: "בשום אופן לא!"

הרבה רבנים שנוכחו גם הם לחרדתם כי רצח נעשה בי, נאלמו דומיה וסלקו אותי: גם כי תזעק ותשוע לא יועיל לך"; הוזהר שלא תסתבך עם רבנים שהשעה משחקת להם". "מלריב עם אדם שהעולם מחזיקים אותו לצדיק, בפרט עם הרב הענקין ויוסף הוא המשביר סקריפס"; "עליך לכוף ראשך ולשתוק". הרב הענקין עוד הוסיף סרה וכתב לאנשים נכבדים אגרות פלסתר שאני גזלתי ועשקתי את ח"פ. שאני מסרב לפס"ד ושאני מגדח ומגזף. וכאשר יצא אחר ב' שנים וחצי הקונטרס קום ריב בדבר המשפט, הציתו אש בעלילות שאין להן יחס כלל עם המשפט. הם הם שגרמו מצות ומריבות ומרירות וחלול השם והפיחו אש מחלוקת.

יעמדו לדין לפני ב"ד צדק שיבחרו הט ויתברר ששקר ענו בי ושעשו בי משפט עלילת דם בזעיר אנפין. יעמדו לדין ויתברר שביחוד על הרב הענקין היה לסלק עצמו ממשפט זה מטעמים שאדבר עליהם בפני ב"ד. יעמדו לדין ואו אפשר אהיה מעביר על מדותי ומחל להם את כל אשר עשו בי ובמשפחתי בנפש וברמים. אם יודו ויתחרטו, אתפלל להש"י שיכפר בעדם. וידע כ"ת שבמשך שתי שנים וחצי לא שלותי ולא שקטתי ולא נזחתי והפצרתי בהם לדון מחדש ע"פ סי' כ' מהלכ' דיינים והם כחרש לא ישמעו ובקשותי היו ללעג בעיניהם.

ועתה אשיב לכ"ת על נקודה ונקודה שבמכתבו. ואגיד ולא אכחיד כי כמה רברים במכתבו אינם מובנים לי כלל ולשאר הדברים אין יסוד הלכה כלל ואין להם ענין לכאן כלל, כי ח"פ לא טען כך ואין זכר לנקודות ושאלה בפסה"ד. והעיקר שהרב הענקין אמר אתר המשפט להרב ר' יעקב לוינזון שהעבירו עלי את הדין כי אני אפיקורס וח"פ צדיק. נשען על פסקי תוספות

למס' תענית אות ח' שת"ח מודה בין על האמת ובין על השקר לבי סמוך בטוח שכ"ת יודה שבכל הנקודות במכתבו ידו על התחתונה.

„הזכרון דברים שעליו יסובב כל המשפט חסר סעיף עיקרי שמחייב ח"פ ב' דברים כסף ושעבוד גופו להנהלת המסחר“.

אני מצרף תצלומים מהשטר ומפסה"ד ויראה כ"ת שח"פ התחייב השקעת כסף ושעבוד גופו להנהלת המסחר. גם אני השקעתי מעות להשותפות והנהלתי את המסחר. ועיקרו של דבר אם יכלו הדיינים להגיע אל התכלית הנרצה ע"י ה"חסרון סעיף עיקרי" שמצא כ"ת, למה השתמשו בפסה"ד בעלילות הוא? למה עשאוני לגנב ולפושע? והראה לי יד"ג הרב ר' חיים יצחק הכהן בלאך ד"ל מדזשורזי סיטי בשם מהר"ם הלוי אם התובע והנתבע נתנו שניהם מעות להשותפות, השותף מתקיים מ"מ. עוד הראה לי בשם מה"רזו שאפילו על צד אונס ואפילו אם יש להאחד פסידא לא יוכל שותף לחזור בו אם יזיק בזה לחבירו זולת אם האחד גרם הפסד וא"א שיחזיר ההפסד, ומהאי טעמא המציאו עלילות הוא שגרמתי הפסד. עכ"פ אחר שהתחלנו העסק אין נ"מ אם חסר או לא חסר „סעיף עיקרי“.

„היה להם לכתוב שאף אם יחזור משעבוד גופו ישאר שעבוד

נכסים להשקעת כסף אבל אחר שלא נכתב, יכול ח"פ לטעון שהוא

חוזר משעבוד גופו וממילא אינו חייב להשקיע כספו ולסמוך

על אחרים“. אם הייתי קרוב לכ"ת הייתי שקיל וטרי טובא על סברא זו.

אך כל זה למותר. כי לעיל בארתי שאני הייתי שש כעל מוצא שלל רב אם

היה חוזר, כי היו אנשים מוכנים לשעבד את גופם ואת כספם. ושוב איש

להשאלה העיקרית למה השתמשו בעלילות הוא לעשות המשפח?

בעצם הדבר לענ"ד אחד שהתחלנו בהעסק אין ח"פ יכול לטעון שחוזר

משעבוד גופו וכספו והוא גם לא טען זאת כי ידע שחזף מהשטר בידי, כמה

מכתבים נימנו שמשעבד את גופו ואת נכסיו ושרחה כל בקשותי לנתק השותפות

ולקבל הממון שהשקיע, חזרה.

„הא דאין מועיל ק"ס בפועל אפילו קבלן מבואר בפ"ת שש"ג

סק"ד והא דשותף דינו כפועל מבואר סקע"ו סכ"ג“. לבי יסער

על כ"ת שכתב דברים הפוכים ומסולפים כאלה בשם מרן החז"א י"ג בפ"ת

סש"ג מבואר גם בפועל וקבלן ההיפך ממה שכתב כ"ת! הבי" מביא בשם

הריטב"א שהפועל יכול לחזור בו רק בשוכר עצמו באמירה, אבל כל שנשתעבד

בקנין לא יוכל לחזור בו. דבר אין בפי שכ"ת עושה משותף פועל קבלן.

בסמ"ע כ"ה מבואר שהמקבל יכול לחזור בו תוך הזמן אבל שותפים אין שום

אחד יכול לחזור בו תוך הזמן בלא רצון חבירו והנתיבות כתב ששותף אינו

יכול לחזור בו כמו קבלן, רק כשאינו רוצה להתעסק יכול חבירו לבטל

השותפות. בסקע"ו סכ"ג שכ"ת מזכיר המדובר ממקבל עסק שיכול לחזור בו

כדין פועל שחוזר בו וכדי שלא יהיה תלמיד טועה בזה הרמ"א בגודל שכלו

כתב: „מה שאין כן בשותפים שקבעו זמן“. השותפות נמשכה חצי השנה

ולא חצי היום ואף פועל לא יוכל לחזור בו אחר חצי היום ומבאה"ט סקע"ו

ג"ה וסש"ג א' יש לראות דאפילו הפועל או הקבלן אם התחיל המלאכה אין

יכול לחזור בו ושם ה' בדבר האבוד אחד פועל ואחד קבלן אינו יכול לחזור בו. על כ"ת היה גם לפרש מי הוא השותף ומי הפועל קבלן; אני או ח"פ? בכ"ז אם היו הדיינים עושים המשפט בנימוק ששותף דינו כפועל וח"פ יכול יכול לחזור בו, הגם שהתחלנו והשותפות נמשכה חצי שנה, לא הייתי מערער על הפס"ד כי היו לי שותפים אחרים. למה השתמשו בעלילות שוא וטפלו עלי שקרים בפסה"ד? ועל זה ערערתי, ועל זה אני דורש דין תורה. חז"ל לא אמרו "יקוב ההר את הדין", רק יקוב הדין את ההר.

„ולענין קנין שטר צריך ג"כ שטר המועיל וצריך שיהא הנייר של העבד ושיקנה לו לרבו". מהנימוק הזה היה יכול להיות המדובר בטרם שהתחלנו בהעסק. הסמ"ע מ"ד כתב: „שנים שנשתתפו יחד ומתעסקים בו שניהו אין שום עבד על אחד מהן!" מעוניין אני לדעת מי הוא לדעת כ"ת ה"עבד" ומי ה"רב", אני או ח"פ?

„ואפשר עשו ב' שטרות". ג' שותפים היינו וג' שטרות בת"כ חתמנו בלה"ק. ח"פ ראה כי הרבה אנשים קופצים על השותפות עמי ואני גם הפצתי בו הרבה פעמים שיקח את כספו וילך לו לשלום ואלץ אותי לחתום „פאָרטנער-שיפ" ולעשות חיזוק להשותפות גם ע"פ דינא דמלכותא. בס"ה חתמנו י"ב שטרות! גם עם המדפיס חתמנו יחד ד' שטרות. אחר שיצא הפס"ד שעל ידו נעשה ח"פ הקוזק הנגול ואני הגולן, ערערתי על הפס"ד ופרטתי כל הדברי משנה ש"טעו" בהם ובקשתי להתנהג ע"פ סי' כ' או סכ"ה. הם פנו לי עורף ולא פנים ולא השיבו דבר. אחר ב' שנים ומחצה שלחתי להם הקצ"ר עקטען מהקונטרס „קום ריב" שבו המדובר מהשטרות ונלכדו בערמתם להשיב: „ובנידון דידן לא היה שום קנין ושום כתב רק פתקא בעלמא" כתבתי להם הלא בהפס"ד מוזכר כתב החוזה ב' פעמים ובידי כל השטרות והפאָרטנערשיפ? הרב העניקין אמר שהכל מזוייף. הנוטריון שאישר החתימות על הפאָרטנערשיפ מוכן להופיע בפני ב"ד וישליש סך \$10,000 בעד המוסד „עזרת תורה" אם יבורר שהחתימות של חיים פינקעלשטיין מזוייפות. מה שאמר הנוטריון על הרבנים כ"ת יוכל להבין. רבנים שזיק יראת ה' בלבם לא ישתמשו בשקרים ובתחבולות כאלה ובלכתם בדרך זו, במה טובים הם משופטי נבות היזרעאלי? יעמדו לדין ונראה אם הם שקרנים או אני מזוייף. בשעה שעשו אותו משפט, שכחו שיש אלקים דורש משפט ושאפילו קיסם אם יצעדו עליו בחזקה יותר מדאי, יתקומם ויקפוץ לעיניו של הצוער עליו. מה שחשב הרב העניקין בכתבו שלא היה קנין ושום כתב, ה' יודע ומה שכתוב בחו"מ סי' קע"ז סי' א' שאם החלו לעסוק בשותפות מהני השותפות אפילו בלי קנין, מה הוא בעיני הדיינים האלה. יעמדו לדין ויתברר באיזה עקמנות ותחבולות נעשה המשפט הזה.

„הת"כ שהוזכר ודאי אין הכונה לשבועה שאנו נוהרים מזה אלא לשם קנין". במח"כ יש בנקודה זו דברים תמוהים כאלו עוקרים דברים מן התורה. וממש עיפה נפשי להשיב לו על ה"ודאי" הזה. בהיותי בהול על הדפסת הספרים וח"פ הסביר לי שלא יוכל להשקיע ממנו רק בחיזוק השותפות בת"כ, יצאתי מגודרי והסכמתי לת"כ. ודאי שכל הצרה הזו באה

עלי בעונש על שלא הייתי נזהר בת"כ. כעשרים פעמים הפצתי בחי"פ שיקח את כספו ושנפרד בשלום ודחה בקשותי. פ"א כתבתי לו שנלאיתי נשוא התנהגותו ובקשתיו שילך עמי לד"ת. ע"ז השיב לי חי"פ מכתב זה: בונה חרפה היא שכן תורה ומחבר ספרים בעד היהדות החרדית מאיים להפר את החחה שנעשה ע"פ דיני תוה"ק בקגא"ס ובת"כ. אל לשכח שיש גם חחה בערכאות ולא יועילו לכת"ר אמתלאות האם יושר הוא אחר שעבדתי כל כך ותקנתי את הספר והגדלתי את שט כת"ר ושל הספר עתה בודאי ששותפים רבים קופצים על הספר מה כ"ת רוצה ממני? הלא יכלתי לעשות עם המעות שאני מחזיק בעד הוצאת קדם מסחר אחר? ועד ב' מכתבים מח"פ: „אני לא נכנסתי לעסק זה רק בשביל ספר זה, אלא בשביל הוצאת קדם ועשרה ימים בטרם שקנה ההאטעל כתב לי: כמה פעמים כתבתי לכת"ר שמר מעלניק מיען להדפיס איזה מאות טופסים על נייר דע לוקס ושאני רואה שהצדק עמו ונמכור במחיר גדול ופלא שלא השיב מה עשה בזה ומה אמר המדפיס הנ"מ בנייר.“

(ובהקונטרס „קום ריב“ ששלחתי למרן החז"א שליט"א נתפרסמו הרבה מכתבים כאלה.)

ידע כ"ת שגם הדיינים כתבו שאפילו אם עבר חי"פ במזיד על הת"כ כלום הוא! לדעת ר"ת אין לת"כ התרה אפילו אם נעשה באונס גמור וע"פ מהר"ם מלובלין סי"א וסע"ב אפילו מקח הנעשה באיסור ע"י ת"כ המקח קיים ומהר"ם מרוטנבורג מובא בשלטי הגבורים ריש מס' שבועות כתב כל נדר ושבועה ות"כ חייל אפילו אם באותו דבר שנשבע עליו אסמכתא. דצריך לקיים מוצא שפתי. ואפילו הפוסקים דת"כ אינה כשבועה, אומרים שאסור לעבור משום שארית ישראל לא יעשו עולה. ומהר"ם בנעט כתב שכל העובר על ת"כ בין אדם לחברו ושיגהו חרון אף ויהי לחרפת ולדראון עולם. במחקרי „קדושת נדר ושבועה ע"פ התלמוד והפוסקים“ נגד הקטרוג של המומר סגלובסקי שהרבנים המציאו אופנים („דרעדליך“) לעבוד על נדר שבועה ות"כ, הבאתי הכרעות מראשונים ואחרונים שאם תקע אחד לחברו כף אפילו לא לשם ת"כ רק במקום הבטחה ואפילו במקום אינס אין להתיר רק בסכנת נפשות. אני ספגתי בקרבי מרבתי מהרש"ם והרי בשמים ואבן יקרה האיסור לעבור על ת"כ מ"מ ובדוחק גדול רק בהסכמת צד השני. אם הייתי יודע שבדורנו ת"כ כלום הוא, אפשר הייתי אני החוזר בי מהשותפות האומללה הזאת, וכל הקודם בזה"ז לעבור על ת"כ זכה. אני הכרתי סחורים גדולים שכל הון בוז יבוז להם שלא לעבור על ת"כ. אך נניח שת"כ כלום הוא, ואיה הדיבור והקנין? ואם הפוסקים ואת מוצא שפתיך תשמור, ולא תונו איש בעמיתו, ולא יחל דברו, פטומי מילי הם? ואם חי"פ עדותם של חז"ל ישראל קיימו בדיבוריהו שקר היא? ואם דברי חז"ל המחליף בדיבורו כאילו עובד ע"ז, קש הם? ובמה נופל מאמר זה בערכו מהמאמר הדר בחז"ל דומה כאילו עובד ע"ז? ואם להרב חיים פינקלשטיין אחתו בולמוס לקנות האטעל כשר שלישי, שרי ליה לעבור על כל האזהרות הנ"ל? ובהכשר של הגאונים

הענקין וחצור? כל הפסק נברא בכונה ששני הספרים שעבדתי עליהם כמו יעקב אבינו בדחל ושהחצי מהם היה נגמר בעד השותפות בדפוס, ילכו לטמיון ושלא תשאר דאיה שהטענות בהפס"ד שקר הן כמו ע"ז! יעמדו עמי לדין ויבורדו כל הפרטים אפילו אלה הכמוסים עמדי וידע הקהל כי הצליחו המחיים המפולפלים שלנו לדלדל אותנו מכל המוסר ולהתיר אפילו לעבור על ת"כ. לכ"ת אני מיעץ שיתישב יותר בטרם שמקיל בת"כ.

ולסיומא דמילתא ראה סמ"ע ס' פ"א ס"ק כ"ח בשם מהר"א דת"כ הוי כמו שבועה ובוז"ז סתם ת"כ הוא כן וכופין לקיים ת"כ כמו שכופין על השבועה ובוש"ת שבו"י כ"ג ס' קנ"ב ימצא כ"ת דברים נפלאים בנידון זה.

לקבוע אם בהנידון היה הפסד או רק מניעת הריוח או שאין כאן הפסד בזה אין לדון מן החוקי. כנים דבריו אלה. ואמנם יש הפסד ברוד וגם מניעת הריוח, אך כבר הצהרתי שאני מוחל על כל תביעות ממון שהב"ד של מטה יחייב אותם לפיכך אין ג"מ כלל בקביעה זו. אולם אם מוותר אני על ממון, אין אני מוותר על דיני נפשות כי דשו רגליהם בערפל ועשו ממני אשפה בהפס"ד ובכתב הטעמים ע"י העלילות שוא שעליהן נתיסד המשפט. אני דורש בירור המשפט וסדר הילוכו. יראה הב"ד אם לא האשימו את נפשם בקיפוח האמת והדין והשלום כהמקולקלים שבהם הרודנים האומרים אני ואפסי עוד.

להסתמך על החוזה שח"פ חייב להשקיע את כל הכסף א"א כמו שנתבאר ומנקודה זו הפס"ד אמת שהיה יכול לחזור בו באמצע. יכולנו לכתוב עמדים נגד סברא זו. אך אם היו הדיינים פוסקים ע"פ סברא זו, לא הייתי מערער, כי היו שותפים אחדים כמו שנתבאר לעיל. אך להדיינים התאימו טענות שפשעתי וגנבתי ושח"פ הוא עולה תמימה ובעל מוסר גדול שנפל לידי שותף נבל. עלילות שוא הן הסענות שעליהן מיוסד המשפט, שקד כמו היטלר וכמו סטאלין. ודק על זה אני דורש בירוד המשפט. יראה ב"ד צדק אם יש במשפט זה דברי אמת וחוקי צדק ושכל טוב. כל אשר כתבו בענין המשפט תעתועים המה והבלים כל הדברים. הם פשוט מעלו בכל תורת המשפטים. ואני שוממתי ברוב יגוני שב"ד ישראל תפס אומנות שופטי שקר.

בענין הפסד של דבר האבוד תלוי בשקול הדעת וחיילא דינא דלא שייך כאן טעות, אם לא שידודו או שיהיה גדול בחכמה ובמנין. אין כאן טעות רק זדון ולא שקול הדעת רק שכול הדעת ולא מחשבי שוגגים רק פושעים ומזיקים והרמב"ן סוף חידושו לבי"ב האריך מאד בדינא דגרמי וסובר דגרמי דאורייתא הוא ובפרט בנידון דידן שהרב הענקין התנצל שהעבירו עלי את הדין בשביל שאני אפיקורס. הרב הענקין הנערץ מהצבור לצדיק ומהללים שם תפארתו עד לאין גמירא, שחכ מאין הוא בא ולאן הוא הולך והוא „העורך האתראי“ בעד תטענות מעלות צחנה מתהום ארעא עד רום דקיע בידעו שידו רוממה. יש כאן „הפסד של דבר האבוד“ ואם תלוי „בשקול הדעת“ יכריע ב"ד של שלשה. זאת ברוד אם היו „טועים“ היו מודים ולא היינו באים למאבק זה. אם היו „טועים“, היו

מסדרים דיון חדש ע"פ סי' כ'. האמת המרה היא שהם בצדיה הפכו המשפט למשפח ורמסו על כל דיני ועיקרי המשפט ורק טעות מרה אחת עלתה להם שלא חשבו שאבזבו שארית ימי במלחמה נגר המשפט הסטאליני. הרב הענקין כתב כמו שהזכרתי לעיל שהפס"ד מלא חסד ורחמים. זאת אומרת שהעוון המשפט לטובתי! אני הזמנתי את ח"פ לד"ת ולא לחסד ורחמים כי אין רחמים בד"ן. פלא כל השופטים האכזרים עושים חסד ורחמים. גם שופטי דרייפוס השיבו לזולה שהפסק היה בחסד ורחמים. גם סטאלין מתנהג עם הקרבנות שלו בחסד ורחמים ומקצר ימיהם עלי אדמות כדי שלא יסבלו. הם לא שמו לב לדברי רבותינו שהמשפט הוא קנין הקב"ה ואין לדין רשות לעשות דינים כחפצו. אדרבה יעמדו עמי לדין ויראה הב"ד החסד והרחמים שנעשה בי. ומה שכ"ת כותב: „או שיהיה ב"ד גדול בחכמה ובמנין ויאמרו שטעו" תמיה גדולה. הם לא טעו רק בודון עשו הכל ע"פ קנוניא מיוחדת ובקשו לעקור אותי ואת ספרי על לא דבר. והם חשבו אין מידינו מציל ובלא"ף הוא עץ יבש, כלב אלם לא יוכל לנבות. כב"ת לא שם לבו לערעורי שהדיון נזחה שיצרפו רב שלישי ושיגבו עדות. הם גמרו המשפט בשנים כי לא מצאו חבר למשפט משחית זה.

ועתה אמסור מעט ממה שהעליתי בקונטרס מיוחד בענין זה. מרש"י ב"ב קל"ח ע"ב יש לראות ברור דרך גבי חליצה אמדינן אין חוששין לב"ד טועין ובי דינא בתר בי דינא לא דייקי. והרמ"ה בחידושו לבי"ב שם כתב ע"ז אריכות. ועיין גם בית יצחק למרן ר"י שמלקיס, אה"ע ח"א סי' ל"ב. הרא"ש בתשובותיו כלל צ"ט כתב דאפילו אם הבע"ד אינו יודע שטעו הב"ד חייבו אותו, מ"ע לומר להבע"ד שטעו הב"ד ושיכריחם או לחזור הדין או לשלם היזקו דגרמו לו בטעות דינא חוהו מ"ע והשבת אבדה ופלא שהרא"ש לא כתב שרק ב"ד גדול בחכמה ובמנין יוכל לומר שטעו! הרא"ש, שלו נגלו כל שערי צדק וכל סתום לא עממהו, הבין שאם רב יבוא להדיינים ויראה להם שטעו, הם יתנפלו עליו ויאמרו שהוא אינו גדול מהם בחכמה ובמנין! ומרן בעל שו"מ שנחשב ליחיד בדורו וצדקתו ותורתו ככוכבים זרחו, תגינא ח"ב סי' ס"ד, מביא בשם הטור חו"מ דמצוה לומר להבע"ד שהב"ד טעו והגיבא צוחה הרימו מכשול מדרך עמי ובתגינא ח"א סי' מ"ב כתב דכל שטעה בדבר משנה מפורשת האיך שייד לומר שצריך לומר לו שטעה, הא המשנה צוחת כנגדו. ומהר"ם מראטענבערג כתב פשוט. אם בע"ד ירא שטעוהו לו את הדין יכול לתבוע הב"ד לדין לפי זה הדבר מובן שאם הב"ד אומר שלא טעו, מציעים המשפט לפני ב"ד אחר והם יבדקו אם באמת ובתמים נעשה המשפט וע"ז נאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. שום בר דעת לא יראה עון אם דיינים שמצפונם נקי ושאינן „שמך" על ראשם יברדו בפני ב"ד של שלשה צדקת המשפט ולהסיר תלוונות ולמנוע מחלוקת. חז"ל אמרו בשעה שדיין מכיר פנים ומקלקל הדין מסלק השכינה ועל ספק מאלף ספיקות חוב עליהם לברר שאין ממש בערעורי. אדרבה יאמר כ"ת ומה יעשה בע"ד אם ירא שהדיינים הטו את הדין לטובת השני? ושוב אני מזכיר שהרב הענקין אמר להרב ר' יעקב לעווינזון נ"י שהעבירו עלי את

הדין בשג"ג שאני אפיקורס וח"פ צדיק הם התעקשו שבעלי דין כשטענו לפני הדיינים אפילו בשנים אינם יכולים לחזור אפילו בלא קנין ואני ראיתי לאחד מן החכמים המובהקים, הב"י, כותב שאם טעה הב"ד בדבר משנה לעולם חוזר ואפילו שלשאתן מומחין ואפילו קבלו עליהם דכיון דטעו בדבר משנה אין דין זה ראוי להתקיים כלל, עאכ"כ שדגו בשנים ושטעו בכמה דברי משנה בשכול דעתם לטובת הנתבע, והרב העניקין גם אמר בגאווה שהעביר עלי את הדין? הם עברו על כל הדינים וההלכות וכללי ועיקרי המשפט והאזהרות החמורות בתורה ועוד הם מזידיים לומר שלא ידינו מחדש. רק אם גדול מהם יאמר שטעו! גם זה נכנס להקנוניא. וכמה רבנים אמרו וכתבו להם ש"טעו" והם מבטלים אותם כקליפת השום ואין גדול בעולם שיוכל לומר להם שטעו! ויראה כ"ת רשב"ש סי' תק"ח שכתב לדיין אחד: "ועתה אחי, חזור בך ואל תבוש ואל תחשוב שיש לך ביוק ומוטב שתחזור לאמת בהאי עלמא ולא ליכסוף בעלמא דאתי". הרשב"ש דן כאן בדיין שהטעה לבע"ד ואח"כ חטאת הדיין נודעה ומגאוות לבו ומפני הבושה לא רצה להודות על האמת עיי"ש. והתשב"ץ סרלי"ד הכריע שכל חכם לב יוכל להשיב לבע"ד השואל אם הדיין הורה אמת לאמתו. כי הוא ידע והכיר רבנים שהמציאו להם סברות מלבם לעשות סניגורין לדבריהם ובאו בדברי הבל לחזק את דעתם עיי"ש. ובתשו' שב יעקב הנדפס בפפד"א שנת תע"ד כתוב: כל שפיקוח דמים על ישראל באה רק ע"י דיינים המהפכים דברי אלקים חיים לעשות דברי שקרים לדברי אמת והריוזו הכריע שדיין שמטייע לבע"ד שיצא זכאי הוא גזול וחמסן ורשע גמור יותר מבע"ד שטוען שקר שעליו יש קצת התנצלות אדם בהול על ממונו ודיינים כאלה הם לפח ולמוקש עיי"ש אריכות. והסבא קדישא מרארין זצ"ל בחפץ חיים כלל ו' כתב: "על הרבנים לחוש שיתברר הדבר ולתקן את הדבר בהוכחה לדיינים שיפטקו הדין על בוריו" היוצא מזה שכל רב מחוייב לבדוק פס"ד לפניו ואם ימצא שהב"ד טעה, מחוייב להתאמץ שיתוקן הדבר. וזכורני מילתא ממור"ד בעל אבן יקרה זצ"ל אם נאמר בכלל בי דינא בתר בי דינא לא דייקי. איך מצינו בש"ס דינא דדאין כהאי גוונא לאו דיינא הוא? ומורי אמר שגמרא מפורשת היא ב"ב נ"ח שיכול בע"ד לתבוע דיין לדין ואם הדיין גורם לבע"ד הפסד, הרי הוא כאיש פשוט ואכמ"ל. ואם לא היתה תהי"ק חשה לדיינים ממרים ומטים משפט, לא היתה באה באזהרות רבות כל כך. (גדול אחד סיפר לי בדיחותא מעציבה מדיין צבועק כשנתגלה קלונו שהטה משפט, התנצל שהתכוון לש"ש להראות להאפיקורסים שכל מה שכתבה תהי"ק הכל אמת!) ונוראים דברי הריב"ש סי' שע"א: "גם בשרידיים גברה החנופה וכמעט כלינו בתגבורת חנופה וניצוח ויותר מהשומד מעורר עיני פקחים הנצחון והחנופה" גם תרומת הדשן בכתביו סי' רנ"ה חושש טובא על בתי דינים מקולקלים. ומהר"ם מלובלין בתשו' סי' ס"ג כותב בשאלה אודות אהב ושונא בדין: "בפרט בדורות הללו שרבו הבתי דינים מקולקלים ובקל יבואו לידי נטיית צד ונמצא מדת הדין לקה ויוציאו משפט מעוקל ח"ו, על כן ראוי שאין להקל" והרמב"ם פכ"ד דהלכות סנהדרין כתב "משדבו

בתי דינים שאינם הגונים במעשיהם ואינם חכמים כדאוי. אנחנו יכולים לערער שהלב זאב לדבותינו בכתבם הדברים ושלא לפלפולי בעלמא נכתבו, גם אז היו רבנים שחשבו כי הותרה הרצועה ושיכולים לעשות משפטים ע"פ הכלל: „כך אנחנו רוצים, כל מה שאנו עושים היא תורה וצדק“. הרב הענקין אחז בתחבולה שכל אלה הדברים בהפוסקים שיכול הבע"ד לתבוע הב"ד לדין אינם בכלל הלכה רק סברות דיחידאי. והאם יש תשובה של יתד הבל מזו? והאם אין אלו סברות ישרות ומוסריות כדי שדיינים יפחדו לעשות משפטים נפתלים ועקשים? והאם כדאי להתעקש זה שנים ולשלוח בעדה ומחלוקת, אם הבע"ד מבקש רק אהת שיברדו הדבר בפני ב"ד של שלשה ויסירו כל הפקפוקים? האם אין בסידור זה הרס ופגיעה קשה בכל תוה"ק והמוסר של עם ה'. יעמדו עמי לדין והאמת יודה ודכו ליתן עוז וכבוד למלכו של עולם, אלקי האמת והצדק, ומה כל החרדה אם יברדו ג' ת"ח עם מי האמת ושנינו נסיר מאתנו עקשות פה ולזות שפתים? והאם לא נכון יותר לעמוד עם המערער לדין מלגדות אותו ולדרוף אותו עד חרמה ומלהוציא עליו דבות רעות ומלשינות?

ולסיומא דמילתא דאה שבו"י ח"ב סקי"ג אם טעה הדיין בטעות מפורסט

מותר אפילו לשמתו אם לא עשה תשובה

כבר פרשתי לפני כ"ת שהשותפות נמשכה כחצי שנה מיום 12 בנובמבר 1946 עד 2 מאי 1947, שאז נפלה מציאה גדולה האטעל כשר שלישי לידי ח"פ ומיד נעשתה הקנוניא להתיר לח"פ הפרת החוזה כדי שלבו יהיה פנוי לעסק הכשרות בהאטעל החדש. על הדיינים היה לשקוד שח"פ לא יאמר שקר ולברד את טענותיו אם אמת הן. יעמדו עמי לדין ואנא מסתפינא שח"פ יאמר בפניהם שהטענות בשמו, נערכו ע"י הדיינים עצמם עכ"פ יבורד שהטענות שקר וכזב הן. בי נתקיים בעוה"ר כרו לי שחת ובשקר דרפוני. מפני היד האכזרית שנשתלחה בי, אבדתי את פרנסתי ואת בריאתי ונעשיתי כבגד אכלו עש. האר"י הקדוש ותלמידיו עשו תקונים על כל עבירות שבתורה ורק על עוות דין והוצאת ש"ד לא מצאו תיקון עד שירצו ויתקנו. הרה"ק ד' צבי אלימלך מדינוב זת"ע אמר שמי שאינו אוכל מבשר שהורה בו חכם ואוכל רק מצה שמירה ומוציא ש"ר על חברו אין איש זה חסיד רק פושע גדול ונשמתו תאבד בכף הקלע. האם ימצאו הרבנים תיקון לנשמתם? אם היה בלבם ניצוץ אחד מאמונה בהש"י היו מסכימים לבידוד כל המשפט בפני ב"ד של שלשה.

מסביב לנקודה זו אבקש כ"ת שיתן בלבו עוד מקום לדברי אלה.

אם ב"ד יטיל שבועה עלי ע"פ הדין לא אסרב. ומפני שלא נשבעתי מעולם, אשלם אפילו בגלימא דעל כתפאי כדי להפטד מהשבועה רק אם הגלימא לא תספיק אשבע והש"י יכפר בעדי. והדיינים כמה היו ערומים שהטילו עלי שבועה לפרוע לח"פ המעות שחייבוני. נניח שהמשפט צדק היה, שבועה זו לא ידעתי מאין היא. כ"ת ילמוד שתום מן המפורש מה היתה כונתם שרמו עלי שבועה זו. והרב הענקין בא בדברים חלוקים: „אין הרח"פ מחוייב להאמין בלי אר"ש עד"ד והשו"ע מלא מדיני שבועה“. נשאלו

הדיינים על מקור לשבועה זו בשו"ע והרב הענקין הראה המקור בבאה"ג, הלכ' גביית מלוה סי' ק' שמשביעין את הלוה או יקבל נדוי. תשובה זו פעלה על רוחי כאילו הכישני נחש. הרגשתי בושת וחרפה איך הרב היותר נערץ באמריקה ושמדמים אותו למרן החז"א י"ג, יסמא עינים בלי בושה. שם המדובר שהלוה מבקש זמן לפרעון ונראה שיש לחוש שמא יברח או ישמט. אני לא לויית מעות מח"פ, ולא בקשתי זמן לפרעון ולא תעלה ארוכה להם על התחייבות השבועה, כי הם מורים דרך שתהא שבועה קלה בעיני הבריות. הפלא שאת הת"כ שעשה ח"פ על השותפות התירו על יסוד שהיה בשותפות אסמכתא ועלי רמו שבועה על דשבל"ע. כך הלכו אחד התבל ויהבלו. יחד למשפט נקדבה ונדבר גם על התחייבות שבועה זו במעט אריכות.

את הטענות והתביעות וסדר הילוך המשפט א"א לדעת לאשורו ואין הדברים אמורים לקבוע הלכה רק נטיית הדעת.

כנים הדברים ואני מבקש את כ"ת שירחם עלי ועל הצדק המתגולל בדם ויהיה נא למליץ לפני רבנו החז"א י"ג להאציל לי ברכה ולכתוב להגאונים גריינימן ור"י קסלר שישתדלו באגה"ד שימנו ב"ד וידאו את הטענות והתביעות וסדר הילוך המשפט. עצהיו"ט ימנו ועד מט"ו דבנים שיחקור כל הדבר. בקורת תהיה ותכל כל תלונתם מעלי שאני מסרב לדין ותלונתי עליהם שקלקלו את הדין וסכסוך זה יאבד את זכרו. ברוד שאם רבנו יכתוב לאגה"ד שעליהם לחשוש ליקריה דאורייתא וליקריה דמריה עלמא, לא ימרו את פיו ואפילו תינקות שבעדיסה יבנו שזה הוא האופן היחידי לבעד הסכסוך מן העולם. ובזכותא דהצלת האמת והמשפט והשלום, יציל ה' אותנו משגיאות ומכל בושה ומכל בזיון ויאיר עינינו במאור תורתו ולכת בדרכי יושר וה' יטה את לבבנו לעבדו בלבב שלם ושמח ונוכה לראות בשוב ה' שופטינו כבראשונה ויסיר מאתנו יגון ואנחה שגורמים שופטים רשעים. ועוד בקשה נחוצה לי לכ"ת. הנה ניתק אני ל"ע מחולי אל חולי ובשרי ועורי עלי יסאבו וכל זה בא עלי ע"י הצרות אשר אפסוני מוינה ועד הנה. יעשה לי כ"ת הטובה להזכירני לפני מרן החז"א שליט"א ויתפלל בעדי (משה חיים אפרים בן אדיל הינדא) שהקב"ה יסעדני ויסיר ממני דכאון נפשי חולשת לבי.

ולפני החתימה בקרני גדול מא"י ויעצני להעיד את כ"ת להשאלה שדנו בשנים. מי לנו גדול ממשרע"ה כשבאו בנות צלפחד למשפט ותעמודנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים ובשביל שהדין לא היה מחווד להם ויקרב משה את משפטן לפני ה'. והגדול הזה גם הזכיר שאם המלך והכהן גדול דן ודנין אותו, למה לא יהיו דנין לדיין? גם אמר שיש דרך שיומינו אותי לפני ב"ד והם יהיו התובעים ואני הנתבע וזה יהיה יותר לכבודם. אני מחכה לתשובתו הרמתה, דברי הגוף והשפל, הנעלב והגרדף ובטחונו עוז בהש"י שיצילני מרודפי כי אמצו ממני.

חיים בלאך, מגולי ווינה

כתשובה על מכתבי הודיע לי הרב ברז"ם נ"י שבשו"ת שאילת דוד להגאון ר' דוד פרידמן זצ"ל, ח"א סי' ב' נתברר שותף יכול לחזור בו באמצע. עברתי על התשובה ומצאתי שלא דמי מילתא למילתא. הגאון דן על שותפות בין ראובן ושמעון בהרבה עסקים. השותפות היה על בסיס ריבית על צד איסור. בהשטר היה כתוב שעשו ת"כ וקנין ובאמת לא נעשו. ראובן ירד מנכסיו ולא היה לו מה לשלם לנושיו. השותפים כבר קבלו כל אחד חלקו שהיה לו בהעסק רק ראובן טוען ששמעון מחוייב להשתתף עמו בעסקים חדשים ולהשקיע כסף. שמעון אינו רוצה במסחרים חדשים, לבו נופק שמעותיו יהי' בסכנה. הגאון רד"ק הכריע ששמעון יכול לחזור בו מהשותפות ולומר אינו רוצה להיות עמך שותף במסחרים חדשים. השותפות שלי עם ח"פ היתה על הוצאת ספרים לבר. ביני לבין "הרב" חיים פינקלשטיין לא היו יחסי הלוואת וריבית כל עיקר. בינינו היו קנין ות"כ ממש. אנחנו לא קבלנו מהשותפות חלקינו. ת"ל לא ירדתי במשך השותפות מנכסי ולא הייתי בעל חוב, זולת נשמתי להש"י. אני הפצתי בח"פ עשרות פעמים שיקח כספו הוא דרש \$5,000 "פיצויים" בעבור שינתק מעלי מוסרות השותפות. והעיקר: אינני תובע אותם לדין על שפסקו שח"פ יוכל לחזור בו באמצע, רק על שהלכו קרורנית והשתמשו בעלילות שוא כדי לעשות את הפסק "כשר וישר", שח"פ "יכול לחזור בו באמצע". ורק בשל העלילות הסער הגדול הזה עליהם.

אחר פרסום המכתב בשם מרן החז"א ותשובתו עליו, בטל סברם ואבדה תקותם באגוה"ר להשתמש בשמו הטהור של רבנו החז"א י"נ לתחבולותיהם. מרן החזון איש בחיים! אם מרן יכתוב לי שורות אחדות שהמכתב מהרב ברז"ם נכתב בפקודתו, אלך לאגוה"ר ואבקש מהם מחילה. אם הגאונים מלצר, סולובייטשיק והרצוג נ"י יכתבו לי הפסק אמת ושאין בע"ד יכול לערער על פסק ולתבוע הדיינים לדין, אציית אותם כג"ל. גדול אחד בכאן הואיל בטובו לקרות את הקונטרס לפני בואו לדפוס ואמר שהוא נותן ערובתו שמרן החז"א נ"י לא ידע מהמכתב של הרב ברז"ם ונתן בידי מכתב בעצם יד קדשו וזה תוכנו:

"אחדש"ה וש"ת באה"ר. יקרתם הגיעני ואמנם בקשוני מילתא דליתא בידי, שאינני מן המשיבים הלכות למעשה ובפרט בדיני ממונות ואחתום שלוי וברכה הדושי"ת, אי"ש
לא אדע באמת מה היה לו להרב ברז"ם לכתוב לי תשובה ארוכה הנ"ל בשם רבנו החז"א שליט"א.

דומני שהמכתבים הם תרומה חשובה לתורת המשפטים. בהם נתחוויר כמה בעיות ושאלות הנוגעות להמשפט בישראל.

ואחר שהודיעו לי מא"י כי עתונים ידועים שם השתמשו במשפט שלי לראיה שהמשפט עפ"י התלמוד והפוסקים מסובך ומעורפל ומלא סתירות ושהוא כר נרחב לדיינים להמציא תורות מסולפות בלי שום פיקוח ולהראות להבע"ד הצורח מר אצבע צרידה, אומר אני שהמשפט ע"פ הש"ס והפוסקים נאה ויפה וטהור כוזהר הרקיע, אך רבנים ידועים צבועים ומעוקשים, מנוולים ומקלקלים אותו.

הנה נראה אם גם עכשיו כשידאו הרבנים באמריקה את כל העושק והחמס במשפט זה, יעצמו עיניהם ולא יתאמצו להוציא את התורה מהמהפכת. כל מי שיש לו שכל פשוט ואינו יודע "חכמות" יבין שיש דברים בגו שאינם רוצים להביא הענין לפני ב"ד של שלשה. אם גם הקונטרס הזה לא יועיל ולא יעמדו למשפט, יהיו הדברים כתובים לזכרון ידעו דורות הבאים מהנבלה שנעשתה ע"י רבנים חרדים במשפחה שלמה

השי"ת יודע שלא עשיתי שום עול וזלת שהגני נמצא ע"י המשפט המעוקל במצב קשה וטראגי. ואשנה ושלש שלא על עסקי ממון אני תובע אותם לדין, אלא על שהשתמשו בהמשפט בעלילות שוא. אם לא יבורד כשמש בצהריום שהטענות וכל אשר כתבו בארבעה מאמריהם בהעתונים, שקר וכזב הם, אקבל עלי כל קנס שהב"ד ישית עלי. כשל כח הסבל.

ידיד נעורי הרב הגאון, ההיסטוריון הנודע ר' יקותיאל יהודה גרינוולד נ"י מוסר בספרו הנפלא "תולדות חכמי ישראל" מאודע טרגי עם הגאון ד' יוסף אלמושיני, בעל ערות ביהוסף, שבהיותו רב בק"ק בלגרד אמר בדרשה שלו איזה דבר שהרעיש נפשות השומעים ואחד מהשומעים קפץ עליו פיו: "כופר בעיקר, מחרף אלקים חיים". הקהל דחה אותו מכסא הרבנות והדבר בא לפני ד' אפרים הכהן, בעל שעדי אפרים. זה הכריע שהרב ישאר על כנו רק עליו לפדסם בדרשה הבאה: "דבותי מה שדרשתי על הפסוק תעבדון את אלקים על ההד הזה טעות היה בידי ואם שגיתי ה' יכפר בעדי".

גם אני בא להרבנים בארצות הברית בבקשה חנוני והצילני מיד אריות שקיפחו את פרנסתי והוציאו עלי ש"ר שאני אפיקורס ושבספרי כפירה, הדחה והסתה לשמד ח"ו, אני דורש שאגוה"ר תמנה ועד מיוחד שיבתן ויבקר את ספרי בפומביות היותר אפשרית וישמע גם התנצלותי אם ימצא הועד בספרי כפירה ומינות, הסתה והדחה, יוציא פסק במה אוכל לכפר את אשר עויתי ומודה ועוזב ירוחם

מכתב מרבנו הבית יוסף לרב הענקין שבימינו

באבקת רוכל, שו"ת ממרן הבי"ת זת"ע יש תשובה ארוכה לרב אומלל שנפל במשפט אחד במצולת השקר. מלא מרירות רבנו שופך עליו תוכחה. אותו רב היה מין רב הענקין שבימינו. גם הוא נוקש בעקשנותו ושניהם פשטו ידיהם בעיקר. תאריך אין על המכתב. אך מתוכו יש לראות כי רבנו כתבו בסוף ימיו. הבי"ת כתב בשם הב"ד שלו. מהתוארים בהמכתב יש לראות שאותו "הרב הענקין" לא היה קטלי קנא באגמא כלל וכלל! המכתב מחזיק י"א טורי דפוס ואני מביא רק תמציתו.

"בוצינא דנהורא, מעיין נובע, מקור חכמה, רב חובל בית התבונה, מושיב שערה במלחמתה של תורה, הרב המובהק נר"ו בהתראות לעיני טורי שאלתיך, נשתוממתי וארעיד, כי איך תתגלה ותתראה חשכת עיני שכלי ומיעוט נוגה ירחי לעיני המאור הגדול המאיר והמחריח מיפעת זיו שמש תורתך הרמה ומה יענה יתוש כמוני לפני אריה

שבחבורה או מה יוסיף להבחין אמרי בינה לפני כבוד תורתך ולולי כי בושתי ונכלמתי מלסרב למאמרך ולהשיב מצותיך אחר, כמעט כליתי ידי מתמוך בשבט סופר עמל הוא בעיני לבטל הזמן ללכת בדרך זה שבררת ואין אלו אלא מעשה נערות ואיבוד זמן להתווכח עם המכחיש דברים גלויים לרואי השמש תחלת דברי פיך, כבר נצחת אותך כמה גדול כוחך בניצוח להתהלל במתת שקר ותלעג ואין מכלימי זה בדרכך מימי קדם להעמיד העולה על רוחך לא בצדק ולא במשפט ולא חדתא היא לך ולא חזא היא לך כי מיום שידעתיך לא אמרת הדרי בי כי אתה רוצה להתייהר בפני עמי הארץ להראות שאתה גדול מחכמי התלמוד, שהיו אומרים הדרי בי אם כל כוונתך וידיעותיך הם על דרך זה, על זה ידו כל הדוים ומאחר שדבריך בנויים על הקדמת סתירת שרשי התלמוד דלא חיישינן לבי"ד טועין ובי"ד בתר בי"ד לא דייקי, אינך אומר, איני יודע אלא הרי אתה אומר בפירוש יודע אני דברי חכמים ואיני חפץ לדון כדבריהם ודבריך סותרים דבריך וכהתל באנוש התלת בחכמים שנפלת בבור עמוק מהסברא שחדשת ואפילו היו כופתין אותך לא תאמר שאינך יודע ורחמנא ליצלן כי בזה היית פוחת ידיעתך בפני עמי הארץ ועוד מצד אחר דבריך סותרים את דבריך שכתבת וכשארית עצמך מנוצח שאין לך בית מנוס, פנית להתלות בהבלי השוא אשר לא יועילו ולא יצילו כי תוהו מה כי כן דרך המתקשים לתלות עצמם פעם בזה ופעם בזה כי חושבים להנצל בכך ולא יועילם ולא יצילם בזה כי השי"ת נתן לאדם עינים לראות ולב הבין בין המתקשים ונלוצים במעגלותם לזולתם הן אלה קצות דרכי רוב דיניך כמו שמפורסם שתהפך לזכות את מי שהוא חייב בדין זה גזל גמור והתיירותך והתרגוץ ושאוניך נסוגו אחר ושתיקותך היה יפה לך מדבורך ומי יתן החריש תחריש ותחשב לך לחכמה ומעת שראית הקונדרס ראשון שהשבנו לך על חלומותיך ועל דבריך היה לך לכוף ראשך לדברינו. כל הקריה הומיה אבן מקיר תזעק ואע"פ שאתה מרגיש, אתה מעלים עיניך ואינך שב מדרכיך שאתה חושב שגם בני אדם מעלימים עיניהם ואינו כן לא זו הדרך ולא זו העיר ומה שכתבת והי יתן בלבבנו אהבתו ויראתו באמת, זכני ה' בסוף ימי שהכרחתי לכתוב לך משום מצות הוכיח תוכיח אם תשמע, שמע, ואם תחדל, לדרך תשא אנו בושים ונכלמים שאומרים הני רבנן דברי תורה בידם כחומר ביד היוצר על כל אשר יחפוץ יטנו ונמצא ש"ש מתחלל ע"כ הוכרחנו לכתוב תוכחת זאת לבל נכלם לעוה"ב ואם כ"ת חכמה ודעת לתקן להסיר ממך עקשות פה שלא יהי' פוצה פצה ומצפצף והי יתן בלבך שתשמע לדברי חבירך היועצים אותך להנאתך ולטובתך הצעיר, יוסף קארו".

ועוד מכתב מעניין ממרן הבי"ד ל"הרב העניקיך". מפאת האריכות אני מביא רק קטע מתוכו.

„כל טענותיו בנויות על יסוד חפצו לזכות לנתבע לא בצדק ולא במשפט ומי"מ אחר שהגענו לזמן דדינא משכן נפשיה להעלות בכתב דברים שלא ניתנו ליאמר כ"ש ליכתב, אמרנו לרוות צמאנו ולהשיב על דבריו אחד לאחד למצוא חשבון“

במכתבים אלה מהב"י מופיע "הרב הענקין" באדרת היראה למען כחש. גם הוא הלך במשפטים לקראת נחשים ויבחר לו דרכים ערומות עקלקלות ומקולקלות ועשה פשיעה אחר פשיעה. גם העקשן בימי הב"י סירב להודות על האמת כי רוח שטות נכנסה בו. וכאשר שכב כעכברא בשכרא, כבוש בתחומן אשר הכין ולא יכל המלט, כתב להב"י טעמים מבוקים ומבולקים ברברי תהפוכות והרים ראשו נגד רבנו הב"י. גם הוא העטיף העושק והתרמית שלו ביראה תמימה והעיו לכתוב להב"י: "זה יתן בלבנו אהבתו ויראתו באמת". כך היא דרכם של צבועים. גם "הרב הענקין" השתמש באמצעים מגונות שבמגונות וכל שקר ושקר תפסיה באכזריות ורשעות. וטפשות עולה על כולנה ויקשה את ערפו לבלתי שמוע להב"י. ודאי שגם "הרב הענקין" עשה ברכה בשם ומלכות על צוות דין ועל שקר ותרמית שהשתמש בהם. ועל תהפסד בכבוד אדון המשפט ממעל, מצותי דין אינם חושבים כי אינם מאמינים כלל באלקים אמת. "הרב הענקין" מחק גם הוא האמת מעל לח לבו וכהתל בא על רבנו הב"י "שלא לגמרא ידידיה ולא לסברא ירידיה הוא צריך, ושהתוראה שיצאה ממנו לכבוד גדול יהי' לאלקי הכבוד והגביה עצמו בענותנותו במכתב להב"י: "ומה שכתבת כמו שכתוב במשנה ובגמרא ובפוסקים לא השבת כהלכה". הב"י לא השיב כהלכה! ורבנו לא יכל לכבוש את צערו וכתב ל"הרב הענקין": "גם זה מכלל ההתיהרות וטענתי טענה גלויה ומתקבלת בעיני כל הישר הולך".

העקשנות וההתיהרות סותמות גם את עיני שכלו של הרב הענקין שלנו. גם הוא התעקש ומיאן לשוב ובא בעטרת נצחון בראשו: "זה פשוט וברור לפני כל יודעי דת ודין והכתוב צווח לא תהדר פני גדול ודל לא תהדר בריבו וכל הפסק הוא מיוסד על הדין והאמת והשלום". נראה שכל הדיינים שראשם עקום ושכלם מסולף מתנהגים כך ואין בין "הרב הענקין" והרב הענקין אפילו כקרום ביצה! גם "הרב הענקין" בא בתוכחות להב"י "כשאין ישראל עושין דין אמת לאמתו מכחישינן פמליא של מעלה ומעכבין הגאולה והעל זאת לא תרגו תארץ". שני ההנקינאים, זה מלפני ד' מאות שנה וזה תחי אתנו סרו לבם מן אלקי המשפט. ובהיות שאין בושת גדול לדיין מזו שמוצא משפט מעוקל כאוות נפשו" מצא הרב הענקין שלנו תרופה למכתו האנושה שגרם לעצמו — בהוצאת ש"ד ודבה ומלשינות עלי. הלב ידגן וישמח לראות שהב"י אדו חיל לכלות קוצים מן הכרם והשתמש במכתבו ל"הרב הענקין" בביטויים כ"כ חדים וחריפים. והלב תעגם ותדאב כי בעוה"ר אין בימינו איש שיעורר את לב העם על הסכנה הצפויה לאומנתו מרכבים מפורסמים, אשר תחתיהם תעמוד הבהרת, צרעת ממארת, כארס נחש בוערת וכאש אוכלת את האמת והצדק". פלא שגם רבנו הב"י חיבד "קונדוריס" והשיב "על חלומותיו ועל דבריו" של "הרב הענקין". הב"י כותב: "מעט שראית את הקונדרס הראשון היה לך לטוף ראשך ולהתדות על האמת". ו"הרב הענקין" אפילו כבושת גנב כי ימצא לא היה בו" חרים מצחו והעיו להניף ידו בתגרה על רבנו הב"י: "וְךָ לקחי ובר הנני!" ורבנו קרא על עצמו: אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני אשמרה לפי מחסום.

נאלמתי דומיה, חם לבי בקרבי, בהגיגי תבער אש". גם הרב הענקין שלנו בראותו את הקונטרס שלי שבו „נתברר שמקורי עכביש בנה הפס"ד ועל חול יסדהו ומסר נפשו ממש להטות המשפט לטובת הנתבע", בא באיומים ובזלזולים, גם הוא „ידע מהטוד שכל המרבה בפלפולים של הבל הרי זה משובח בעיני הבריות" ולא להורות דין תורה בא, אלא לקפח התורה ולא שם לבו להקונטרסים ולכל המכתבים מגדולי תורה באה"ב ובא"י שעליהם לדון מחדש ע"י שלשה. שני ההנקינאים „נתעטפו בטליתות תכלת וערכו סניגורין מלאים שקר וחטאו על נפשותם עוד יותר". כשהגיע „הקונדרס" לעיני „הרב הענקין" חש ולא התמהמה לכתוב להב"י: „איני רשאי לחשות על דברי בלע ונבלה שכתב פלסטר הזה מלא מתחלתו ועד סופו ואני לא אוזו מהוראתי כי היא אמת וצדק וחלילה לי לעוות דין כי על הכל הקב"ה מותר חוץ מן הזנות ועות דין הרי דומה עוות דין לזנות. בטבעו של המשטין לכחש ולשקר ולגנוב דעת הבריות ולהעמיד פנים של צדיק. יש לשער ש„הרב הענקין" בא בדברים מגונים ומכוערים גם על הב"י.

נתתי הקונטרס בכ"י לרב מובהק לעבור עליו וראשית דברתי היתה: „אוי לו לאדם שפגעו בו הרבנים הענקין וולצר ואוי להם שפגע בהם חיים בלאך". כשקרא הרב המכתבים ממרן הב"י, הביט בי כמשתאה: „איך באת להמטמון הזה?" השבתי לו: „במה מהרהר חיים בלאך; בהמשפט! מה מראים לו בחלום? לא דיקלא דדהבא ולא פילי דעייל בקופא דמחטא אלא דברים שיש להם שייכות עם המשפח שנעשה בו".

ועתה אספרה שבלייל ל"ג בעומר תשי"ג קרוב לאשמורת הבוקר זכיתי לראות בחלומי את התנא רשב"י ואת הפוסק הקדוש הב"י ותעוּעכ"י. שפכתי לפנייהם את לבי הקשה. הב"י אמר לי: „כך היא דרכם של מעותי דין עבירה גוררת עבירה ולבסוף באים לעבירות החמורות מכל העבירות קח את ספרי אבקת רוכל הפוך בו ותמצא מכתבים לרב הענקין שבימי, מעוות דין, עקשן, וכאשר נלכד בפח לא הודה על האמת והשיב בשקרים וכזבים וטעמים משוללי הבנה ומסולפים ואיך התרפסתי לפניו להשיב אותו מדרכו וכתבתי לו לכן שמתי פני כחלמיש להשיב על שאלת כ"ת וידעתי גם ידעתי כי לא נתכוון כ"ת כי אם לחנך אותי ובחמד כ"ת בסחתי כי כאשר יעבור על שגגת מה אשר שגיתי ילמד עלי זכות ויורינו מדרכי התחננתי לפניו שיחזור מהוראתו, אך כל דברי הטובים לא הועילו ואם היית קורא את מענתו על המכתב הזה הוי החוקקים חקקי און ומכתבים עמל כתבו, צעק הנביא הוא לא חזר מעקשנותו וזדון לבו השיאו לדבר עלי נבלות. גם אני לא מצאתי מרגוע לנפשי בראותי איך הרב הזה פחיס טמן לרגלי הבע"ד השני אוי לו בעלמא דקשאט איך לבס בדרך שקר ודע שגם הרב יריבי היה נקי כפים ושחמד לא לקח וגם אחריו נהו והוא גם על נדיבות יקוט" **בצר רוחי שפכתי מר שיחי לפני הקדושים. בכיתי והפצדתי בהם שיתגלו להרבנים בחלום ולצוות עליהם שיצייתו לדברי הפוסקים הראשונים לעמוד עמי לד"ת. אמרתי הלא רבנו הב"י בעצמו הביא בשם מהר"ם שהבע"ד יכול לערער על הדיינים ולהומינם לדין, בכל זאת החליט ועד**

הפועל של אגוה"ר שלא לעמוד עמי לד"ת. הב"י הביט עלי בעינים מפיקות חמלה ואמר: „הם לא ישמעו ולא יצייתו הם ישיבו שהתורה לא בשמים היא ובזאת תתנחם שספריך ראו אור והי הפיר עצתם ומה שהם מגלגלין עליך אשמות, הם אינם מרגישים יותר, מה שהם עושים בשמים יודעים שנקי אתה מכל הדבות והמלשינות עליך, שעבדת כל ימיך בלבב שלם באהבה לכל הקדוש בישראל ולא עשית מימין עסק וריח מעבודתך בעד כבוד תוה"ק בשמים לא אתה המנוף והמנודה אלא החפצים ברעתך הם שפטו ושטרו את עצמם ומה שמרננים שבספריך כפירה, אל תצטער. עליהם יעבור כלח וחוז' מה שחצבו לעצמם קבר ע"י הפס"ד, המכתב מיום ב' דחנוכה תש"ט והמאמרים בהעתונים, שמש יהי נשכח בקרב ישראל וספריך בהגנה על כבוד תוה"ק ינוצצו ויאירו לנצח בקרוב יבא קיצך בעולם השקר, אך אל תדחק השעה" רשב"י לא דיבר דבר, אך הסביר לי פנים מאירות.

אם הייתי בא עם חלום זה לפני פרופ. זיגמונד פרויד היה פותרו: „חלום הנובע מחפצו הצפון של האדם". עלי עשה החלום רושם כביר. דברי מרן הב"י האירו כברק עיני הכהות ושמחו לבי הנדבא והנשכר. עוד נאמרו לי דברים אך מוכרח אני לטמנם לע"ע בחבי. ובעודי בזה אספר שעברתי פעם עם פרופ. פרויד על החלומות בתלמוד ובמדרש והמלומד נתפעל על המסופר ששמואל כי הוה חזא חלמא בישא אמר „החלומות שוא ידברון" וכי הוה חזא חלמא טבא הוה מתמה ואמר „וכי החלומות שוא ידברון?" פרויד אמר: „שמואל זה ירד לסתרי מצפוניו של האדם והיה חוקר נפש מצוין. כמו כן הביע פרויד השתוממות משמחת על הפתגם: אין מראין לו לאדם אלא מהרהורי לבו". והעיר: במאמר זה נצני ה"פסיכואנליזה!"

ועתה בעצת ידידים יקרים אני מודיע שאת הספר „ודע מה שתשיב" חברתי והוצאתי לאור עפ"י דרישתו של הרב הענקין אחר בואי מהתפת הנאצי. אם יעמוד עמי לפני ב"ד, אמסור פרטים ולא יהי' בידו להכחישם. אחר שיצא הספר לאור, כבדני הרב הענקין הנעים באגרת נעימה זו: „כי ידידי הלוחם מלחמות עמו ותוה"ק במקל נועם ובדרך חז"ל, הרה"ח ר' חיים בלאך שליט"א, ירפאהו ה' רפואה שלמה ועיניו תחזינה בשוב ה' שבות עמו עמנו ועם כל ישראל. ידו יוסף אלי". המכתב חסר תאריך. חותם הדואר 29 מערץ 1943 על המעטפה. בידי עוד מכתב: „ב"ה ה' חיי שרה תש"ד כי ידידי הרה"ח, מגן ומעח לכל הקדוש, ר' חיים בלאך נ"י ישמח ה' לבו בבשורות טובות ממשפחתו ובישועות לכל ישראל ידו, יוסף אלי". בידי עוד מכתב: „ב"ה עש"ק במדבר תש"ד כי ידידי הרה"ג, החכם והסופר הנודע לתהלה בהגיננו על כבוד עמנו ותוה"ק מוה"ר חיים בלאך שליט"א ואכפול לכ"ת ברכתי מעין הפתיחה, המיצר בצערם של חברינו ועמנו ידו יוסף אלי" ב"ר אליעזר הענקין" בידי עוד מכתב: „ב"ה תענית אסתר תש"ה. כי ידידי, בישראל גדול שמו בהגיננו על כבוד אמונתנו ותוה"ק, הרה"ח ר' חיים נ"י. ידו יוסף אלי" הענקין". בידי עוד מכתב: „ב"ה עש"ק במדבר תש"ה כי ידידי הרה"ג, החכם והסופר הנודע לתהלה בהגיננו על כבוד עמנו ותוה"ק ר' חיים נ"י, ישמח ה' לבו בבשורות טובות ובישועות

של ישראל ה' יזכנו להיות ממקדשי שמו ושם ישראל וימציא לו ה' מנוחה בגוף ונפש וכלנו נזכה לישועת ה' ולעמו ולשלו' כל העולם ידידו דו"ש יוסף אלי' הענקין'.

בידי עוד מכתב: ב"ה ב' דר"ח חשוון תש"ה שלום וברכה לכתר"ה נ"י עכ"ב המאמרים ראוי היה לאספם ולהדפיסם בהפרדס או בתלפיות והאומר לעולם די יאמר לצרות ישראל די, בכבוד ובצפי' לישועה, י"א הענקין המכתבים ארוכים ונוגעים לשאלות המנסרות בעולמנו. אז כבדני הרב הענקין בכתר "רב" "גדול" "גאון". אולם כשעמדתי לדין עם בחירו רצתה נפשו חיים פינגלשטיין, הפך הרב הענקין את המצנפת וכאיש הבוגד באשת נעוריו ומוציא עליה ש"ר שמצא בה ערות דבר, ואמר שהעביר עלי את הדין בשביל שהקדחתי ח"ו תבשילי ושספרי "ורע מה שתשיב" מלא כפירה. קנאה וקנאות, צביעות ותרמית משתמשות במשפט זה בערבוביא. על נבלות כאלו בא החורבן באירופה, החרב על אלפי קהלות, גזירות, גליות, והשמדות והש"י ישמור אותנו ממה שיוכל לבוא עוד ח"ו. וככה תשקע ארץ הדמים וכל הממלכות הרומסות על אמת וצדק שהמכתבים מירו של הרב הענקין הם. נזקק אני לגלוי דעת זה כי הרב הענקין אמר לאדמורים ורבנים מפורסמים שהמכתבים בשמו נזדייפו ומעולם לא כתב אלי דברי הערצה ותהלה כאלה. טוב ונעים יעשה הרב הענקין אם יודה בלי פרפור שאהבתו לחיים פינגלשטיין קלקלה השורה וטמטמה את לבו ויפרסם בהעתונים שלחנם הבאיש את ריחי בעיני בני עמי ושהמשפט שעשה בי, שקר נסכו, ובזאת יכופר עונו בטרם יכבה נרו ונרי ולא יוסיף להתגולל ולהתנפל עלי ברבות ומלשינות ולהרעיל ולמרר את חיי. הרב הענקין הפציר באדמו"ר מפורסם שיהיר אותי ושיתרה בי בשמו שאם ישמע שהשתמשתי בהשטרות המזוייפים בשם חיים פינגלשטיין ובהמכתבים מזוייפים בשמו, יעשה "צעדים" נגדי. לבי לבי לו כי רואה אני ששכלו בגד בו. פרסמתי המכתבים "המזוייפים", וכל אשר תמצא ידו לעשות נגדי יעשה ויבורר אם אני מזיק מכתבים ושטרות או הוא מלשין מהדיוטא התחתונה. אם זיק כבוד בו יתבע עלבונו בבי"ד ישראל או בערכאות.

מאלפי המכתבים בענין המשפט שנאצרו בידי, אני מוסר בזה תורף מכתב מהרב הגאון ר' אליעזר זילבר שליט"א. המכתב הזה יהל אור על כל התנהגותו של הרב הענקין שליט"א.

"בס"ד ב' צו השת"י ידידי ביום ה' העבר כשהייתי בלשכת עזרת תורה במעמד הרב ר"ב ועוד רבנים אמרתי דעתי להציע לפני ב"ד ברור הדברים אם יש יסוד כי טעו בדבר משנה וכה אמרתי להרב הענקין והוא נתרצה להציע לפני ב"ד של ת"ח במעמד מר, אבל לא כי יהי' לו וכוח עם מר אם הב"ד יראה אחר שיציע הוא ואחר שישמעו דברי מר ויוכח כי טעה בדבר משנה אז אם א"א יהי' להחזיר המשפט יוציא הב"ד פט"ד אם ישלמו הב"ד ואברכו במנחת הנפש ובחג שמחה, אליעזר זילבער"

דברתי את הרב הענקין ע"י התליפון ובקשתיו בקביעת הב"ד. הוא

עשה עצמו כאילו לא ידע מהשיחה עם הרב זילבר. קראתי באוני את האגרת וסילק אותי: „שקרן אתה, לא אמרתי כך להרב זילבר והוא לא כתב לך” והפסיק את השיחה. המכתב מהרב זילבר בידי. זילבר תל בחיים. פירושים למותר הם.

ובעוד שאני עורך קונטרסי זה בדם לבי, כבדני גאון מפורסם בברכה למלאת לי שבועים שנה ושלח לי גליון „שערים” מיום כ”ו אדר תשי”ג שבו הערכה ל„חגי” זה. מפני נימוק שאודיע להלן, אציג פה קטעים אחדים מהמאמר:

„נמלאו עתה שבועים שנה לר’ חיים בלוך, אחד הסופרים החרדים שהוא חביב ומקובל בחוגי הקוראים השונים, מן הזקנים המיושבים ועד הצעירים הוא חשף לפנינו את התהליך המענין של חקירת החסידות. מעדו עמד ר’ חיים בלוך בתחום השפעתם של גדולי התורה בגליציה הוא הראה לנו בספרו „עם ה’ ותורתו” ובספריו האחרים את חתירתו למקורות היהדות המסורתית סופר פורה הוא בכמה מקצועות אין לך שום תופעה חשובה בחיי הרוח של היהדות שלא העסיקה את רוחו ההוגה והוא אינו רק סופר ומלמד כי אם גם סופר לחסם מצויד בדעות ובבקיאות בכל מכמני היהדות, יצא כלחם עז נגד האנטישמיות ר’ חיים בלוך הוא עתה בן שבועים שנה ושומר עוד על רעננות נפש, רוחו והרגשתו בספריו המרובים ובמחקריו המסועפים נשארה האידיאה הדתית ומפעל חייו היה קודש להחזיר בחיי רוחנו את הערכים הקדושים לאומה מדורי דורות ליובלו השבעים שלוחה לו ברכת רבים המוקירים את פעלו אנו מאחלים לו כי ינוב בשיבה טובה ויוסיף להפרות את הספרות החרדית עוד שנים רבות”

כותב המאמר הוא הסופר החרד בנש”ק ר’ אפרים טויבנהויז נ”י.

לב בן שבועים, מלא אכזבה וצער, אין להבלים וליובלים. יותר משהשנים זקוני הנסיונות במשפט זה. ת”ל בטחוני בחי העולמים לא אבדתי ובישועתו ארים ראש. אך הערכות והלולים מה הן לאיש המפרפר בדחקות וצרות. הבאתי בכל זאת את הקטעים מפני שהרב הענקין הוציא ש”ר שספרי מלאות כפירה, הסתה והדחה ח”ו לשמד — לא פחות ולא יותר ושעלי אמרה התורה לא תחוס עינך עליו לא תחמול עליו ולא תכסה עליו. אופני הוא שכותב המאמר ב„שערים” מצא בספרי מה שמשתקק הוא: „אידיאה דתית”, „מפעלי קדוש להחזיר בחיי רוחנו את הערכים הקדושים לאומה מדורי דורות” לעמתו הרב הענקין מצא בספרי מאווי נפשו: דעות כחבות וכפירות. „מה שתאדם רואה בחבירו זה הוא בו” אמר הרה”ק ר’ פנחס מקוריץ זת”ע זקני הקדוש ר’ יוסף בלאך זת”ע בעל גנזי יוסף זת”ע אמר: „לפני ביאת גוא”צ יהיו רבנים אפיקורסים בהצנע ויחטטו בזולתם אחר אפיקורסית”. ואין אני אף כננס לגבי הענקים בכפירה ולא כחגב לעומתם.

אחד המרירות שגרם לי הרב הענקין ביחוד בדבותיו מצאתי בהמאמר בשערים נטפי מתיקות ונחמות. אעיר שהרב זלצר שעמד גם הוא על גבי המזבח כשעקד ושחט אותי הרב הענקין והשטן דחף גם אותו לתהום השקר

המרמה בהמאמרים בעתונים לכהפ"ח לא שמעתי שהוציא עלי מלשינות. אדרבה גם אחר שערערתי על המשפט כתב לי מכתבים להצדיק את עצמו בתואר "ידידי הרב החסיד". ואותו אני שואל: ומלחמה זו למה? האם עמודי השמים ירופפו אם יבררו צדקת המשפט לפני ועד רבנים ובפני?

ועתה אנסה דבר להסופר המפורסם ר' חיים ליברמן והוא יאבה שאת לי אם אבוא לידי ביטויים מרים.

אחד מחברי אגוה"ר, גדול בתורה וכביר במעשים, משך תשומת לבי על מאמרך מיום 21 אוגוסט, שטורם אין ישראל" בענין גיוס נשים ובעצתו אני עורך אליך המכתב הזה. נפשי תשתעשע בתקוה שדברי הבאים מלבי הנפצע, יכו שורש במצפונך ולא יפלו על צחיח סלע.

ועתה: במאמרך מיום 13 פבר 1953 אתה קושר כתרים להרב הענקין ומפזר לו תהלות ותשבחות על שהודה כי בהתנגדותו כל השנים לציונות, טעות היתה בידו ועל שיצא בהוראה כי אם הקב"ה עשה הנס הגדול לישראל ונתחדש השלטון עלינו לתת לו משמעת וחלילה לדבר רע על ממשלת ישראל. אך כל זאת לא שייך ישר להענין אשר אני בא אדותו אליך.

הנה במאמרך הנזכר אתה גם כותב: "רב הענקין העט א שטארקע פנדער" הרשה לי, יקירי, לומר לך שבאוסטריה וגרמניה היו הרבה "שטארקע פנדערן" והחריבו העולם והבחיידו שליש מבני עמנו. זכה אדם נעשה לו הקולמוס סם חיים, לא זכה נעשה לו הקולמוס סם מות; הטוב והרע, החיים והמות הם ביד הקולמוס כמו ביד הלשון. הרב הענקין כתב נגדי בה"שטארקע פנדער" שלו פסק-מות על יסוד עלילות שוא ושקריות. גם ארבעה מאמרים בעתונים מלאים כחש ומרמה. באותו ה"פנדער" שאתה ר' חיים אומר עליה שירה, הטביע הרב הענקין אותי בים של אכזבות וצרות. הרב הענקין בכתבו את הפסק ואת המאמרים והרב זלצר בנתנו חתימתו עליהם, ידעו שלמטה לא יתנו מקום לזעקתי על החמס והשוד ושעלי יהי לחכות לעזר מגבהי מרומים. ואני אשר בווינה ברכני ה' שעמדתי בכל תקפי ובכל חום נפשי והשקעתי את זמני ומרצי להסיר העלילות על ישראל ואמונתו, בע"כ השקעתי את זמני ומרצי עם מהרסי יסודי המשפט. ולא מתוך תענוג אלא מתוך דחוק ויאוש מר ירדתי אל התהום למלחמה נגדם. ערערתי בנימוס ודיא ועי"פ כללי הפוסקים על הפס"ד. בקשתי דיון חדש עי"פ סי' כ' והם השיבו בהוצאת ש"ר, בדבות ובמלשינות. והאמין לי ר' חיים שלפעמים אני בבחינת יונה הנביא וגם אני זועק להשיי קח גא את נפשי ממני כי טוב מותי מחיי. הלא אתה ידעת מכל אשר קרני, גם קראת בהעתונים ומאד אני משתומם עליך, ר' חיים, שאתה שותק ואינך משפיע על הרב הענקין שיקיים הציווי הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים. מה אני דורש? בירור המשפט שנעשה בידי שני רבנים, לפני ב"ד של שלשה רבנים. האם לא נכון יותר לברר צדקת המשפט בפני ב"ד יפה מלברר זאת בעתונים לפני קוראים פשוטים? אדרבה יבררו צדקת המשפט לפני ב"ד יפה ויהי' בה קידוש השם גדול וכל העם ישמעו ויראו ולא יידון עוד

לערער על פס"ד מאגוה"ר ושרק זדון לבי השיא אותי לערער לעיניך ר' חיים הרמב"ם יסודי התורה פרק ח': „יש דברים שהם בכלל חלול השם והוא שיעשה אותם גדול בתורה ומפורסם בחסידות דברים שהבריות מרננים אחריו" ומי בדורנו גדול בתורה ומפורסם בחסידות כהרב הענקין! אתה בעצמך העידות עליו במאמרך: „הרב הענקין איז איינער פון די חשובסטע פערזענליכקייטען אין דער רבינישען וועלט. פאַר איהם שטעלען זיך אויף רבנישע אסיפות און ער זיצט אויף דער לעצטער באַנק" מעלה גדולה היא לו להרב הענקין שאינו מתגאה בכתרה של תורה. יתכן שאם תדבר עם הרב הענקין בענין שלי ישיב לך: „אני כבר בשנת תש"ז הצהרתי לידידי הרב ר' יעקב ליונזון שהעברתי את הדין כי בלאַך הוא אפיקורס והנתבע הרב פינקלשטיין צדיק ואני כל ימי הייתי ממתין מתי תבוא לידי המצוה לעקר ולמגר לאפיקורס, עכשיו שבאה מצוה זו לידי לא אקיימה? עם אפיקורס זה לא אתיצב לדין" אם כה ידבר הרב הענקין, המוסר היהודי, שבשמו אתה עומד ומדבר להקהל העברי, דורש ממך לומר להרב הענקין: „ה' לבדו בוחן כליות ולב. עליך רב הענקין הנערץ לברר אשמותיך האימות בפני ב"ד ואם ימצא הב"ד שיש ממש באשמותיך חוב עליו להכריז איסור על ספריו של בלאַך. עשה חשבון בנפשך הטהורה, אם אינך שוגה. הלא כל ימי חיך גרפת ברעיון הציוני ועכשיו כשנתיסדה מדינת ישראל אתה מודה שטעות היה בידך ושאיסור לדבר רעה על מדינת ישראל. ואפשר טעות גם בנוגע לבלאַך". ברור שהרב הענקין יוסיף לזרוק עלי אש וגפרית: „ברם כבר ישבנו ודנינו על המדוכא וחשבנו להעלות את ספריו של בלאַך על סדר היום בהועידות של אגוה"ר אך היו חוששים שהפרסום בזה יגרום שאלפים קונים יקפצו על ספריו ואז ח"ו קץ לכל היהדות החרדית באמריקה והנוער שלנו יתהפך ח"ו למינות מי כמוני מומחה על ספרים אפיקורסיים. אני אומר לך שבלאַך הוא מסית ומדיח וכל תעודתו בספריו היא עקירת יסודות הדת והאמונה והוא מתראה כנוצר אמונים רק לתפוס אנשים לכפירה" אם כה ידבר הרב הענקין (ואין ספק שידבר כה, כי מילתו זאת על לשונו בהתנצלות על עוות הדין), עליך להרים קול עליו: „ארזר מכה רעהו בסתר. בידי ספריו של בלאַך. לא מצאתי בהם שמץ אפיקורסית. ועד שאינך מברר את אשמותיך בפני הנאשם, רשע, מלשין, מוציא דבה אתה".

רב אחד אמר לי: „העקשנות של הרב הענקין שקולה כנגד כל ענוותנותו. אם הוא מתעקש, במכתשת לא יסירו ממנו עקשנותו. עדיין לא מצאו הרופאים תרופה לעקשנות ועקשנותו אוכלת את לבו ומוחו כמו סרטן ר"ל ועד שלא יתרפא מהעקשנות אפילו אם הקב"ה בעצמו יאמר לו שמחוייב לברר כל הסכסוך לפני ב"ד, לא ישמע לו". ואותו הרב אמר לי גם שרק בידך להשפיע עליו בזה. עוד אמר לי הרב: „תוה"ק אמת. אבל אם נותנים לתוך מים מתוקים מלח ופלפלין מיד נפסדים. ואם הדין מחזיק בהכלל אני הוא התורה, אז לא יצאו ממנו רק משפטים מעוקלים". ואני שואל: אם הדין הוא התורה ויוכל לעשות משפטים על דעת עצמו, למה הם כל סדרי המשפטים בתלמוד ובפוסקים? וכאן אשלב שאלה מיוחדת אליך

שעלתה עתה בלבי: אם רק הגויים מצווים על עוות דין ועלילות שוא והוצאת ש"ר על ישראל? אתה כותב לעתים תכופות בענין זה. ומשפטים כאלה שנעשה בי כשהם מתגלים בשופטים נכרים לאמונתנו, אנו מכנים אותם — אנטישמיים! שום צר ואויב שום שונא ישראל לא יכול לעשות משפט יותר שקר נגד יהודי מאותו המשפט שנעשה בי.

רב מפליטי האבח והזבח, מנהל ישיבה פה הטריח א"ע לביתי, קרא את הפס"ד והמכתבים מח"פ המכחישים את כל הטענות. בתחלה חסר מלים היה וקרא: „אין להכחיש שהעבירו עליך את הדין". לבסוף נעשה סניגור ופרקליט להרב הענקין: „הוא מחזיק בספריך סכנה הם להאמונה ולכן השתמש בתחבולות כדי להביא על ספריך „כליון חרוץ". השבתי: „לא נתברר עדיין שספרי הם סכנה להיהדות עכ"פ אסור להדין להוציא משפט מעוקל!" הראיתי להרב מכתבים מגדולי תורה פה ומא"י שבספרי יראה קדושה ויראה טהורה. ע"ז השיבני הרב בלי היסוס: „גאון וצדיק כהרב הענקין רשאי לעשות כפי חוות דעתו!" על דברים כאלה לא היה לי מה להשיב רק שהיטלר ימ"ש החזיק את כנסת ישראל לסכנה בעד העולם ושהצדק דורש להשמידנו, ח"ו.

אין זה אלא מעשה להכעיס, מדת סדום, בעיטה גמורה בתוה"ק שאינם רוצים לציית דברי הפוסקים הראשונים לברר צדקת המשפט לפני ב"ד. אם בענין גיוס נשים אתה ר' חיים דורש שממשלת ישראל מחוייבת לציית להאיסור של הרבנים עאכ"כ אין בכח שום גדול בדורנו ואפילו יה' גובה ארזים גבהו לעבור על הכרעת הפוסקים הראשונים „אם בע"ד ירא שעיוותו לו הדין יכול לתבוע הב"ד לדין". אף אם יתקבצו כל ההנקנאים שבועלם לא יכלו לבטל הכרעת מהר"ם מרוטנבורג.

ר' חיים נכבדי, אני משיבך אותך בכח הפוסקים שתתאמץ להביא את הדיינים לפני ב"ד שיבחרו הם ולחסל אחר שש שנים וחצי הסכסוך המר. עד מתי ימצצו את דמי ואת דמי משפחתי? הם נתנו לי בפס"ד גורל אחד וחבל אחד עם הטבח שנבל בהמות, עם מקיז דם שחבל, עם סופר שטעה ועם מלמד תינוקות שעשה מלאכתו רמיה ע"פ הלכ' אומנים סש"ו סק"ח. מכוונות להלכה זו נודיפו טענות בשם פינקלשטיין „בע"פ ובכתב"ו יבררו בפני ב"ד שהמשפט אמת וצדק, שבספרי כפירה ח"ו ושיש לי עסק עם המיסיונרים וכו' וכו'. דמי תוסס כדמו של זכריה הנביא על הדבות והמלשינות של הרב הענקין בהפה קדוש ובה „שטארקע פעדער" שלו. בפני ב"ד של שלשה יבורר, שעוות דין ומלשינות והוצאות ש"ר פשעים כבדים שבעתים אפילו מגיוס נשים ושירות לאומי. אני מתפלל על השקט רוחך בענין המשפט והעלילות והמלשינות עלי, בעוד שבידך בצעד רציני אחד לפעול אצל מבקשי נפשי לברר הענין בפני ב"ד והיה העקוב למישוד והקולות יחדלון. ואם תאמר איך להעלות על הרעת שגאון וצדיק כהרב הענקין יעוות דין בזדון? אשיבך כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו. (ובהיותי בזה אודיעך שמשעה הראשונה רבנים יעצוני לשקוד על דלתותיהם יום יום ושלא לתת להם מנוחה עד שירינו מחדש או להגיש עצומותי לערכאות.

אולם חס אני על כבוד ישראל ואם אכבס את הכבסים המטונפים שלנו בפני העולם יהי' ח"ה ח"ו ושמא ירגישו אחבי' הפשוטים הריח הנוחף ויאבדו עוד יותר כל רגש לאמתנה ודת ונדר גררתי שלא למסור הדבר לערכאות). רבנים חונפים ומחונפים אומרים שהמשפט הוא "ענין פרטי". השמר לך ר' חיים שלא תגש בשנוגם. על צוות דין החרב באה! אם המשפט הוא ענין פרטי אז גם המשפטים שעשו בנו שופטים נכרים על יסוד עלילות שוא "ענינים פרטים" הם. וע"י ענינים פרטים אלה באנו עד משבר. משפט כזה שנעשה בי מדאיב המחשבות ומכאיב הלבבות. ע"י משפטים כאלה נדחקו רבים וכן שלמים לכפירה גמורה ר"ל וכעונש על גבלות במשפטים באו בלהות ופזרעניות. אם נר האמת נדעך, חשכות בעולם. האם תוכל יהדות להתקיים תחת תנאים כאלה? הרב הענקין כתב לאנשים מכובדים שראוי אני לנדוי ושמתא על שאני מסרב לפסיד שלהם. שקול בדעתך אם הם אינם ראויים יותר לנדוי ושמתא על כי ממרים הם לציית דברי רבותנו, ר' ברוך ב"ר שמואל, מהר"ם מרוטנבורג הב"י הש"ך לעמוד עמי לדין. לגבי טמטום לב כזה נעשו כל הפוסקים פלסתר ח"ו. את סלונסקי תלו השופטים בפראג תיקף אחר שנמצא חייב. לא היה סיפוק בידו לערער על הפסק כי העריצים סתמו את פיו לעולם ועד. בי נעשה משפט סלונסקי. אך תורת ישראל נתנה לי הזכות לערער על הפסיד ולתבוע את הדיינים לדין. אני חושב שרבני ישראל מחייבים מתוך הזדככות נפש להתנהג בפיוס ורצון טוב ברוח שלום ואהבת ישראל. יעמדו עמי לדין ויקדשו שם ה' ברבים!

אני דורש משפט צדק ושלום הם קרבות יחפצון וברור בעיני שהרב הענקין ישיב לך: "מה רוצה הנרגן האפיקורס הרוגן הזה? את הפסיד שלנו לא קיים ועל מה הוא מרעיש שמים וארץ? ואנחנו בלאו הכי לא בצענו את אשר זממנו להביא כליון חרוץ על ספריו והוא גם לא החזיר להרב פינקלשטיין את המעות שחייבנו אותו לשלם" דע, ידידי, שהם הם הפסידו אותי ע"י המשפט הקלוקל והמעוקל לכהפ"ח \$25,000. אך לא על עסקי ממון ערערתי על הפסיד רק על הבלבולים שהשתמשו בהם להגיע אל הפסק הזה! ועליך להשיב לו: "הכל יתברר בפני ב"ד"י ודאי שהרב הענקין יתן בידך את ה"טאג", ה"מארגען ושורנאל", "ההד", "הפוסק" שבהם פירסמו "בירור המשפט" מלא שקרים ועלילות. שוב תאמר לו: "הכל יתברר בפני ב"ד"י". "הכל יתברר בפני ב"ד"י! הרב הענקין לא נרתע משום אמצעי פסול, ביחוד לא מן ההשמצה היותר נמוכה, בחשבו שבהכרח אכיף כאגמון ראשי ואוותר על בירור המשפט בפני ב"ד. הוא אמר לאדמוריים ולרבנים שהפצירו בו לסדר הדבר בשלום בפני ב"ד, שאני מחלל שבת, רשע, מזייף שטרות, מיסיונר ועוד ועוד. יברר כל זאת בפני ב"ד! ונזכרתי בדברי קדשו של הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא זת"ע בהמלצה על בר קמצא שאמר: הואיל והווי יתבי רבנן ולא מיחו ביה, ש"מ קא ניחא להו, איזל איכל בהו קודצא בי מלכא, שכוונתו היתה שיגיש עצמותיו לפני מלכו של עולם. ומעין זה שמעתי גם בשם הרה"ק מרוזין זת"ע והוא הוסיף אין אדם נתפס על צערו

ולא יפלא שמסר דינו לשמים (ורמו בזה גם במהרש"א). לבשתנו ולצערנו גברה החנופה בין הרבה מהרכנים בימינו כמו בימי קמצא ובר קמצא וראיתי רבנים בני עלייה שתורתם טהורה בקרבם והמה מועטים. עליך ר' חיים ליברמן מוטל לתקן שיהי' דברי הפוסקים הקדמונים קיימים, שאם הבע"ד תובע הב"ד לדין, מחוייבים לעמוד עמו. ר' חיים, כל המצוות הן מקריות: אם באה מצוה לידך אתה זקוק לעשותה אבל בשלום נאמר: בקש שלום ורדפהו! הצל אותי! אל תתן לרמוס אותי כפרעוש. אפילו עלבונו של האתון תבע מלאך ה' מיד בלעם ויאמר לו מה הכית את אתונך. השתדל לעשות שלום

בימים האחרונים קראתי בהפארווערטס מאמר חשוב: „קאראלענקא און דער בייליס פראצענט“ במאמר זה מצאתי הדברים האלה: „אין דער זעלבער צייט וואס מען האט אינ'ם בייליס פראצעס געקענט זעהן די חוצפה און די אכזריות פון דער צארישער רעגירונג אויף צוצוגרייטען דעם באדען פאר רדיפות אויף אידען, האט מען אין דעם אויך געקענט זעהן דעם מוט און די הויכע מאראל פון דער רוסישער אינטעליגענץ, וואס האט זיך מיט דער גאנצער חשיבות פון טיפען געוויסען און הויכער עטיק פארמאסטען אין כחות מיט דער צארישער רעגירונג און זיך איינגעשטעלט פאר'ן פרינציפ פון גערעכטיקייט“.

ר' חיים נכבדי „הטענות“ בפסה"ד ו„הטעמים“ במה דנו, אמת הן כמו הטענות על גבות היועלי שברך אלקים ומלך. ומשפט מעוקל יותר מהמשפט נגדי, לא הי' בישראל מימות אחאב ואיזבל. אך כאמור להשופטים שלי חסרים האמצעים להציאני ולסקלני באבנים ותהי' נתנה לי הזכות לערער על הפס"ד ולתבוע את הדיינים לדין. דומני שלא תעבור על ובחוקותיהם לא תלכו אם תקח לך את קורולינקה למופת! הוא השליך את נפשו מנגד במלחמתו נגד הקטיגור העריץ וחיפז והכניס את חייו בסכנה ביצאו לדבר קשות עם הממשלה הצארית עצמה. אני מיעצך להזכיר את הרב הענקין בדברי חז"ל: מוטב להעמיד צלם בהיכל מלהחזיק במחלוקת, מוטב לי להקרא שוטה כל ימי ולא להעשות שעה אחת רשע לפני המקום יעמדו עמי לדין ויפסקו הצוחות. (על ממון אותר בהאי עלמא.) ר' חיים, כל זמן שתוכחות בעולם טובה וברכה באין ורעה מסתלקת. המשפט הוא ענין דתי ובהתערבותך לברר האמת ולהקים הצדק על תלה, יהי' קידוש השם כמו במלחמת הרבנים נגד גיוס נשים. ונוראים דברי התנחומא: אמר הקב"ה שמרו את המשפט מלמטה שלא תגרמו לי לעשות משפט מלמעלה, מבקשים אתם לעמוד בעולם, שמרו את המשפטים. אין עולם יכול לעמוד בלא משפט. רבנים יראי ה' באמת לא יתעקשו מלברר בפני ב"ד שהפס"ד שלהם אמת וצדק. עליך לדבר להם: שימו כבוד לאלקי המשפט. אין אתם בני חורין להפטר מבידור הדין לפני ב"ד.

וכדי שתדע איך נפלטו פלאים באמריקה, אודיעך שגאון מפורסם, מרביץ תורה באחת הישיבות המפורסמות והוא לא ידע ב"ה כל מחסור כבדני במכתב זה: „ודאי טן הראוי להשבית ריב ומדון אבל כבודו יבין מעצמו

שאי אפשר לי להתערב אין פרטי הדברים ידועים לי ואין ברצוני לדעת ככל פרטי הדברים בידי שא"א להביא תועלת בעצם הענין" תשובה מעין זו נתן הסופר הגרמני גרהרד הופטמן במרץ 1933 למשלחת מסופרים ואומנים גרמניים שהפצירו בו להשתדל אצל היטלר ימ"ש שיחדל מעושיק ידו ומרדיפות והטעומו שהרדיפות הן כלימה להעם הגרמני. וכמעט באותו זמן נתן תשובה זו לה"פען קלוב" העולמי, כנודע.

ר' חיים, גם זאת תדע שההזמנה להמשפט היתה בשם אגודת הרבנים הפסק נכתב על נייר אגוה"ר והגאון ר' ישראל רוננברג אמר לרבנים שבקשו אותו להשתדל שידונו מחדש בשלשה: "אין אגוה"ר אחראית ששני הרבנים "לקחו" שלא בצדק נייר של אגוה"ר!" ובזה שקטה רוחו. ופעמים אין ספורות באתי לפניו בתחנונים והמכתבים ממנו בענין זה מלאים דברי חן ... לא עמד בו השכל הישר להשתדל שידונו מחדש. האם כדאי היתה כל המריבה הזאת? והאם היהדות החרדית אינה רק כבוד והתנשאות ותו לא מידי? איזה חשיבות וערך לאסיפותיהם ולועידותיהם לחיזוק הדת, אם הם מסרבים לדינים ברורים בפוסקים. מלחמתם בעד הדת היא בעיני כל איש שיש לו מח בקדקדו כמלחמת הבולשביים בעד הצדק והשלום בעולם. ועד שלא יעמדו לדין אני אומר שלא מחזיקי הדת, רק בוזי הדת, מזיקי הדת הם. יעמדו עמי לדין אם שני דיינים יודעים בחכמת הפרצוף מי הוא צדיק ומי אפיקורס, ג' דיינים ידעו ויכירו זאת יותר. שני אנשים מביהכ"נ שלנו מוכנים להשליש אלף דולרים בעד עזרת תורה אם יתברר שאני עשיתי איזה עול בכל הסכסוך הזה אם עבר עלי כוס התרעלה הנאצית, אין אני מחוייב להריק גם כוס התרעלה שהכינו לי רבנים חרדים. ועד שלא יבורר הכל בפני ב"ד, כל נימא ונימא בי תדאב ותועק ולא אתן דמי להם עד יומי האחרון.

ר' חיים, דע שאנא אדעתא דתלתא נחיתנא לדינא ע"פ הזמנה מאגוה"ר ולא באנו "סתם", כמו שהרב העניקין כותב "בתמימותו" במאמריו. והאם שמעת מימך שבעירי ואם בישראל ידונו בשנים? הרמב"ם סוף מס' פאה כותב: "והעיקר בידינו דיני ממונות בשלשה" הרשב"א סי' תשמ"ט כותב: "שנים אין דיניהם דין ואין להם תורת ב"ד כלל" הב"י כותב: "אע"פ שיחיד מומחה לרבים מותר לו לדון יחידי, מצות חכמים שיתשבים עמו אחרים". הש"ך כותב: "יש ליזהר שלא לדון ביחידי אף שקבלוהו עליהם אם לא שמפרש בהדיא איני יודע לדון אתכם דין תורה" התומים כותב: "יש להזהר שלא לדון כי אם בצירוף ב"ד" ואיך העיון לישוב לכתחלה לדון בשנים? ובידי מכתב מאגוה"ר בחתימת הרב זלצר שהמדובר היה לצרף רב שלישי! ואמסור לך אגדה חסידות קצרה: "להרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זת"ע בא "חיים בלאך" אחד ופסקו בידו ובכה בדמעות שליש שהעבירו עליו את הדין הרה"ק התבונן להפס"ד וקרא באנחה: "רואה אני שהדיינים פסקו לא ע"י חשן משפט רק ע"י נחש משפט. למחרת היום באו הדיינים והודו שטעו בדין. כדורנו היתום אין לנו רב מברדיטשוב.

הרב העניקין מנמק בזמן האחרון השמטתו לעמוד עמי לדין, ש"מהר"ם

מרוטנבורג לא כתב שעל הב"ד לעמוד לדין, רק שהבע"ד יכול לתבוע הב"ד לדין, ובכן יתבעו! זה הוא הצדק והשלום של הדיינים החריפים האלה! הם גם כזבו ב"טאג" שאין דין בתורה לעמוד לדין. ומה שכתבו מהר"ם מרוטנבורג, ב"י, ש"ך שהבע"ד יכול לתבוע, סברא היא ויכול כל ב"ד לחלוק עליה. הרב הענקין יודע כי אין גדול בבית הזה הנקרא אגוה"ר ממנו ולכן יתגאה!
ופה המקום עמדי להציג אגדה יפה מתנחומא שופטים שיש לה שייכות גדולה לעניינינו:

«אמר ר' ישמעאל ב"ר יוסי: בא וראה כמה קשה השוחד! פ"א בא אדם אחד לפני הביא ראשית הגז והיה לו דין לפני הדיין ואני הייתי עומד לצד אחד ואמרתי לו אם יטעון עליו הדיין כך וכך יזכה בדין והייתי מצפה לזכותו אע"פ שלא נתן לי אלא משלי ולא שוחד היה ונתקרב לבבי עמו».

הרב הענקין הוא מידידיו הנאמנים של חיים פינקלשטיין, מתאכסן בהאטעלים שלו קיץ וחורף וחיים פינקלשטיין עוזר לו לה"אפילס" בעד "עזרת תורה" ועל הרב הענקין אסור היה להיות דייין לו משום "קירוב לבבות».

ובקשר עם זה אודיעך ששתי שנים ומחצה אחר המשפט, יום ב' דחנוכה תש"ט בקשני הרב ולצר ע"י הטיליפון לבוא לאגוה"ד עם השטרות הראיות והבטיח לי שאם ימצאו שהצדק עמי ידינו מחדש בצירוף רב שלישי. הראיתי את ה"פאָרטנערשיפ" בחתימת חיים פינקלשטיין וגם את מכתביו שמהם יש לראות שהטענות בהפס"ד עלילות שוא הן. הרב הענקין קפץ ממקומו כאילו היה נחש כורך על עקבו בצעקה: «כל המכתבים שבידך בשם פינקלשטיין מזוייפים ה"פאָרטנערשיפ" בחתימת הרב פינקלשטיין מזוייף וכל מגמתך בתביעתך שידונו מחדש, הוא לסחוט מעות מהרב פינקלשטיין אם תפרסם את הכתב פלסטר נגד המשפט, קסת סופר גם במתני ואוי יהיה לך" הרב הענקין בלעזני ממש בצעקה: «אם באפיקורס כזה לא תתנקם נפשי? גנבת, פשעת גם הרומן שלך בהקדמת ה"היכל" שהיית בכלא אצל הנאצים שקר הוא חברים שלנו מזוינה העידו שערקת מזוינה קודם הכיבוש של הנאצים ושקר זה מספיק שהרב פינקלשטיין יכול לבטל את השותפות הלואי היית נשאר ביד הנאצים האבדון לא היה כ"כ גדול" שאלתי מדוע לא הציעו לכהפ"ח פשרה כדי למנוע מלכתוב העלילות שוא בפסה"ד ולעשות בי כלה. והרב הענקין התנפל עלי ולא כיונה תמימה רק כדוב טורף: «אם רואה הדיין שהדין מרומה אסור לפשר ודין דין מרומה וכנגב ופושע חשביןך עשית יד אחת עם המדפים להרבות בהוצאות הדפוס כדי שיהיה על הרב פינקלשטיין לשלם פי שנים בעד הדפוס פינקלשטיין הוא צדיק ואתה גנבת ופשעת ומצח אשה זונה היה לך לתבוע אותו לדין כדי לפשוט את עורו מעליו אתה דורש דיון חדש רק מפני שענייך לא ישבעו מעושר ואתה חושב לסחוט ממנו מעות מרמה זו לא תצלח בידך" כלפידי גחלים נפלו דבריו עלי. עמדתי לפניו כעבד ישאף צל ובתחנונים דברתי שאם יעשו דיון חדש בפני ג' יבורר שבאמת כלוא הייתי ד' חדשים, שהטענות בפסה"ד שקר וכזב הן. אז התחיל לירד ריר מפי הרב הענקין ושפתותיו נתעקמו בקראו: «לא מחיים בלאך נלמוד אורח משפט לשוא אתה מתחפש לחסיד וכל יודעי שמך

יודעים שגונב אתה דעת הבריות העברנו עליך און הדין כי אפיקורס אתה נמי ישש בו ריח תורה ויראת שמים יודה שבדין עשינו וכיון דאפטק איפטק והדבר אין להשיב הרב הענקין רחץ אותי כבשטף מים בזלולים היותר מכאבים ואני עמרתי משתומם: „זה הוא פאר היהדות בתקופה השחורה הזו!“ כשאמר לי שאם אפרסם מה נגר המשפט, יעשו בי כלה עד השמידני, לא יכולתי יותר נשוא. לבי רעד בקרבי ופחדתי שלא יאחזני השבץ. אמרתי לו שאין אני ירא שום בן אדם רק את הש"י לברו ואם לא יסכימו לדיון חדש כהצעת הרב זלצר, אלחם עד נטף דמי האחרון. אגיד ולא אכחד שבעמדי לפני הרב הענקין והוא הכה אותי בשוט לשונו, נזכרתי בהשעות שעמדתי לפני הגשטפה והם שפכו עלי קיתוני בוז כי שונא אני את העם הגרמני. ההבדל רק שהם גם הכוני מכות רצה בידיהם הטמאות וברגליהם דדסו ודקרו אותי. הרב הענקין להבדיל לא הניח את ידו עלי אך מחץ ופצע אותי בהבל פיו ודבריו נגעו בנפשי הרבה יותר מהמכות של הגשטפה. ולא נח היס מוצעו: „מי בקש ממך לתרץ דברי חז"ל תמוהים? בהתירוצים האוילים שלך עשית רעה גדולה לישראל ומביאוריך בולטות גם מחשבות חכפירה שבלבך“ לבי בכה בקרבי והשבתי: „מצפון לבי ביקש זאת ממני! גדולי ישראל באירופה בקשו אותי לבאר ולתרץ ולהשיב לתורפי ישראל, הנאצים אשר פרצו מיום ליום והרחיבו העלבונות על התלמוד ואמונתנו הקדושה וגדולי תורה ברכו אותי על עבודתי ושפטו שיש בה קידוש השם. המשפט באגוה"ד הוא התשואות חן בעד כל עבודתי ימים ושנים ומסירת נפשי. על הרב הענקין לברר בפני ב"ד האפיקורסית שבספריו“. הרב הענקין צעק: „כבר נתברר שלא היה לך שום יחסים עם גדולי תורה רק עם אפיקורסים מבקרי התורה והתלמוד“ שאלתי את הרב הענקין אם הגאונים גרודינסקי, מיכלוז, זמבא, צירלזון, פירסט, מישל, ווילליג אפיקורסים הם. הרב הענקין לא נשאר חייב תשובה: „כל המכתבים מהם מזוייפים כמו המכתבים מהרב פינקלשטיין והפארטנערשיף בחתימתו“ תלא עט סופר למסור כל דבריו. לא עצרתי יותר כוח לשמוע הזלולים ואמרתי: „אל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו, אבל מתוך צער נעלמה ממני הלכה ואגיד להרב הענקין דבר ששמעתי בשם הרה"ק מרוזין זת"ע שבש"צ היה ניצוץ קודש ותפסו הס"מ במצודתו ע"י הכעס שלו“. הרב הענקין נתלהב כלהבת אש עד שהגביה ידו עלי. אמרתי לו בשחוק מר: „המגביה ידו על אפיקורס הרי זה צדיק!“ חיוך עבר גם על שפתיו וקרא: „כלה אנעשה בך אפיקורס ו"השבתי לו בניחותא: „בהעליון בטחוני ולא אפחד!“

הפגישה הזו עם „פאר היהדות החרדית“ השאירה בלבי כאב ויאוש נורא ומחשבות נוגות בלבי על היהדות החרדית ועד שיסתם עלי הגולל לא אשכחה ומאז הרב הענקין אורב לי ומבקש נפשי ויורד מדרגא לדרגא בהוצאת ש"ר, כבר הגיע למזמר, מזיק, מיסיונר. מה יבוא עוד? בודאי תחפוץ לדעת מה עשה הרב זלצר בשמעו כל זאת? הוא ישב שקט על שולחנו וכתב... ודאי חידושים ופולולים וצעצועים ורק פ"א או שתים קרא: „רב הענקין, הלא דברנו לא בכעסו“

השטן נתקנא בי ובשלוותי הגדולה באמריקה ונתן בלבם של הרבנים הענקין וולצר לבלע ולהשחית את חיי ואת כבודי ולטבול בדמי. אנחנו לא נוכל לסלוח ל„הטובים שבהגרמנים“ על שלא יצאו במחאה עצומה נגד הרוצחים הנאצים ימ"ש. למרות שאלו „הטובים“ פחדו שהנאצים ישמידו אותם, היה עליהם להשליך את נפשם ולהפקיר את חייהם וחיי בני משפחתם ולצאת במחאה עצומה נגד הנאצים. להרבנים והעסקנים פה אין סכנה צפויה שהרב הענקין והרב וולצר ישמידו אותם ח"ו. בכל זאת לא מצאו רבנים ועסקנים אומץ למחות בהעוות דין ולדרוש בחזקה בירור המשפט בפני ב"ד.

ר' חיים, שמורים בידי מכתבים מהגאונים הצדיקים ר' זעליג ראובן בענגיס ור' בן ציון מאיר חי עזיאל זת"ע ועל כל ישראל. המכתבים האלה יהילו אור על ההתנהגות באגוה"ר במשפח זה. מלחך פינכא אחד אמר לי: „הרב בענגיס הוא בן תשעים והרב עזיאל אינו מגיע בתורה ובצדקות לקרסולי הרב הענקין, ולא מן הדין הוא שרבנים מא"י יתערבו בענינים שאינם נוגעים להארץ“. שמעתי שבאגוה"ר היתה תנועה שיקבעו ב"ד ולפניו יבוא כל הסכסוך. אך הרב הענקין בא באיומים שאם ידונו מחדש יתפטר מהנהלת „עזרת תורה“.

אני מוסר בזה תודף המכתבים.

ב"ה י"ב לסדר שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך ב' אלול קראתי ל"פ"ק פעה"ק ירושלים תובב"א

ברוכי מברכינא ועלמא רבא קאמינא, מע"כ ידידי הרב הגאון גבר חכם בעת מגזע תרשישים מוה"ר ר' חיים בלון שליט"א יהי שלום בחילו ונר ד' עליו ירוח וירים ויגביה מזלו למעלה

ברכת שלמא רבא למר הנני מודיע כי מכתבו ע"י ידידנו הרב בא ידי והנה מרחוק כסבורים הם עלי שהנני כמו יושב בטל בלא עבודה ויש לי זמן להתערב בענינים שונים המתחדשים גם בחו"ל אשר ע"כ מצאתי כדאי להודיעו כי טרדותי מרובות מאוד ותפלתי לד' כי יחקני ויאמצני אשר אוכל להשיב על כל מיני הטרדות שמטרידים אותי בשבתי בביתי ואין לי מנוח כל הימים לרבות הלילות ואין יותר בידי. רק לכתוב לכבוד הגאונים באגודת הרבנים ולעוררם שימנו ב"ד של שלשה שיברר כל הסכסוך ויוציא דין אורה עם מי הצדק ומובטחני שיקיימו דברי הראשונים שהבע"ז שירא שעיוותו ל"ו הדין יכול לתבוע הב"ד לדין, אולם לחוות דעתי על כל הדבר אין בידי ואני מברכו שיחדש ה' עליו שנה טובה לחיים ארוכים וברוכים להצלחה ככל א"נ ונפש המוקירו הסיחל לישועת ד' הקרובה.

זעליג ראובן בענגיס החופ"ק

ב"ה ירושלים י"ב אדר ב' תשי"א

בימי הפורים יתברך בכל טוב מפני משפיל ומריס,

כבוד מעלת הרב הגאון וכר' ר' חיים בלון יצ"ו

שלום וברכה ברוב חבה,

מכתבו מיום כ"א אדר א' דנא קראתי בכל תשומת לבי ומאד מאד

הצטערתי בקוראי בו דברים הנובעים מלב כואב ודואב וצועק חמס על משפט שהוציאו נגדו והדברים פגעו בלבבו ונפשו באשר הרסו את חייו ומררו את לבו ועוד פעם בקש ממני לחוות את דעתי נגד משפט זה על יסוד דבריהם של הדיינים עצמם שפרסמו בירחון „ההד” בירושלים

הנני עונה ואומר

בצער רב ובכות פנים קראתי בשעתו את הפולמוס שהתפרסם ב„ההד” כי ראיתי בו חלול כבוד התורה ולומדיה שהוא באמת חלול ה' אולם עדיין אני עומד על דעתי שאיני רשאי לחוות דעתי במשפט זה כפסק הלכה בהיותי רחוק ממקום המעשה ומקום המשפט ובהיות שמשפט זה נדון בקהלה גדולה שהיא היום רוב בנין ורוב מנין של ישראל ויש ב"ה הרבה גאונים וסופרים וזו תהיה יהירות מצדי להשמיע את קולי לזכות או לחובת אחד הצדדים מטעם זה איני יכול להענות לבקשתו זאת ולכתוב להם עוד הפעם אין אני רואה תועלת בה כי כבר כתבתי להם ביום י"ב תשרי תש"י והצעתי בפניהם להטפל בענין זה ולא שמו לב לדברי ומה התועלת לכתוב עוד

אמנם אם הייתי במקום המשפט הייתי נכנס אליהם ונושא ונותן אתם פה אל פה כדרכם של תלמידי חכמים המנעימים זה לזה וכמאמר הכתוב אז נדברו איש אל רעהו אבל ממרחקים ובדברים שבכתב לא אתקן כלום

יאמין לי שאם אינני נענה לבקשתו הוא רק משום שאיני מכיר בעצמי רשות לכך ולא כל תועלת בכתבי להם עוד הפעם, ועל כגון זה נאמר כשם שמקבלים שכר על הדרשה, כך מקבלים שכר על הפרישה

ואבקשו שלא לכתוב לי שוב בשאלה זאת, שכל מכתב מעכ"ת שאני קורא בו, גורם לי צער רב בצערו של תלמיד חכם וגדול בישראל בשאלות אחרות הנני תמיד מוכן להשיב לו ואני משתעשע תמיד במכתביו

הנני בברכת חג שמח וכשר ולשנה הבאה בירושלים הבנויה
ובבנין אריאל

אוהבו ומכבדו כרום ערכו,

בן ציון מאיר חי עחיאל,

ראשון לציון הרב הראשי לישראל

בחדש שבט תשי"ג נתבררתי מרב אחד, כי באגודה"ר אמרו לו שכתבו להרב הראשי עזיאל שהם מוכנים לסדר בירור המשפט לפני שלשה גדולי תורה בניו"י שייבחר הוא בהם ואותו הרב יעצוני למהר לכתוב להרב הראשי שאני מסכים. מהרתי לכתוב וקבלתי התשובה הזו.
ב"ה ירושלים י"ז אדר תשי"ג

לכבוד ידי"ן הרב הגאון המפורסם לתהלה וכו' וכו',

כמוהר"ר חיים בלאך יצ"ו

שלום וברכה ברוב חבה,

בתשובה למכתבו מתאריך א' דר"ח אדר דנא, הנני לענות .

עד היום טרם הגיע לידי מכתבם של אגוה"ר בארצות הברית שהזכיר

מעכ"ת במכתבו זה לפי בקשתו הנני מחזיר למעכ"ת רצוף בזה מכתבו של
הרה"ג כמוה"ר יוסף א הענקין שליט"א

והנני בברכת שלום וכט"ס וברגשי כבוד ויקר נעלים,

בן ציון מאיר חי עוזיאל

ראשון לציון

הרב הראשי לישראל

שוב פניתי להרב הראשי עוזיאל בבקשה לחוות את דעתו בענין המשפט

וקבלתי ממנו המכתב הזה:

ב"ה ירושלים ו' ניסן תשי"ג

לכבוד הרה"ג מעוז ומגדול וכו' וכו' כמוהר"ר חיים בלאַך יצ"ו

שלום וברכה,

מכתבו מיום כ"ג באדר דנא, קראתי בכל תשומת לבי והנני משתתף
בצערך, אבל כבר כתבתי פטם ושתיים שאינני יכול ולא רשאי לחוות דעה
בשאלה זאת שהיא מסורה לרבני ישראל בארה"ב היושבים במקום ויכולים
לברר ולדעת הדברים על בוריים ואמיתתם לפיכך אבקשהו נא שלא יכתוב
לי עוד בדבר הזה

בכבוד רב ובברכת חג זמן חרותנו,

בן ציון מאיר חי עוזיאל

ראשון לציון

הרב הראשי לישראל

אמסור גם תורף אגרת קצרה ממזכירו הפרטי של הוד כבוד מרן הרב

הראשי הרצוג שליט"א:

ב"ה י"א באייר תשי"א.

כבוד הרב חיים בלאַך, שלום וברכה

כבוד הראשי מרן שליט"א מבקש לאשר מכתב כב' מיום ג' כ"ז אדר ב'

ולהגיד שהעביר לרבנות הראשית לשם טפול וברור. בכבוד רב,

מ. א. אביצדק, מזכיר פרטי.

ובמדה שמדדו באגוה"ר בענין המשפח שלי, מדדו גם להם. לנקמה
עדינה זכיתי בקראי ב"טאג" מיום 14 ספטמבר 1953 מכתב מראש ישיבה
מפורסמת, בו הוא מטפל עם פסק ההלכה של הרבנים נגד הצעת חוק שירות
לאומי וגיוס נשים. הראש ישיבה שואל: "מיט וואָס פאַר אַ רעכט קומען
אַט די רבנים, ווען אפילו גדולי התורה, צו זאָגען דעות דער מדינת ישראל?"
כך הוא אם מכניסים אנדרלמטיה ובולשוביזם ורוח מהפכנית בקרב עמנו
על חשבון האמונה ותוה"ק. ועוד קטע אחד מהמכתב של הרב הנ"ל: "די
רבנים אין זייער האָס און שנאה זעען ניט ווי זיי אַליין זיינען עובר אויף
לאוין וואָס קעגען זיי איז די כלומרשטע ביזרייהו דערייות אין פּאָל פּון
שרות לאומי ממש כקליפות השום". גם העתונות בא"י מרעשת עולמות:
"מה לה לאגודת הרבנים באמריקה להתערב בענייני הנוגעים לממשלת
ישראל?" והדבר פשוט אם באגוה"ר מתנהגים בזרוע עם גבורה ובכח
נגד הפוסקים, גם לממשלת ישראל כח ועוצם יד ו באותה הקנאה והעקשנות

הנצחנות שמתנהגת אגוה"ר בענין המשפט שלי, מתנהגת נגדם ממשלת ישראל. זה לעומת זה עשה האלקים! באגוה"ר מפיחים כזבים, עלילות שוא, ביוזיים והשמצות נגדי. ובהכנסת נשמעו קולות: "מסלפי התורה, מזייפי התורה!" האם אין זה בושה וכלמה להיהדות החרדית שבאגוה"ר ונתנים לב לדברי הפוסקים מאורי הגולה כמו להשלג דאשתקד? אני מנוצח מאגוה"ר ואגוה"ר מנוצחת מממשלת ישראל. להרב הענקין "סגולה יקרה" לעוות דין; אפיקורסית, וגיוס נשים נתקבל ברוב דעות לחוק בישראל ל"בטחון המדינה". גם בטחון המדינה "סגולה יקרה" עפ"י חוקי הפוליטיקה.

זה מציון ישאג ומירושלים יתן קולו: "קלני מראשי, קלני מזרועי! עשיתם מתורתי פוליטיקה, מפלגה, אמצעי להתגודדות" אך בין כך ובין כך בעוד שהנצחון של ממשלת ישראל בענין גיוס נשים לא יגרע מכבודם ופרנסתם של הרבנים ולא יגזל נשימה אחת משינתם ולבם לא יתפקע, נצחונה של אגוה"ר על מהר"ם מרוטנבורג, הב"י, הש"ך נוגע לחיי ובמרידות אני נאנח כי כלה עשו בי ושנאת חנם שנאוני. הש"י יראה עניי ועמלי. אם לא יעלה לך ולהשתדלותך להביא לידי שלום, אין תוחלת ואין תקוה לשלום ובעל כרחי אפיג את צערי ומכאובי בקונטרסים כי נפשי מרה עלי מאד. (ועלובה היא העיסה שנחתומה מעיד עליה: במכתב ב"הדואר מיום ט' תשרי כותב הסופר תושב: "בתי הדין הרבניים לא רכשו להם שם טוב ביותר".

(ודי בזה.)

פה אנפש מעט ואדבר בענין גיוס נשים שאינו נוגע באופן ישר להמשפט שלי, הגם שהא בהא תליא.

אשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים. אל נא אחי תרעו! סולו סולו דרך לשלום. ובקוצר אומר אני מציע שהחוק גיוס נשים ישאר עומד בבחינת הלכה למעשה. ת"ל אין סכנה צפויה למדינת ישראל. אם ח"ו תפרוץ מלחמה, אז הנשים לא יתחמקו מן השרות ומן הגיוס ואפילו הכלה תצא מתופתה בהכרח. לאמיתו של דבר אין מקום לריבות ולמה תריבון בית ישראל. ואם כי יודע אני מיעוט ערכי ושפל מצבי כלפי ההרים הרמים והנשאים, תוחלתי שישומו לב לדברי ושלום יהיה על ישראל.

אתה ר' חיים, מזכיר בענין גיוס נשים שהדבר נוגע לגלוי עריות, וגלוי עריות הוא בכלל יהרג ואל יעבור. אך הלא תדע שגדול עונש לה"ר מעונש עובדי ע"ז ומגילוי עריות ושפרכת דמים. והאם הרב הענקין חושש לעון זה אם הוא מדבר עלי לה"ר ומוציא ש"ר עלי? רב אחד העיריני על מאמרם במדרש שקרח אדם גדול היה אלא שגבהות רוחו הטעה אותו להתקומם נגד מרע"ה. שום איש לא יכחיש שהרב הענקין אדם גדול הוא אלא שגבהות לבו הטעה אותו להתקומם נגד כל חוקי המשפט. שניהם נפחו בהאמת והצדק בידעם שהבל מכבדים למי שהשעה משחקת ושום איש לא יאמין שהרב הענקין יעוות דין והרב ולצר יסלף צדק כי הלא כל היהדות החרדית משותתת עליהם. ואני לא אריף לשאול: למה כל הריבות והמדנים אם אני מבקש בירור לפני ב"ד של שלשה? וזו היא תוכחתי וזו היא תשובתי זה שש שנים ומחצה על כל המלשינות של הרב הענקין והוא באחד ומי

ישיבנו שלא יעמדו עמי לדין. ואני מקוה לך וחוזר ומקוה שסוף סוף יעשו תשובה עליהם לזכור בדברי חז"ל שכל פורעניות לא בא אלא בשביל דיני ישראל

ר' חיים יקירי! רבנים ישרים ותמימים ראו ותמהו את אשר נעשה בי. ואני שואל אותך כחוקר ומבקר: האם שמש וירח יקדרו וכוכבים יאספו נגהם אם אגוה"ר תקבע ועד ולפניו יבורר כל הענין? שמירת הצדק והמשפט היא יסוד הדת ושקול כנגד כל המצוות בין אדם למקום. בחשש סכנה וספק ספיקא של פקוח נפש יש היתר גמור לעבור על עבירות שבין אדם למקום, במשפט אין מציאת היתר כלל. הזכיר באגוה"ר דברי רבנו צמח גאון: קשה ט"ל דין מכל עבירות שבתורה הזכיר אותם במאמר חז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהי קשה כארזי ואפשר תרכך את לבם. יושב בשמים לא ישחק על התנהגות כזאת מרבנים חרדים. אני דורש בירור המשפט בפני ב"ד. שום בר דעת לא יראה חשש סכנה בזה להתורה. יצדקו ויתהללו ולא יהיו בושים ולא יהיו נכלמים. אם תקרא הספר הקדוש אורחות חיים לרבנו הרא"ש תמצא בו הרבה דברים הנוגעים למשפט, ואחד הוא: אל תוציא מפיך דבר שקר וכזב והוי נאמן לכל אדם ואפילו לנכרי!

ר' חיים, אעריך שהרמב"ם כתב בהקדמתו לפירוש המשניות, צדק צדק תרדוף ועל זה אמרו חכמים הוי מודה על האמת אע"פ שתוכל להציל נפשך בטענות כשאתה שדברי חברך אמת ומפני חולשתו או מפני יכלתך להטעות האמת, חוזר והריב נטוש ובראותך האמת נוטה על בעל דינך, לא תקשה ערפך ומדי דברך את הרב הענקין תעורר אותו על דברי הביי דאע"פ שידון הדיין דין אמת אם מצטרף אהבתו לזכותו או שנאתו לחיבי, לא הוי אמת לאמתו. והקורא את מכתבו מב' דחנוכה תש"ט וארבעה המאמרים שלו בהעתונים, יראה בעליל כי אהבה עזה כלפי הנתבע ואיבה עזה כלפי התובע לזהות בלבם. וגם לדברי מהר"ל מפראג בספרו גור אריה פרשת יתרו תתן את לבך שדיין הדין ע"פ שקול הדעת לא נקרא דין אמת לאמתו. ומובאים דבריו הקדושים בתו"ט פאה פ"ה. ואמסור לך דבר מה ששמעתי מפי מורי הקדוש, ר' אריה ליבש הלוי איש הורוויץ זת"ע בעל שו"ת הרי בשמים שמה שאמרו אין לו לדיין אלא מה שעניו רואות, זה הוא רק אם אין דינים ברורים ומבוארים היטב לעיניו, אך אם יש דינים ברורים, חלילה לו לדון כראות עיניו ואכמ"ל.

אני בא בהצעה אליך שתפנה אל הגאונים הקדושים חזון איש ר' צבי פסח פראנק, ר' איסר זלמן מלצר, ר' דובריש וויידנפלד, ר' עקיבא סופר בשאלה אם הכרעת הפוסקים ר' ברוך ב"ר שמואל, מהר"ם מרוטנבורג (תשובותיו סי' תשי"ז) שאם בעל דין ירא שעיוותו לו את הדין יכול לתבוע את הבי"ד לדין קיימת גם בזה"ז או כבר נתבטלה ואגב תאבה להזכירם שגם הביי והש"ך מסכימים עם הפוסקים הג"ל. אני נשבע בכבודי אם הגאונים יודיעו פסק הלכה שדברי הפוסקים בטלים ומבוטלים ח"ו, אוותר על התביעה לדין.

הי' יודע ועד שעל אפי ועל חמתי היא לי המריבה הזאת. ממש כאילו

כפאי שר. הם נתנו עלי מוקש ופרשו על נשמתם רשת ולמה אינם רוצים שיצילו אותי ואותם מהתופת שהכינו לי בהאי עלמא ולעצמם בעלמא דאתי.

ר' חיים, מאד מאד הייתי חפץ שתקרא את המאמרים של הרב הענקין בהעתונים המלאים ולזולים, חירופים וגדופים (חוץ מאלה שנמחקו בידי העורכים) בוטים כמדקרות חרב ותדין עליהם! וכל זה כי ערערתי על פסה"ד ובקשתי שידונו מחדש על פי סי' כ'. אמת שגם אני באתי בהתקפות קשות על הדיינים ואין אדם נתפס על צערו. אך אני כתבתי רק נידון המשפט. לא כתבתי שהם ע"ה, שלקחו שוחד מפינקלשטיין, שאכלו חמץ בפסח ושהם קרקפתאי ולא מנחי תפלין. וה' יודע את מר לבי שלא מחמת קנאה ושנאה כתבתי נגדיהם. כתבתי "וזה טפשות גדולה", "אין לדבריהם ממש", "טעם בלי טעם וריח", "דברים מבולבלים שסותרים זא"ז", "ואת הכל ישא רוח", "כל דבריהם הפוכים" ודברים כמו אלה השתמש גם הראב"ד בהשגותיו על רבנו המאור, הגם שבעל המאור לא העביר הדין על הראב"ד ולא פסק לחייתו ולא כתב נגדו מאמרים בעתונים בעלילות שוא ושקר. ואם תשאלני איך אני מרמה עצמי להראב"ד, אשיב לך יפתח בדורו כשמואל בדורו והרבנים הענקין וולצר אין לדמות לרבנו המאור. הרב הענקין אינו פוסק מלהבאיש את ריחי כי אפיקורס, מזיף שטרות, מחלל שבת ומיסיונר אני. אוי לאזנים ששומעות דבות כאלה. "מתירא בלאך לתבוע עלכונו בערכאות בידעו שעדים מוינה על הכל ויצא בפחי נפש". אין אני מתירא. אך לא אוכל מפני הנימוק שהזכרתי לעיל. כדי להסבירך איך נאחו הרב הענקין בסבך בקרניו, אמסור לך שאמר לכמה רבנים שגבה עדות כי עבדתי בווינה בש"ק בהמערכת והשקר על היד הוא: מה לו ליהורי כשר לעדות בשבת במערכת? ארשה לעצמי להעיר דאף אם הייתי ח"ו מחלל שבת, הרי דין מפורש: אם בא אחד כשר ואחד רשע לא יאמר זה רשע אטה את הדין על הרשע. אין אדם אומר לשה"ר על חבירו עד שכופר בעיקר והרבות והמלשינות וכל הספיקולציות של הרב הענקין והמצאותיו יקרמו פניו לאחר ק"כ שנה.

י"ד שנה גר אני בשכונה אחת עם הרב ר' שמעון מורדוכוביץ, חבר ועד הפועל באגוה"ר יעיד הוא אם ראה ממני דבר בהפקרות דתית ומוסרית ואם איני נחשב למדקדק במצות אך נניח שנחשבת בווינה לאפיקורס ח"ו, לרשע מרושע וכו' וכו', הלא גדולה תשובה וחז"ל הזהירו שלא להזכיר לבעל תשובה מעשיו הראשונים ולא לביישו ואפילו צדיק רודף רשע אלקים יבקש את הנרדף.

אחר דרך קוצים ארוכה אני נותן הענין לירך. דבר אל לבם של הרבנים שיקבעו ב"ד שיבדק כל הסכסוך. למה כל הריבות והמדנים. יבורר הכל בפני ב"ד.

ר' חיים! יש קונה עולמו במעש אחד. לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. עשה את חובתך!

ברגשי הוקרה,

חיים בלאך, מגולי ווינה

אחר שנסדר הקונטרס לרפוס, מצאתי בספר „לפני שתי מאות שנה“ ליר"ג הגאון המלומד המובהק ר' יקותיאל יהודה גרינוולד נ"י דברים משו"ת חינוך בית יהודה (פפר"מ תס"ח) וז"ל: „ואם בדורות הראשונים חששו לב"ד טועים, בדורות הללו שיש בתי דינים ידועים שעושים מעשה כידוע, איך לא נחשו בחששות הללו“ ומאחד הגדולים בא"י קבלתי מכתב מעניין וכדאי למסור קטע ממנו: „עוות דין הוא צרעת ממארת בגוף עמנו הראש והראשון לכל העמים בתורת הצדק והמשפט כבר בימי חז"ל היו דיינים שהתנהגו כקציני סדום חז"ל באו לידי הלכה מנין לדיין שיוודע בחבירו שהוא גזלן שלא יצטרף עמו? אין לחשוב כי לגזלנים ממש ושודדי דרכים התכוונו כי איך תמצא לומר שגזלנים ממש יתמנו לדיינים? ברור שחז"ל התכוונו לדיינים שנטלו מזה ונתנו לזה, שזיכו את החייב חייבו את הזכאי“

אחד מהגאונים הגדולים התנפל עלי בזוללים על שפקפקי בהוראת הרב הענקין שכמוציאין או מכניסין הס"ת יש להראות מרחוק באצבע ואסור לנשק בפה. הגאון אמר ש"רק בורים וע"ה וחסידים נוהגים לנשק הס"ת ביד ומכ"ש בפה“. לא רק ה"לוי"תן" הזה חפץ לבלעני ולהרוג אותי באמרי פיו, אלא גם הרבה מדגי הרקק. כי הלא הרב הענקין הוא רוח החיה בהרבנות האמריקאית.

ואני בשבטי ישראל אודיע נאמנה שר' אפרים זלמן מרגליות כתב בספרו שער אפרים, שער י': נושקים הס"ת בפה ואומרים ישקני מנשיקות פיהו ואם עומדים קרוב אצל הס"ת ממש עליו לחבק בזרעותיו בימין ויאמר וימינו תחבקני ואם אין יכול לנשק בפה ינשק ביד. ור"מ פאפרס בספרו אור צדיקים אות ס"ט כתב: כשמנשק הס"ת לא יעשה כמו שעושים הרבה מהמון עם שנוגעים בידיהם את הס"ת ומנשקים את ידיהם, אלא העיקר יחבק את הס"ת בשני זרעותיו ולנשק הס"ת עצמה. ובספר שיחות צדיקים מובא בשם החוזה הקדוש מלובלין שתוה"ק אומרת לכנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו וישראל אומר שחורה אני במעשי ונאוה אני במעשי אבותי ומנהג אבותינו בידינו, וראה שם באריכות.

מה ישיב על זה הגאון שאמר שרק בורים וע"ה וחסידים מנשקים הס"ת בפה או ביד? אותי יזכה ה' להיות בעלמא דאתי אסקופה ל"ר אפרים זלמן מרגליות ומתר"ם פאפרס ולנשק עפר רגליו של החוזה מלובלין. וכה ייטיב ה' לי, שכל אלה המראים מרחוק באצבע ומנשקים עוברים על ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם.

היו בידי העתקות ממכתבים מהחור"ד משנת תק"ף לרצ"ה קולישר ומר"צ חיות משנת תר"ה לר"א מגריידיטץ ופרסמתיהם ב"הפוסק". שני הגאונים דנו על הקרבת קרבנות והחוב לדור בא"י בזה"ז. ר' שמואל הכהן וויינגרטן והקצין ברבנות הצבאית ר' צבי הרכבי יצאו נגדי באשמות שאני זיפתי המכתבים ופרסמו מאמרים נגדי ב"סיני"; בטחו גם הם על רוב טובתם ושלזותם ואין ארי נחתם וכו'. אם יגזור ה' לחיים אברר שחשדו בכשרים. הרב הענקין מחזיק החוברת „סיני“ כמרגליות טובה ומראה לרבנים: „עכשו

תאמינו לי שהמכתבים בשמי ביד בלאך והפארטנערשיפ בחתימת הרב חיים פינקלשטיין, מזוייפים! הרב הנקין שכח שדרש ממני בשנת תש"ב ליתן בירו התשובות בעד "המסלה", שכח שקורא ל"סיני", "שנאה", "אוצר אפיקור" סית". "סיני" עומד תחת עריכתו של השר הרב מיימון וזה מקרוב הרב הענקין יצא מכליו כאשר העירו אותו שבפרקי זכרונותיו על הציונית נמצא עוקץ אירוני נגד רבנו ה"חזון איש" שליט"א, והרעיש באגוה"ר: הכופר הזה טימא את עטו בזלזול גם בכבודו של רבן של ישראל". רבנים אחדים ניסו להשקיטו ולא יכלו. אך לחיזוק הקטרוג שאני זיפתי מכתבים ממנו ופארט" נערשיפ מפינקלשטיין נעשה ה"סיני" כשר. וזינגרטן והרכבי עשו בי עול. השר מיימון הגדיש את הסאה בכתבו: "עכשיו חזון איש הוא קדוש וטהור" ע"י משחק מלים. אך חלילה לומר עליהם שהם אפיקורסים. דאם אתה אומר כך, תתמלא כל היהדות החרדית "אפיקורסים" ו"קרעים שאינם מתאחים" על הרב הענקין לזכור בושת עלומי שחשדוהו כי מינות נזרקה בו. דסני לך לחברך לא תעבר. לעניד אין אפיקורסית יותר גדולה מלעות דין ולהפך דברי אלקים חיים ולסרב לדברי הפוסקים לעמוד עמי לדין.

חבר אגוה"ר ממתי סודי מסר לי בשם הרבנים הענקין וזלצר שהגאון הישיש ר' חיים ביק שליט"א הכריע שהפסק אמת וצדק ואינם מחוייבים לקיים דברי מהר"ם מרוטנבורג, הב"י, הש"ך לעמוד עמי לדין. עלי מוטל לציית הפס"ד דלא תסור כתיב, אף אם אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, ואם לא אציית הפס"ד ראוי אני לנדוי ולשמטא.

כתבתי להרב ביק שמר"ר הגה"ק ר' ארי' ליבש הלוי איש הורוויץ וצ"ל, געל הרי בשמים אמר פעם בדרך צחות לרב שהלאו דלא תסור ואף אם אומר לך שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, עולה בשורה הראשונה על הרב עצמו שאסור לו לסור מהחז"מ. ושני הדיינים בוש לא בושו לומר על יום לילה, הלאו דלא תסור חל רק בב"ד הגדול ובדבר מופלא שאין הוראה עליו בשו"ע ביד הב"ד גם בזה"ז לאסור ולגזור גזירות בכח התורה ולמיגדר מילתא. כתבתי להרב ביק שאפשר דחקו בידו המאמרים שלהם בהעתונים על דבר המשפט, ידע כי שקר נסכם כמו הע"ז, מלאים כחש ושקר. הצהרתי שמוכן אני לעמוד לפניו לא בתורת דייק רק בתורת אדם ואם הוא יאמר לי שערעודי אינם אמת וע"פ הדין, אציית אותו. (מכתבים כאלה כתבתי למאות רבנים שהוכיחו אותי על פני שאני בעל ריב ומזון, בשנה האחרונה גם להגאונים ר' אהרן קוטלר ור' אפרים עפשטיין אך לא נתנו מענה) הרב ביק השיב לי: "לא הכרעתי ולא אמרתי ובכלל לא גלית דעתי בהענין המסובך שר"

עד היכן כוחו של שקר מגיע! ובכח השקר הם כוננים חציהם עלי שאני מסרב להפסק של הרב הישיש ר' חיים ביק וכבר תורה וקן, כאילו ראה הרב ביק כל הענין. כך הם יוצאים מרעה אל רעה והם מסרבים להכרעות הפוסקים. הצרי אין בגלעד? אם רופא אין פה למצוא ארוכה? ואם רבנים הם ואם יש יראת ה' בקרבם, למה לא יחשבו מחשבות שלום ולא לרעה?

רב חבר אגודה"ר, יליד ליטא. תלמיד ישיבת וואלוזין, נתן בידי רשימות לתולדות הרבנות בליטא לפני מאה שנה, ברשותו של הרב אני מביא קטע אחד, שמענין לענין יש לו יחס להמשפט שלי.

אחרי מות הגאון ר' יצחק בן הר"ת, מיסד הישיבה והאָלְאוּזין, נתהווה כססוך מי יעמוד בראש הישיבה: הנצי"ב או רי"ד סולובייצקי. התערבו ידידים וקרובים שיקריבו את משפטם לפני שלשה גאונים מפורסמים בזבלי"א וזבלי"א. שני הצדדים התחייבו לצית הפס"ד בלי שום ערעור וקיימו וקבלו על זה בכתב. בפירושו הותנו שהב"ד יוכל גם לפשר כראות עיניהם. תוצאות הפס"ד היתה אכזבה מדה להרי"ד. הוא הורחק מהנהלת הישיבה ועליו היה להרכין ראשו לפני הנצי"ב שנעשה ראש הישיבה. הרי"ד אמר להדיינים: „ע"פ התורה צריך הדיין להיות נוטה לצד זה ונוטה לצד זה שווה כמאזני צדק ואתם במחילת כבודכם עוקמים ומעקמים הייתם המאזניים פסוק זה לא יישר בעיני אלקים, אך אין ברירה" רי"ד ראה עצמו מקופח וכל ימיו היה מרבר במדירות מהדיינים וגם מהנצי"ב. פ"א נפגש הרי"ד עם הגאון ר' יצחק אלחנן. כשהתחיל הרי"ד לדבר במדירות כדרכו, רצה הרי"א להשקיט דוחו והזכירו במאמר חז"ל אין אדם נוקף אצבעו מלמטה וכו' ושאלו שום דבר שיהיה במקרה והכל מההשגחה והרוצה לראות מנוחה כי טוב, יטה שכמו לסבול. עמד הרי"ד מהכסא וצעק: „חז"ל גם אמרו אין אדם נתפס על צערו ועל תדין את חברך עד שתגיע למקומו קמי שמיא גליא שאינני מתקנא בהנצי"ב על שהוא נוטל חלק בראש במשכורת ושגדולי התלמידים מוכרחים לרקוד לפניו אחר בצע לבי אינני הולך ואחר כבוד אינני רודף אבל מצטער אני עמוק עמוק שהדיינים התנהגו במשא פנים להנצי"ב ולבי נאנח שעוד אומרים שהפטרה נעשתה כך למען העולם למען העולם עשו בי ובמשפחתי קרח מכאן וקרח מכאן דמי שאתו ולעו ואין כח לעצור נעלבתי ונכלמתי ומי שיש לו לב ירגיש מה שאני סובל בערמות ובתחבולות הכינו הרצועה על צוארי ועשאוני להגלגל החמישי בהנהלת הישיבה על גב נפשי חרש החורשים האלה בלי לחשוב שלבי יתפוצץ ועוד אני חייב תודה שלא לקחו אותי בציצית ראשו להשליכני החוצה הרד"ק מפרש הפסוק בזכריה משפט אמת שפוטו וחסד ורחמים עשו איש את אחיו בזה האופן שלפעמים צריך הדיין לעשות חסד ורחמים שהם יותר על המשפט ויהיה גם זה משפט אמת והקשה הגאון מזוילנא איך להבין דברי הרד"ק הלא התורה אמרה לא תכירו פנים במשפט וביאר הגאון שהנביא אמר זאת לדיין המפשר שצריך לעשות חסד ורחמים עם האמת והמשפט" אין לשום איש הזכות להתרעם עלי על שאני מתרעם כי רק הקב"ה הוא מחולן וסולח ועובר על זדונות האדם אינו מוכשר לזה וטבעיות הוא שזה שנעשה בו עוול זועק וגרונו נוחר ולבו יתפקע ועושה העוול שותק".

כותבי תולדותיו מוסרים שבלבו של הרי"ד נשתרשה תרעומת על הנצי"ב ועל המפשרים. פעם אחת אמר לאחד מהמפשרים: „לכולהו הפסקים שיצאו מתחת ידכם לא הוי לי פירכא לבר מהאי ביני ובינ הנצי"ב. הלב גועש מפירכות". וכאשר הרב המפשר התנצל שמוכרחים היו מפני דרכי

שלום לפשר כך, השיב הרי"ד: עליכם אמר הנביא „תורה תאבד מכהן ועצה מוקנים“, ולא בסבי טעמא" ופנה לו עורף. המשפט הניח את חותמו על נפשו וחיוו של הרי"ד ועד יומו האחרון לא הבלג על צערו ולא מחל על העוול שנעשה בו כראות עיניו. ועוד זמן מה לפני פטירתו אמר לגדול אחד פתאום: „איך יאמרו חכמים אנהנו ותורת ה' אתנו, אם הוציאו פסק זה“.

ואם בארזים נפלה שלהבת מה יעשה איזוב קיר כמוני? ואנכי תולעת ולא איש כלפי הגאון רי"ד סולובייציק ואני ערערת על משפט שנעשה משני רבנים והפסק מלא בלבולים וערבוביא ע"פ קנוניא מיוחדת ושאינ ידיים לו אין מקום לו בתה"ק ואני עומד כאיש חלום יחלום ושואל: איך אפשר שרבנים חרדים יוציאו פסק כזה ויכתבו מאמרי כחש כאלה? שש שנים חצי עברו ועדיין המכשלה הזאת תחת ידם כי הם מסרבים לקיים תקנתא דמהר"ם מרוטנבורג, הב"י והש"ך. האם העולם יתמוטט אם יקיימו תקנות הפוסקים ויבררו צדקת המשפט לפני ב"ד? אם יסרבו לא יהיה בידם להתחטא לפני המקום.

ר' חיים ליברמן ענד לו להרב הענקין בה"פאָרעווערטס" זר תפארה שהוא „פאציפיסט“, אהב שלום ורודף שלום והאם אין זה מעשה שטן שעמי קרבות יחפץ? חזקו עליו דברי חבריו וירידיו למנות ב"ד, אך הוא אמר „לא! ועומד בדיבורו! ואני נפשי בחלה במלחמתו. אך אין ברירה! כי הם הפכו ללענה משפט וצדקה לארץ הניחו.

ה„בוקר“ (תל אביב) מיום י"ז בתשרי תשי"ב הביא מאמר קצר זה:

„קשה להשלים עם עצם הרעיון שרבנים ירשו לעצמם לעבור על צו התורה שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק ויפסקו דין בין שני צדדים על סמך שמיעת צד אחד בכתב בלי ידיעת צד השני קרה דבר כזה בניו-יורק שב"ד מטעם אגודת הרבנים בסכסוך כספי בין שני יהודים בני תורה פסק את הדין על סמך „התנצלות“ בכתב שקיבל מהנתבע ועל יסוד „התנצלות“ זו עשה הב"ד מהנתבע תובע זעקותיו של התובע לברר את המשפט מחדש נתקלות זה כמה שנים באזנים אטומות וה„ביזעט“ מטמטמים את הלבבות והמחזות עד כדי כך שהציבור יעבור בשתיקה על עיוות דין גלוי“

ב„הצופה“ מעש"ק כ"ד אלול תשי"ג נתפרסם מאמר זה

„שם הספר „מאשרים תועים ומתעים“ מוכיח על תוכנו. כדי להבין את רוח המלחמתית הנושבת מכל שורה ושורה שבספר, צריכים לדעת את ההיסטוריה של המחבר שהיה אחד מגדולי הסופרים בווינה והוא עמד בפרץ בכל מקרה שהותקף עם ישראל על ידי צוררינו. על רקע זה של אפולוגיטיקה הוציא כמה ספרים חשובים וכתב מאמרים לאין שיעור בכל העתונות. אין פלא, שראשי הנאצים תפשוהו בבואם לווינה ועינוהו עינוי מות.

„כל מה שעבר עליו במחנות הנאצים הוא מתנה בהקדמה לספרו „היכל לדברי חז"ל ופתגמיהם“ שיצא בניו-יורק בשנת תש"ה. אנו למדים לדעת כי רק „רוח היא באנוש“ שהחזיקה ידיו להתחיל שוב בפעולתו הספרותית. (במצב נפשו זה אסף שוב את החומר להיכל הנ"ל שהלך לאיבוד בווינה.) כזקן אין אנשים בא לאמריקה בתקווה לבוא שם לידי מנוחה ומרגוע, והנה

קפץ עלים רוגזם של אחים שהיו צריכים להיות לו לחברים ולמעודדים. שגאת חנם זו הביאה לו שוב יסודים איומים. שאיפתו להביא לדפוס שני ספרים שערך פה מחדש, גרמה לו סכסוך גדול עם אבירי היהדות האמריקאנית, שדרך מלחמתם היתה להשמיץ את שמו הטוב של המחבר כאיש מדע ודעת תורה, ירא שמים ושומר מצווה. הריב נודע כ"משפט בלאך-פינקלשטיין" בעתונות. בחוברת התגוננות מתאר בלאך את העול שעשו לו בפסק דין מעוות זה. ושוב מבקשים ממנו לחוות את דעתו בענין הכשר לגילאטינה שניתן על ידי שנים מריביו כי ערערו על כך שהיא נעשית מעורות נבלות והוא מצדד בדעות האסרתו, כמובן, ובוזה הלהיב שוב את אש השנאה של הרבנים המשגיחים על עשיית הגילאטינה בבתי חרושת גדולים. הצטרף לדעת האוסרים גם הרב הראשי לא"י רשל"צ הרה"ג עזיאל שנדפסו בהתחלת החוברת שלפניו. כאן יש למחבר דרך חדשה במלחמתו: הוא כאילו מזמין את הפוסקים. הם מסבירים את דעתם ומסבירים בחריפות איך להבין את דבריהם באמת. בהזדמנות זו שם המחבר גם דברי תוכחה חריפים בפיהם של הגאונים והפוסקים גם על עוות הדין במשפט בלאך-פינקלשטיין. בשמם הוא דורש עוד הפעם חידוש הדיון ושינוי הפסק דין.

"הלב דווה לראות שחכם וחוקר זקן הנודע לתהלה צריך להוכיח מתוך מכתבי גדולי דורנו את ישרנותו וכושר לבו ונאמנותו לקדשי ישראל. מאחר שבא "למקום שאין מכירין" לא הועילו לו עשרות שנים של עבודה ספרותית להגנת כבוד ישראל. והנה העול הכפול שנעשה למחבר הזה בארצות הברית דיכא את נפשו ושני המקרים תופסים את כל מחשבותיו. כל הספר סובב על ציר זה של עוות דין ושל האכלת נבלות וטריפות. אגב כך הלא מוסר פה עוד פעם תמצית מחשבותו לגבלס "המשפט היהודי לאור האמת" שהופיע קודם במקומות שונים. וכן הסיפור מחיי החת"ס, איך הגיע על כסא הרבנות בפרשבורג.

"בעמוד האחרון מזדיע המחבר שבקרוב יופיע ספר זכרונותיו "שבעים שנה כיום אתמול" ובו יתן תאורים של אלף מגדולי ישראל שפגשם בימי חלדו ותולדותיהם. מי שמכיר את יצירותיו הקודמות של הרב בלאך ישמח על בשורה זו. הוא ברוב כשדונותיו ובזכרונו החזק ידע בוודאי להקים בספרו מצבה להרבה מגדולי התורה והמדע שכבר נשכחו מלב הנוער".

כותב המאמר הוא הרב דר. יוסף אונגא מיוצאי גרמניה. ודאי הוא מכיר הספרים אשר חנני ה' לחבר וחושב אותי לירא שמים ושומר מצווה. אפשר שמע אדותי גם מיוצאי וינה בארץ. עכ"פ לא מצא הרב אונגא בספרי גרעין כפירה הסתה והדחה. הרב הענקין התם הערום מצא ומוצא והמציא — אך אחר שהטה המשפט לטובת אוהבו פינקלשטיין. במקרה קרא איש אחד ממקורבי הרב הענקין המאמר ב"הצופה" ואמר לי: אותו הדוקטור מהלל אותך שכתבת ספרים ומאמרים אפולוגטיים. הטרם תדע שהרב הענקין מתנגד בהחלט לאפולוגיטיקה? שאלתי את הרב ממי נסמך הרב הענקין למומחה בתורת אפולוגיטיקה. ואם חושב הוא באמת שהקב"ה מסר בידו כל המפתחות לעיניי היהדות ושבידו להכריע אם האפולוגיטיקה טובה או רעה היא לעמנו.

(אגב: הרב הענקין כתב בעצמו מאמרים ברקע האפולוגיטיקה ונתנם לי להשתמש בהם בהודמנות. יש בהם דברי טעם וגם בטלנות ועקשנות. תרכם אכלתי וקליפתם זרקתי. מכתבו בספרי "היכל" הוא אפולוגיטיבי במלוא מובן המלה. שמורים באמתחתי מאמריו: ישראל נמשלו ליונה, עצומו וקיומו של ישראל בעמים, שנאת האומות לישראל ומקורם, הפגנה—אבל לא תגרה והם "פנינים" ממש בספרות האפולוגיטית!) הראיתי להרב מכתבו של הרב הענקין שבהם הוא מהלל עבודתי בהגנה על כבוד עמנו ואמרתי: "הכר נא למי החותמת והפסילים והמעטפות האלה!" הוא הכיר וקרא: "מהרב הענקין!" לבסוף הוציא העורפנים את החתול מהשק וידבר במרמה: "הצופה הוא עתון לאפיקורסים! הרב אוננא הוא מזרחי ועבודתו פסולה."

כלו כל הקיצין. מי יעיד שהמוציא לעז ירא שמים? מי יעיד שהרב הענקין ומעריציו יראי ה' הם? הרב אוננא לא שמענו עליו שנותן הכשרים מפוקפקים. שנתעשר בכח התורה ושהוציא משפט מעוקל ושמסרב לעמוד לד"ת. הוא בתום לבבו אל ה' ידרוש ואל אלקים ישים דברתו. ואוי להם להכופרים המתחפשים ליראי ה'.

ספרי "מאשרים תועים ומתעים" בענין ההכשר על דזעלאטין הנעשה מחזיר ונר"ט הכה גלים בצבור. י"א עתונים פה ובא"י כתבו עליו. מאות מכתבי הסכמה קבלתי. ומעריצי הרבנים הענקין וזלצר מכל המחבואים אשר יתחבאו, אצו גם הם והתנפלו עלי בגדופים ובשאלה: "מי שמך למורה הוראה?" לאלה השבתי שתמכתי עצמי על הספרי בפרשת עקב שאם שמע אדם דבר מפי קטן שבישראל, יהא בעיניו כשומע מפי גדול, מפי משרע"ה, מפי הקב"ה ואשרי הדור שהגדולים נשמעים לקטנים. גם תמכתי עצמי על התרומת הדשן סרלי"ח שיש לתלמיד רשות לחלוק על רבו באיזה פסק אם יש לו ראיות מן הספר ופסקי גאונים הפך מדעת הרב. ושמא שכחו או לא ראו הרבנים שבאו עלי בתוכחות, שו"ת חות יאיר ובו סקצ"ו הכרעה שאסור להתיר דבר התמוה לרביס אפילו הוא היתר גמור והחזיר הוא סמל הטומאה בישראל. הרמאי הצבוע ששבוע תועבות בלבו ומראה א"ע לעיני הבריות כשומר תורה ומצוה, נמשל לחזיר שפושט את טלפיו ומראה סימני היתר (ב"ר פס"ה). מי שאינו סומך על הוראתי לאיסור, יערב לו ויבושם לו הדזעלאטין. על סמך מאמרט ז"ל מוטב יהיו שוגגים ואל יהיו מזידים, אין נותנים הכשרים ולאותו "הגאון" שבא עלי בדברי הר"ן שהתורה מסרה לחכמים רשות להקל ולהתיר כפי שנראה להם השבתי שתה"ק לא נתכונה לחכמים מקילים ומתירים ושהטשעק מרצה אצלם על הכל. אני אמנם גמד ונגס בהוראה כלפי הרבנים המתירים דזעלאטין. אבל זכיתי שגם הגאונים בעגנים ועזויאל וז"ל ויבדלו לחיים זילבר וקוטלר שליט"א בין האוסרים. כשהיה הקונטרס מסודר בדפוס בא לידי גליון "דבר השבוע", כ' בשבט תשי"ג בו מאמר בענין "גידול חזירים בא"י" עם תצלום החזיר ומהקצבים המוכרים הפשר. רב אחד שלח לי עוד עתונים שבהם מאמרים אדות החזיר הוא כתב: "פני הדור אינו כפני הכלב אלא כפני החזיר לא לחננס אכלה

החרב סביבותינו כעונש על היתר דזעלאטין באמריקה באה עלינו הספחת גידול החזירים ומכירת בשרם בריש גלי ובעוה"ר לא נודעו א"י ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה גם לא התפוצה ויותר תועלת שלא להרבות דברים" הרב הזה מודיע לי אגב אורחא שבשנת "אש דת" (תש"ה) כתב לאגודת הרבנים מכתב באריכות ומנה את כל החששות והפקפוקים של ההיתר על דזעלאטין הנעשה מעצמות חזיר ונו"ט וקיבל מענה שאין לאגוה"ר עם ההכשרים על דזעלאטין ולא כלום ואגב רמזו לו שאין לו לדאוג על הכשרות בניו"ורק.

אחד מגאוני קרתא קדישא ירושלים הלן באהלה של תורה ואין לו שיח וסיג עם רבנים שיצאו מתוך ד' אמות ההלכה ונכנסו לפוליטיקה. כתב לי על ספרי דברים מלהיבים ומעוררים ומביא דברים מתשובה ס' ר"י להגאון רמ"ז ברייש ג"י בספרו חלקת יעקב וביום כ"ז תשרי תשי"ד היתה התשובה לעיני. להגאון ברייש יש פרכות קשות על כל המתירים וביחוד הוא משיג על ההיתר של הגאון העצום רי"ל צירלזון הי"ד בספרו עצי הלבנון מ"ג, מ"ה. אחר מסקנות מקיפות בא הרב ברייש למסקנא: "לפי מה שביארנו שיש חשש של איסור תורה ודאי אין להתיר רק כשיהי' תעודה מחזמיקער שאין בו תרעובות איסור, אבל בידוע שהוא מקיבות נבלות אין לסמוך להיתר" הגאון מירושלים מוסיף מדליה: "כבר ידוע שרבותינו הראשונים והאחרונים התעצמו למצוא קולות בעניני עגונות ולחולה שאב"ס ובידיעבד ובהפסד מרובה ובשעה"ד אולם צעקו ככרוכיא על המחטטים לחפש היתרים לכתחלה באו"ה ואנא כחלא לגבי חמרא לגבי מורי הגהצה"ק מאסטרואוצי ר' מאיר יחיאל ג"ע שכנודע שטתו היתה שבענינים כאלה לא ימלט מאיסור ורק אם הדבר נוגע בגל יכולים להתיר ואיך נפלו גבורים בתורה להכשיר. ובעיני ברור שהשבלי לקט מדבר מקיבת כשרה וע"י באה"ג בשם הרשב"א והר"ן שעור קיבת כשרה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסורא אלא משום חיבורו עם החלב כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא כ"א בפני עצמו קאי. אבל עור קיבת נבלה וטרפה וטמאה לא נכנסת כלל בגדר היתר".

עומד אני על הפרט הזה ואני מסכן עצמי להכריע: את כל אלה הפלפולים שהביאו הרבנים זלצר והענקין להיתר דזעלאטין ישא הרוח אין להקל ביה כולי האי והתורה נתנה שיעור גם בהיתרים ה' יתן בלבם לפרטם רבים שאחר שנתישבה דעתם נוכחו שטעו והטעו כי ה"שטעק" שמקבלים מדי חדש בחדשו משור עיני חכמים ובזכות זה ה' יאיר עינינו ללכת בדרכי יתעז ויצילנו מכל בושה ומכל מכשול יזכרו דברי רבותינו כל שעושה עבירה ואחרים למדין ממנו, נקרא מחלל השם

מרב פליט נודע לשם. בעל השפעה כביר, החי פה חיי מנוחה ואינו יודע כל מחסור, קבלתי מכתב שהחריד לבי העציב אותי מאד. וזה הוא תוכן המכתב:

בעיה יוס ג' פ' ארוור אפס כי עז תשי"ג צר לי מאד כי אי"א לי לעיין

בחלק ההלכה של החוברת כי טבולה היא כולה בטנפת של חרוף וגדוף שראוי לנדות בשביל זה ביחוד לא אבין איך יוכל בר דעת להונות את עצמו שכוונתו היא לש"ש בשעה שהוא שונא בנפש ומערב בגלוי את טענותיו הפרטיות מלאות רעל נגד הרבנים שאייבו אותו בדין צד לי מאד כי מטה מן הדרך ומי יודע לאן יודח ח"ו יאמין לי כי אין בלבי שום מורא ופחד משום איש ורק לבי עלי דוי. ישים נא לב וישיב מדרכו הרעה והוא רחום יכפר עון".

המכתב הזה הוא כתרגום מהמכתב של שר המשפטים בצרפת לאמילה זולה במשפט דרייפוס. זולה אמר במחברתו „אני מאשים“ שהמשפט נגד דרייפוס הוא רמיה שברמיה. שהשופטים הטביעו את האמת והצדק בחמס ובתרמית ושנסרחה חכמתם ומוסרם וחללו כבוד צרפת. שר המשפטים הוציא צו לאסור את זולה בכלא ולנדות אותו ואת מחברתו כי „טבולה היא כולה בטנפת של חרוף וגדוף נגד שופטי צרפת שצדקם לפניהם יהלוך. משפט דרייפוס אמת וצדק הוא ואין צרפת תוכל להתקיים בלא אמת וצדק“. זולה ברח לאנגליה והשיב מעל עמודי העתונים באנגליה לשד המשפטים בצרפת דברים נמרצים: „בקראי הדברים עמדתי מרעיד ומשתומם ולבי בועד כאש בקרבי על הכותב כי רק בחור שלא הגיע לחינוך יכתוב דברים כאלה. ואני לא אשקוט עד שיצא כנוגה צדק חיו אור האמת כשחר יבקע. האמת האחת בהמכתב, שצרפת לא תוכל להתקיים בלא אמת וצדק“.

אם היה הרב המנדה מאמין בהפסוק ה' הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה ומתכוון לש"ש לא היה כותב השורות. אדרבה היה ממהר לעוף לאגוה"ד עם המסקנא המתבקשת מאליה שעליהם למנות ב"ד שיברר כל הסכסוך. בושה וחרפה היא לכתוב „טענותיו הפרטיות“. נראה שלא ראה בספרים הקדושים שעל עזות דין החרב באה ומשנה שלמה היא שטענות „כלליות“ הן. קל היה להרב המנדה לומר שבצדק חייבו אותי. אך זאת לא הרהיב לכתוב שחוד על גבי לבן. רק חרש לא ישמע האימים הצפונים בהמכתב שנכתב ונחתם ברוח גנרל גוברנטורי. כתבתי להרב ששתי שנים וחצי בקשתי בנימוס ודרך ארץ גדול לדון מחדש ע"פ ס' כ' והם הם שיצאו ראשונה נגדי בחרופים וגדופים ובהוצאת ש"ר לעשות ממני כלה ובהכרח השבתי למחרפי. כתבתי להרב הזה עש"ק לסדר „בך יברך ישראל“ ובקשתי אותו שישתדל באגוה"ד לסדר הדבר בפני ב"ד. ע"ז לא קבלתי מענה. ואני נבוכ מאד בראותי התנהגות אמרכלי התורה ואיך הם ממוטטים וסותרים כל הבנין הקדוש ושבדודנו פסקה היהדות מלהיות יהדות ונתהפכה למפלגה ולפוליטיקה. זה מושך התורה לכאן וזה מושך התורה לכאן והתורה מה תהא עליה ומרככים הפוליטיקה בשמן של „יראת שמים“. מתוך „יראת שמים“ העבירו עלי את הדין, ומתוך יראת שמים רודפים ושוטמים אותי וממדרים את חיי ומעלילים עלי עלילות שוא בחשבם להוכיח בזה את כשרותם ונאמנותם לשמים ואני עומד וקורא בלי הרף: פתחו לי שעדי צדק ומצפה בכליון עינים לרגע שהקב"ה יתן בלבם לעמוד עמי לד"ת ומלאכי רחמים הממונים על האמת והצדק והשכל ירחמו עליהם. לפני ד' שנה התנצל הרב המנדה שאין לו השפעה באגוה"ד

ושאינו חבר לה. עכשיו הוא קברניטה של היהדות החרדית. ה"כל וכל" בפוליטיקה החרדית. פה ובא"י שואלים את פיו בכל דבר. למה ישתוק? אני מחייב ומוסיף לחייב חברי אגוה"ר בכלל והרב המנדה בפרט, להשתתף לעשות שלום ולברר כל הענין. הם שותפים גמורים בעוות דין זה כי ההזמנה והפס"ד הם על נייר אגוה"ר והרב זלצר אישר השקרים והכזבים בהמאמרים על דבר המשפט וחתם "מנהל אגודת הרבנים". עם התפטרותו של הרב זלצר מהנהלת אגוה"ר, אין תיקון כלל! על חברי אגוה"ר לשקוד על הסדר ע"פ התורה ולהשתלט על האנרכיה הבולטת בענין זה. אם יש אלקים בקרב הרב המנדה, יכניס ראשו וידרוש שיתנהגו ע"פ הפוסקים אפילו אם ירצו את גלגלתו. ואם יאמר הוא שאינו לומד ממני ואינו שואל עצתי, גם אני אשיב לו כך. מדוע הוא מציק לי ומאיים עלי ומדאיב את נפשי אם אני רוצה בדת? יבושו רדפי ואל אבושה אני!

שש שנים ומחצה חלפו מיום שנפל עלי הפסק כפצצה אטומית ופסק לחייתי. באגוה"ר מתעלמים בעקשנות מבקשתי לסדר הדבר בפני ב"ד. יאינו לי אחי בני עמי שהרבה נלחמתי בנפשי ונמלכתי בדעתי בטרם שיצאתי בגלוי נגד הנבלה. ידידים נבאו מראש שכל אחד מהרבנים באמריקה יאמר שלום עלי נפשי, ואני את נפשי הצלתי והמעולים שבהם ישתמשו בהפסוק והמשכיל בעת ההיא ידום כי עת רעה היא. יש גם רבנים המצפצפים והמהגים שאגוה"ר היא כב"ד הגדול וכך כתבו גם ל"ההר". הדיינים מההררים אמנם הרהורי חרטה על כל אשר עשו אבל להודות ולהתחרט בגלוי ולתקן אשר עיוותו, כבודם אין נותן להם. ושניהם כחד גברא הו בסילוף הדין ובמאמריהם שכזבו בענין המשפט בארבעה עתונים, הוסיפו רק שמן על המדורה. הרב הענקין לא נח מועפו. אורב לי בכל מקום שידו מגעת ומרגיע חוש המצפון שלו במלשינות שאפיקורס אני ח"ו. והרבנים השותקים מועילים לו בשתיקתם.

זו היא תשובתי הברורה להרב המנדה. גם הוא נלכד במצודה. אם הוא יוכל לסבול ההפרה הגסה והמחוצפת של הכרעות הפוסקים לעמוד לדין, לא אני ראוי לנדוי. נראה שהרב הענקין הורה להרב המנדה מדרכיו והוא הולך באורחותיו. והוא רחום יכפר עון ובימין צדקו יתמכהו. ילך לאגוה"ר וירים קול: למה אתם גועשים סוערים, זורעים איבה וחרמות. ועד שלא תושיבו ב"ד לעשות קץ להסכסוך לא אריח בעצרותיכם. כן יעשה ובזכות זו השי"ת יטהר לבנו ויקבץ נדחנו ויקויים חזון הנביא ויגל כמים משפט וצדקה כנחל איתן ושלום יהי בעולם.

ב"הפרדס" תשרי תשי"ד נתפרסם מאמר מצויין מהעורך הרב שמחה אלברג נ"י "חוק גיוס בנות ושרות לאומי". עם כל עניות דעתי ומיעוט ידיעותי, אני מסכים למסקנותיו של הרב אלברג; לא רוח ה' דיבר ב"הכנסת" כשהעלו החק על השולחן. אולם אם הרב אלברג בא ושואל: "האמנם כדאי הדבר לעורר מדנים ומריבות ומלחמת אחים", אני בא אחריי ושואל: האמנם כדאי הדבר לעורר מדנים ומריבות ומלחמת אחים בענין משפטי. אם אני משעה הראשונה דרשתי לסדר הדבר ע"פ ס' כ'. לדעתי בהתנהגותם באגוה"ר

בענין המשפט שלי חתירה צמוקה ביסודותיה של הדת לא פחות מגיוס בנות ושרות לאומי. למה גרמו כל ההתאבקות וההתפרפרות? ואני כבר נפלתי שדוד תחת קטאנט יתן הרב את ידו לשלום ויקים סערה לדממה.

מכתב מרב גדול בתורה בא"י לרב גדול בתורה חבר אגוה"ר באמריקה

ידידי ה"ג, עוטה אורה בחדרי תורה וכו'.

...ואני לא שמתי לב כלל לערעוריו של הר"ח בלוך רק להפס"ד, למכתבם הנדפס בהקונטרס ע"ד המשפט ולהמאמר שלהם ב"ההד". אין זיווגם של הטעמים והנימוקים עולה יפה עם הטענות בפס"ד וכמטמונים תחפשנה טעמים כאלה בהפוסקים, ולצדדי אני מוכרח לומר שהרבנים האלה הלכו במשפט זה שובב בדרכי לבם ופרצו בריש גלי מה שרבותינו גדרו בהרבה גדרים. ניכר שהמאמר נכתב רק לבלבל דעתו של הקורא הפשוט וכדי שהענין יסתבך ויתערפל עוד יותר. המשפט נעשה כאילו נטלו הדיינים קיסמים לחצוץ בהם שיניהם בלי מתינות ובלי בירור והתנהגו כדרך הקוצרים והעוקרים והפורצים ביד חזקה ואין לך פרצה גדולה מזו לשמוע טענות האחד שלא בפני השני ואפילו ב"ד הגדול בירושלים לא יוכל לעקוד דין זה. ואחר שלא מצאו די השיב על ערעור זה ושימו אל הישימון פניהם.

הם כותבים ב"ההד": „שלא נתחייב פינקלשטיין להמשיך ההדפסה, נתברר לנו במושב הראשון ולא היה צריך להוסיף טענות, אבל מכיח שאין בנו כוח עתה לכוף על בע"ד לקיים הפסק נוהגים הרבנים אחר שציקר הדין נתברר ורוצים למצוא עצה להוציא דבר מתוקן מתח"י שמדברים דברים עם כל אחד לחוד שאז יש לעמוד על מצפוני לבם מה שיקבלו ומה שימאנו ואי אפשר לגלות להבע"ד מה שראוי לעשות ולוותר משלו לטובתו“.

איני רוצה להיכנס לעובי הקורה אם בצדק נתבאר להם שהנתבע לא נתחייב להמשיך ההדפסה, אבל „המנתג“ הוא נגד דין ברור בתורה ובש"ס ובפוסקים, ונניח שהכל נכון והמנהג גם הוא מנהג דיינים ותיקים וישרים, ולמה לא דברו גם עם התובע דברים לחוד ולא עמדו גם על מצפוני לבו של זה מה שיקבל ומה שימאנו? אפשר אם היו מדברים גם עם התובע לחוד היו באים גם על מצפוני לבו מה שיקבל ומה שימאנו ולא היה בא לחלול השם זה. תמה אני שלא השיבו במכתביהם וב"ההד" על הערעורים שקיבלו טענות בכתב נגד הדין בשו"ע ס' י"ג, ג' דאין לדיין לקבל טענות בכתב אלא ישמעו טענותיהם מפיהם, שלא הודיעו להתובע מהטענות בכתב של הנתבע ושבומושב הראשון היה המדובר שלמושב השני יצרפו רב שלישי ומוזה שגמרו הדין בשנים נפק חורבא זו. איני יודע מה מלים יענו שלא קיימו ס' כ', והן דבריהם בהמכתב שלהם ובההד סותרים ממש הטענות של הנתבע בהפס"ד ועי' בתפארת יוסף ח"מ ס' ט' דאין הדיין נאמן להוסיף ולגרוע דברים שאינם בהפס"ד. ממכתב כ"ת יש לשער ששיבבו שלהם זרוע עם גבורה וכוחם רב באורייתא לעשות כטוב בעיניהם, ונבהלה נפשי. אך מי אני להשמיע במרום קולי נגד רבנים באמריקה ובלב קרוע ומודתח אני קורא להם אם דיני אדם

לא ישיגכם, מדיני שמים לא תתפטרו והסכנה שיסמכו עליהם והתקלה תהי' למנהג ח"ו ומגזירת חכמים לא הוי נותר ח"ו.

ועתה כשהתבוע הניזוק עומד ומבקש על נפשו לעמוד עמו לדין ומעורר סערה שהטענות שעליהן מיוסד הפסק שקר הן ולא נתבררו כלל ומאשם הדיינים, יש לנו כלל גדול שאדם צריך לצאת ידי חובת הבריות כדרך שצריך לצאת ידי המקום ובפרט ת"ח מחוייבים להשוות מדותיהם ואפילו אם לא היה דין מבואר בפוסקים שהבע"ד יכול לתבוע ב"ד לדין, מחוייבים הם לצאת ידי חובת הבריות ולברר צדקת המשפט לפני ב"ד. אם הם באמת אנשים גדולים בתורה והם יודעים שהמשפט הוא ע"פ התורה, חלילה להם לסרב לדברי הפוסקים, יפקחו עיניהם ויראו בנעימות בתשו' מהר"ם מרוטנבורג ס' תשי"ז שהם מחוייבים לעמוד לדין ובהכרח יהיו ששיחה בטלה של הפוסקים היא כתורה של הרבנים בזה"ל. הם מחוייבים להסיר מעצמם כל כתם ושמץ ורבב ולא יאמר ההמון, הרבנים פלילים ושאינן להשתומם שבאו עלינו צרות גדולות והש"י יודע סופן. ובידינו אולפנא מרבתינו שאדם חשוב שבני אדם למדים ממנו צריך להחמיר על עצמו ועי' הר"ב שביעית פ"ה.

ואגיד גם דעתי על שאחד מהדיינים אמר לכ"ת שבספריו של הרח"ב כפירה ר"ל וכאשר כ"ת הזכירו שהוא עצמו הסכים על הספרים וכתב להרח"ב דברים מעריצים, אמר שהמכתבים מזויפים. עי' באה"ט יר"ד ס' קי"ט בטבח שהוציא טרפה בחזקת כשרות אם ידוע ליר"ש ומדקדק במעשיו אמרינן בודאי שוגג היה. אני דברתי עם אדמו"רים מגזע רוזין ועם כמה רבנים וחסידים מווינה המכירים הרח"ב ואמרו שמוחזק היה שם ליר"ש ומדקדק במעשיו. ואפילו היושבים בסוד משחקים לא יוציאו שם רע כזה על איש מישראל ולירד לחייו. הדין צריך כפרה גדולה וע"פ תרומת הדשן ס' ש"ז מנדין אותו עד שיפייסו כראוי ועי' גם תשובת מהר"ם מלובלין ס' מ"ו. לא נכובה תחלתי שימהר הדין לפייס את הרח"ב.

לענ"ד אגוה"ר אינה חייבת באחריות המשפט למרות שההזמנות והפסק נכתבו על הנייד שלאגוה"ר, כי מזה שישבו רק ב' נראה שלא היה זה ב"ד קבוע דאגוה"ר, בכ"ז אינה נקיה לגמרי מאחריות. דהנה התוי"ט שביעית פ"י כתב שכל מה שיוכלו חכמים לתקן כדי שלא יהי' נראין כעוקרין דבר מהתורה, עליהם לתקן והנה סלוקו של המשפט הזה וסדורו מחדש נחוץ מאד כי פסקים ומאמרים כאלה עלולים להבעית ישראל וסכסוכים ופולמסים כאלה אינם נועדים להעשיר חיי ישראל ולהעניק לנו ברכה ויראת ה'. ונזכרתי מה ששמעתי בימי חורפי ממורי הצדיק הגאון האמתי ר' אברהם מסוכטשוב שהדין הוא בחינת ש"ב ועליו להכין לבו היטב בשעת השחיטה ולהיות זהיר ורזין בהרבה ישוב הדעת בשעת הבדיקה.

ונודעים דברי הרמב"ם שאסור לבח לתקנת חכמים ולומר שהן ישנות והעוברים יקבלו עונשם כמפירי תורה וכל דברי הראשונים נאמנים עלינו כנתינתם מסיני ועל פיהם הדיינים מחוייבים לעמוד עם הרח"ב בלי שום דחיה ופניה והשמטה לדין והנגוע בתקנת הקדמונים נוגע בבכת עינו של ישראל. אם לא יקיימו דברי הפוסקים לעמוד לדין, הרי זה הוכחה שפשעו והזידו.

שזיכו החייב וחיבו הזכאי ח"ו לא תהא כזאת בישראל. אנחנו משכימים ומעדיבים באמונה חזקה שהקב"ה ישמור הבטחתו לגאלנו גאולה שלמה בקרוב ובמהרה דידן ואם יתקנו ויטידו המכשלה הם ילכו בראש.
"מה שכותב כ"ת שלהרח"ב אין פדנסה, במח"כ לזה אין נ"מ אם הדין אמת והתורה אמרה ודל לא תהדר בדיבו. ומה שכ"ת כותב שהפסידו אותו על סכום גדול ושברו מטה לחמו. זאת יוכל לטעון לפני הב"ד.

מרעי כאח לי מהימים שלמדנו בצוותא חדא לפני נ"ה שנה בישיבת רבנו הקדוש והטהור ר' משה בן עמרם, בעל ערוגת הבושם זי"ע בק"ק חוסט קבלתי מכתב זה

ב"ה י"ד אלול תשי"ג, ירושלים תובב"א.

שבע יפול צדיק וקם, ירד נפשי, אילן שנעקד ממנוחתו ונשתירו בו שדשים מאבותיו ודבותיו הקדושים, בעל פיפיות עומד לתל תלפיות בספריו להגין על אמונתנו ותורתנו חיים שיחי', ה' עמך גבור החיל ותזכה לשיבה טובה בבדיאות ושלמות הנפש.

קבלתי את הקונטרס קום ריב את ההרים ואיך לבי ידאב ויעגם בדאותי אותך במצודה דעה והרבנים שנפלת לידם בניצוח מנאצים והם נתנו החבל על צוארך וכפי הנראה זה כל חילייהו לעשות הענין מסובך ומסוכסך. אך מה אוכל לעשות לעזרתך ואתה יודע דברי החכם לא זמנו של זה כזמנו של זה. חבל חבל על הכוחות הרוחניות שאתה מאבד ומבזבז בהיאבקותך עם האבירים האלה ובכיתי ברמעות שלישי על שהוציא עליך ש"ד ודבות שונות ואפשר זכור תזכור מה שאמד אדמו"ר הרה"צ ר' ישראל מויזניצא זצ"ל על המחלה המתחלת בכליות וגומרת בפה, והנה אנכי פניתי כה וכה, התיעצתי עם ת"ח מובהקים וגם לבם הלך הנה והנה מה לעשות ולא ידעו, כי הנה נרדע פה שעל פי שני הרבנים ידיביך יצאו באגוה"ד ועל פיהם יבואו הם מצטעדים מאד ששני הרבנים הזקנים הסתבכו והתבלבלו כ"כ, אבל אין לאל ידם לעזור. גדול אחד מיוצאי הונגריה שקדא את ה"קום ריב" נתן בידי מכתב, אך בפירוש ביקש שלא להזכיר את שמו וטעמו ונימוקו עמו. אני מוסד בזה את דבריו הקדושים:

„באפרקיסא דעניא זו מרגניתא משתכחא המחבר הראה לדעת איך נאצו ומעלו הדיינים האלה בתורה הן במכתבס הנדפס בהקונטרס עמוד 65 והן בהאממר ב"ההד" יש נצוצי כפירה בהאמת והמחברים נפלו לנוקבא דתהומא אנחנו שזכינו לדלות מימי תורה ויראה מבארות טהורים וקדושים, לא נוכל להבין איך לא בושו לנווד את כל הנזיד הזה בריש גלי ואינס נרתעים מגניבת דעת הבריות ומדבר שקר תרוזק מה שאני רואה הוא שהם מרשים לעצמם ללכת בדרך תועים זה, מפני שהם עומדים על הדוכן חמושים בחרב ובגאון והקהל מסייע להם והם מצליחים ביותר אבל יראה כבודו שתורה וצדקות מזויפות המלאות אלה ומרמה, אינן אלא זריעה אל קוצים, אונאה שבאונאה לעצמם והסוף יהיה שכל חכמתם זו תתבלע ובמזמות זו חשבו להטביע את האמת, יטביעו את עצמם

העובדה שהם מבעטים להתנהג ע"פ הוראת הפוסקים לעמוד עם המערער לדין, מעוררת תמיהה חרדה כאחת אם לבס לא ערל, יציעו הענין לפני ב"ד בזב"לא בזב"לא אין כבוד לישראל בכל הכרוכים בעתונים ובקונטרסים לא זה הדרך להוכיח שהמשפט אמת וצדק חס להם לרבנים המוחזקים ליראי ה' לנקוט בו אם יש להם פה להשיב איך עשו את המשפט ישיבו ולא בעזם ומרירות הפולמוס הוא נזק, הן כלפי פנים והן כלפי חוץ חז"ה גדול "וזלי"ה גם להרבנים באמריקה להיות עצלים ואדישים בענין זה חובב קוויט על, וס לשאת לו עינים אם ברור כשמש שדיינים עושים משפטים על סמיכות דעתם ודשים התורה ברגליהם, על הרבנים חוב לעקור משפטים כאלה מן השורש אם יחשו, למה לנו ארץ, למה לנו עם, למה לנו תורה ולמה לנו חיים"

כך כתב אותו הת"ח הצדיק ואני מצדי חברתי מאמר על אדות כל הענין תחת הכותרת "ללמד תועים בינה" ומסרתיו ל"שעדים". אבל הכרתי שלבם נוקף לצאת המערכה נגד אגודת הרבנים ולא אדע אם המאמר יהיה נדפס". גם דעי הוא מהנחבאים אל הכלים ומעולם לבו לא הלך בגדולות ובנפלאות ממנו, היה גביר עצום ות"ח ויר"ש. גם הוא מבקש שלא לגלות את שמו.

מכתב מגאון מפורסם מגליציה ועתה בירושלים תובב"א החפץ בעלום שמו המכתב הוא לאחד מידידיו בנייריורק

"בהמשפט הידוע, חלילה לי להטמין ידי בצלחת מלא להשיב לכ"ת אחר שנוכחתי שהדיינים דנו ויצאו לקראת נשק לבטל דברי חכמים ועודרי מריבות וקטטות והנימוקים שלהם בכל אריכות דבריהם פטומי מילין נינהו שנתנו לכסות עינים ומביאים לידי גיחוך. בשום אופן לא היה להוציא פסק זה על פי טענות שלא נתבררו כלל כפי שמודה הרב זלצר במכתבו להתובע. ומה שהם מדמזים בהטעמים שעשו פשרה, הם מלהזכיר וישתקע כי אין שום דעה שעושים פשרה בלא קנין והם עצמם מודים שלא היה קנין. ועיין תורת חיים ב"מ דף ל' שבדבר דאיכא לברורי אין עושים פשר רק בהסכמת הבע"ד ולמותר כל דברים ודיוקים בזה. ואני מצטער בראותי איך שעשו ע"י הפשרה גדר מזה וגדר מזה כדי לעשות דעה להתובע ופשוט הם מאלמים אלומים באלמות ובתקיפות לזה.

אני תמה מאד על שני הדיינים איך העלימו עיניהם שהנתבע סותר א"ע בטענותיו ומהטענה הראשונה שאין לו יותר מעות כי גיסו אבד את כספו. יש לראות שאין ממש בשאר טענותיו בע"פ ובכתב.

האמת יורה דרכו שהדיינים לא השיבו על ערעורים עיקריים של התובע האחרון הכבוד של הערעור ששמעו טענות בכתב שלא בפני התובע וזה מעשה נועז מצד דיינים וכנראה שזה גרם לעיוות הדין. על כל דיין להתפלל שהשי"י יהי עמדו לבל יכשל ח"ו אך אם חלילה יצאה מכשלה עליו להודות על האמת ולעשות כבוד לתורה ולא לעשות קפנדריות ולהשתמש בסנגורין ולעודר מדנים.

אך מה שהיה היה ועתה עצתי אמונה שב"ד יעמוד על הברור ויחקור

וידרוש הענין היטב. דקה מן הדקתה על הב"ד יהי' לברר על איזה סמך הדיינים עשו השטד והקנין והת"כ לחספא בעלמא בכתבם שאפילו עבר הנתבע במזיד וכי'. הב"ד יראה לאיזה צד נוטין ראשי הפגמות ואם ימצא שטענות התובע אינן קיימות כלל ושהפס"ד ברור ונקי מהטייה, על הב"ד להזהיר להתובע באזהרה רבה לפרסם ברבים שהוא מצטער על הערעור וגם לשלם קנס כפי אשר ימצא הב"ד אחר שחשד רבנים בהכרת פנים ולא מילתא זוטרתא היא. ולהעדרה אני אומר שהדיינים מצדם יפשפשו בנימוקיהם אם ימצאו שטעו, דין הוא שישלמו בשביל שלא רצו לחזור.

עכ"פ לא נכון מה שכתבו שהתובע ראוי לגיזפה בשביל שיצא בערעור על הפס"ד ושדיין אינו מחוייב לעמוד לדין ולא זכיתי לדעת מקור לזה דהלא מבואר בב"י ובש"ך שיכול הבע"ד לערער ולהזמין הב"ד לדין, לפ"ז הם מחוייבים לעמוד לד"ת וחלילה להם להשמיט א"ע ורק מי שדעתו רחבה מדעת הפוסקים, יסרב מלעמוד לד"ת. על הדיינים גם להבין שיש בההשמטה ח"ה וההמון יאמר הגי רבנן מעוותים דינים לטובת חבריהם וטוב הקיצור בזה.

כמובן כתבתי כל זאת רק אם תהעתיקות מהפס"ד בשם אגוה"ר וכתבי הנימוקים על המשפט נכונות. וגם זאת על הב"ד לברר ויחדלו בבת אחת כל הצעקות והתלונות ושלום יהי' על ישראל.

אחד ממלכחי פינכא של הרב הענקין מסר לי בשמו שהעביר עלי את הדין ברצותו לקיים המצוה עת לעשות לך הפרו תורתך, כי אני אפיקורס, ח"ו. אמרתי לו שעל יסוד הפסוק הזה "הרב אביגדור מפנינסק הלשין על כ"ק ר' שניאור זלמן זצוק"ל בעל התניא, ובתוי"ט ברכות פ"ט מביא שהרמב"ם פירש הפסוק כך: "כשיבוא עת להפרע מהם ולהנגם יודמנו סבות לבני אדם להפר התורה כדי שיבוא עליהם העונש במשפט". ברי שהשערוריה עם ההכשר על דועלאטין באה עליהם כעונש על הנבלה שנעשתה בי. היתר הזה הראה כל יושר לבכם וצדקתם בעוה"ר ואיך עיוותו את ההיתר בכזב.

אחד מגדולי תורה, ממנהיגי החיזו הדתי בא"י ערך לפני איזה זמן תחת הכותרת, דיוקנו של משפט אחד מאמר על המשפט שלי בעד עתון גדול בתל אביב המאמר היה כבר נסדר בדפוס ופתאום החליטה המערכת שלא לפרסמו אני מביאו בזה מקוצר

"מדי קראי ב"ההד" המאמר מהרב הענקין מאושר מאגודת הרבנים בענין משפט בלוד-פינקלשטיין גודעזעתי ממש. נזכרתי בתפלתו של כה"ג ביום הכיפורים: שלא יגבהו שררה זו על גב זו! רבנים, נציגי הדת הולכים בעקבות מאכזבאלי, משתמשים בכח השקר והתחבולה בלא לשום לב לחוקי הצדק היושר והאמת. אוי מה היה לנו! משפטים כאלה מבלבלים את המוחות ומעפשים את האויר מבית ומבחוץ... המאמר ב"ההד" רואים כבמחזה הכחש הולעג וההתנכרות להאמת שבמשפט זה. הכותב הוא החולם והוא הפותר וממש זורק אבק לעינים. אני רואה במאמרו מקסם שוא ודברי רוח מתוך

מבוכה. המאמר מלא תכסיסים בלתי נבונים ומסקנות מוטעות ומטעות והכותב פוסע פסיעות גסות על כל תורת המשפטים... דברים אשר לא יאומנו, אורעו בין כותלי אגודת הרבנים והכותב הרב רוצה להבליט שאין עצה ואין תבונה כנגד עיקשות פלילית מרבנים... ניכר שהכותב משתדל לעשות את כל הענין מסובך ומסוכסך בידעו שיושב חזק ואמץ על האכף ויש לו על מי לסמוך. הטענות בפסה"ד שעליהן נוסד המשפט, מעורבות ומכישות וסותרות זו את זו. כלל בידינו מגאוני קדמאי שרק אם הדיין „אוהב צדקה ומשפט“, „חסד מלאה הארץ“. ואני כל יותר שאני קורא את הפסק והמכתב שבא להצדיק הפסק, בא להוכחה שמורא שמים אין חוסם בפני תחבולותיהם והם נכרתים מאמונה באלקי המשפט ומתורת אמת ולכן הצדק הולך אצלם שלוב זרוע עם הכח ולא עם הצדק ע"פ התורה. אם תחבולות ותכסיסים כאלה יוכתרו בהצלחה ח"ו, אז עלינו להכין תכריכים ח"ו להצדק ולהמשפט. בושה תכסה פנינו שרבנים שלנו יודעים גם הם פרק בשיר איך לעוות הצדק ולסלף המשפט ולחתות אש בהשמצות ועלילות שוא על ראש המערער.

על עיקרי הגמגומים והפקוקים ההלכיים כבר נדבר בההדר ובהפוסק ולמותר לברר שוב איך עקשו הישרה. לא אפריזו שאנו מוראגים מאד לנכח העובדא שרבנים משמיטים עצמם מבידור המשפט בפני ב"ד ומסנוורים עינים בבידור המשפט בעתונים. על כבודם הם חסים ועל כבוד התורה אינם חסים. הם מנצלים תמימותם של קוראים שאינם יודעים דת ודין, המאמינים שרבנים חרדים נשואי פנים לא יזיזו מהאמת אף זיו כל שהיא ולא יעוותו דין. אבל בבידור משפט זה אין לנו להתבייש אפילו בפני שופטים רשעים בין העמים: אין בו צדק. לברר משפט בעתונים בשטף מילים, בדברי בלע ואיומים, בהתנפלות ובבזיונות, זוהי מלאכה קלה מאד, אבל קלות דעת בולטת ממנו. למה אין מבררים לפני ב"ד? הם מתנהגים כרודנים ידועים, בעיקרון שעל הנשפט להטות שכם ולציית פסק למרות שבו שפטים בלא משפט. למרות שעומד הוא בניגוד לכל החושן משפט. דבר קל הוא לכתוב על ערעור „כתב פלסטר“ ולעשות מהמערער שעיר המשתלח ולהתעלל בו בחשבם ששום איש לא ירהב לשאול אותם מה המעשה הזה אשר עשיתם. אפשר אינם רואים בעצמם שאותו המבצר הישן אלפי שנים שאנחנו קוראים אותו, צדק עוד מעט ויהי למעי מפלה על ידם.

רבנים שכבוד התורה יקר להם כנפשם ושוקדים לחבב התורה בעולם, לא יפרסמו בידור משפט בעתונים. וירשה לי להביא עובדא אחת איך עשו מהאמת משחק. הם כותבים: מבואר בחו"מ סקע"ו ס"א שאין השיתוף נגמר בדיבור אלא בקנין ורק בנשתתפו והחלו לעסוק בשותפות מהני השותפות אפילו בלי קנין. מאריה דאברהם, הלא הפסק מעיד שהחלו לעסוק בהשותפות! שוב כותבים שלא היה קנין וחווה ורק פתקא בעלמא בלי שום תח"י. ובהפס"ד מפורש שראו הכתב חווה! כל בידור המשפט מופלא ומופרך ומלא ניגודים וסתירות והתפלה על פיהם נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה מה תהא עליה, ממש פלסטר היא. בכל הענין אנו רואים חלול השם, חלול האמת וחלול התורה. וכל זאת בא מרבנים החרדים והמקנאים לאמונה ודת. הלב

צודב וכואב. כל הקורא בתום לבב את המאמדים שלהם בהעתונים, ימצא שבהם לעז שבלעז על איש טהור ונקי הדורש בידור המשפט בפני ב"ד.

הדיינים נמנים בין נציגיה של אגודת הרבנים. הפסק נכתב (כפי התצלום שלפני) על נייר אגודת הרבנים. אחד הדיינים חותם המאמר כמנהל אגודת הרבנים. אנחנו מטילים האחריות בעד התסבוכת המעציבה והמכלימה על אגודת הרבנים. חלילה לאגודת הרבנים לחפות על איזה משגה ועל איזה סטייה של אחד מחבריה אפילו אם היה משפט זה נעשה בחדרי חדרים. אני אומר גלוי: למשפט זה רק השאול בית מנוס לו. בזה שאגודת הרבנים מתעלמת עיניה מהסכסוך הזה ואינה מתעדת להסיר אותו, אין נקודה הגיונית ומוסרית. אני אומר גלוי: יושב בשמים לא ישחק כלל על פסקים ומאמרים כאלה.

מוסדים בשם הגד"א שהמשפט הוא סמל המזבח, הדיינים הם האבנים שעושים מהן את המזבח וחלילה להניף חרב עליו. אין כל צורך להרחיב הדיבור. סכנה צפויה שרבנים קלי דעת יפדצו ומשני הרבנים ששמם הולך לפנייהם כמודי הוראה מצויינים, יראו וכן יעשו.

על הרבנים באמריקה חוב לעצור בתוקף רב את חבריהם ממעשה הפקרות כזו ולמראה המשפט הזה אין להשתומם שבשכבות רחבות אבדה לה להרת השפעתה. על הרבנים לאזור עוז לצאת ממש לקרב נגד משפטים כאלה, לעקור את האויב המתחבה בתוכנו והאורב עלינו.

טעם חשוב ברבד שאני אומר לא השר"ע צריך תיקון, דק נימוסים מגונים שהתגנבו בתוך רבנים ידועים. אני אומר גלוי: בידור משפט זה בכל היקפו חשוב לענין סידור חוקי המשפטים במדינה. אולם מה שהמערער דורש שהרבנות הראשית תתערב, זה הוא דבר מן הנמנע. רבנים שנטלו מונופולין לעצמם על התורה לא יאזינו גם לרבני הרבנות הראשית הלביון והכלימה יהיו עוד יותר והתסבוכת החמורה שאנו שרויים בה בעוה"ר תתגלה עוד יותר לעין כל.

אפילו אם לא היו הפוסקים הגדולים מכריעים שעל הב"ד לעמוד לדין עם הבע"ד המערער, נימוקים מוסדיים מחייבים לזה. אנו דוגלים בשם הצדק וחלילה לנו לדלדל הצדק אף כמלא נימא. חלילה להשתיק את תלונות הבע"ד בלי לבררן בפני ב"ד. עלינו לבצר יסודות הצדק והמשפט. דיני ממונות אינם דינים כמהין ופרטיות. חלילה לנו לסלף המלים אמת, צדק, משפט ושלוש שיתגלגלו בהיפוכן. ואם פה אינם ידאים, מה ישיבו כד ימטי זמן חיובייהו?

היעלה על דעת שאגודת הרבנים תדחה הבע"ד לברר הסכסוך לפני ב"ד אחר. שוא ושקר היא הסברא שבע"ד חייב כניעה גמורה ולציית להוראותיהם אע"פ שהוא רואה שהתורה היא נגד הדין, ואחת הקללות הרודפות אותנו שיראי ה' אם דואים עולה אצל רבנים מפורסמים עומדים מנגד ואינם מוחים בכח תה"ק לכפות אותם בכל מיני כפיות ולהוריד כבודם עד שיתקנו העוולה. מעציב הוא שהמערער במשפט זה אינו מוצא אוון קשבת ויד תומכת באגוה"ר ואין זה אלא טבעי שהוא עצמו יוצא נגדם. העמידה מרחוק זרה ופסולה היא ואם שומעים אנחנו מחשש עוולה, חלילה לנו לישב

בידים סגורות וכל ירא ה' מחוייב להשתדל בכל כחו ואונו לבוא לעזרת הנקפח במשפט ואשרי אדם שעוז לו לצאת נגד מעוטי דין.
נפשנו תשתעשע בתקוה שאחר שיקראו באגודת הרבנים את מאמרנו, כל אלה שלהם העוז והמשרה, לא יקשו לבכם להמשיך המדיכה וימהרו להושיב ב"ד לסידור הסכסוך באורח תורה למען שלא יבושו בעוה"ז ולא יכלמו בעוה"ב. על הרבנים בארצות הברית להראות גבהותם, ישרם ותמימותם בתורה לסדר הסכסוך ושלום יהי' על ישראל.

מכתבים מאגודת הרבנים.

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה ז' כסלו תש"י

כבוד הר"ר חיים בלאך ג"י שלום וכו'.
הגאון מוהרי"ל זלצר שליט"א בקשני להחזיר לכב' את ההגהות הרצופות. לא היתה לו שהות לקרוא את הכל אבל דבר אחד בקשני להודיע לכב' והוא כי מתלונן הוא על שכב' מזכיר גם את שמו בכל תלונותיו. אם יש לכב' טענות עליו. הרי מוכן לעמוד עמו לד"ת לפני ב"ר הגון אבל אם תהיינה הוצאות על זה יהי' זה הכל על כב'.

בכבוד רב,

יעקב הרשטיין

השבתי שעל הרב זלצר אני מתלונן כי הוא חתם על פסק שקר כזה. הרי אני עומד מוכן לעמוד עמו בלעדי הרב הענקין לד"ת ואני מקבל עלי הוצאות המשפט ואם ימצא הב"ד שללא צדק אני מתלונן עליו, אפייסו ברבים ואשלם קנס מענה לא באה.

ועד עזרת תורה

ב"ה ב' סבת תש"ט

אין לי שום ד"ת עמך. דיין אינו בע"ד. אם רוצה שאשלח הפסק והטעמים להרב מסאטמאר או להרב קאטלער או להרב סאָראַצקין ואפילו לכולם, אוכל לעשות זאת אם יודיעוני שהם רוצים לטפל ולעיקר בזה ותו לא מידי.

יוסף אלי' הענקין

השבתי להרב הענקין „טוב הדבר אשר דיבר כ"ת לעשות אבל כ"ז בין בעצמו שהרבנים האלה לא יתנו לב לבקשתי ולכן עליו לפנות אליהם שלמען השלום יתועדו מובן מאליו שנחוצי יהי' שיראו הראיות שבידי לעומת מה שכותב בפס"ד בשם „הרב“ חיים פינקלשטיין ולעומת המכתב מכ"ת מיום ב' דחנוכה ויבדקו אם בהנימוקים אמת אני מסכים שלכ"ת יהי' זכות לענות כחשי בפני ואני אשתמש רק בהניירות ובעצמי אדרוש מהב"ד שלא יאמינו לי כלום טוב יהי' ש„הרב“ חיים פינקלשטיין יהי' נוכח ויאמר בפני

הגדולים אם ה־פֿאַרטנערשיפֿ" מזויף בשמו או באמת חתם „פּתקא“ זו הגם שלדעתי העיקר הוא שהתחלנו בהעסק ולדידי הבירור אם יש בהמענות של פֿינקלשטיין שמן אמת, שאלת חיים היא

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה ח"י טבת תש"ט

כבוד הרה"ח וכו' דר. חיים בלאך נ"י

הגאון מוהר"י ראזענבערג שליט"א בקשני לאשר את קבלת מכתבו מיום י"ז טבת ולהשיבו כי תמה הוא על כבודו מה לו לאגודת הרבנים? אגודת הרבנים אינה יודעת לא מהד"ת ולא מהפס"ד ואין לה שום שייכות לזה. אם יש לו דו"ד עם הגרי"א הענקין שליט"א יבוא עמו במו"מ.
ברב כבוד,

יעקב הלרשטיין

השבתי שההזמנה מיום ט"ו תש"ז וההזמנה הנגיה מיום כ"א סיון תש"ז נכתבו מטעם אגודת הרבנים ונחתמו ממזכיר הלשכה יעקב הלרשטיין הפס"ד מר"ח תמוז נכתב על נייר אגוה"ר חיים פֿינקלשטיין השיב לכמה רבנים וזכמיס ששאלו אותו איך הרהיב לטעון טענות שקר וכזב כאלו „הפסק הוא מאגודת הרבנים וממנו לא אזיז. אם יש לבלאך ערעורים על הפסק, למה אינו פונה לאגוה"ר? האם אין בזה תחבולות בולשבייס ומחתרת תחת יסודי האמת? יש תרופה אחת למכה זו לכפות את הדיינים לחלוף הפסק, היינו שיכתבו אותו על נייר שלהם ואז אבטיח נאמנה שלא איחס יותר המשפח הזה לאגוה"ר

ב"ה עש"ק שמות תשי" לפ"ק.

שוכט"ס וכו'.

הנה דברתי אתמול עם הרב ראזענבערג ואמר לי שכבר כתב למר שהוא מוכן להציע את כל הענין לפני ג' רבנים והם יבקרו את הפס"ד אם יצא בטעות או לא והצדדים מחוייבים לקבל עליהם הכרעת הרבנים האלה בלי פוצה פה. אדמה שגם מר מסכים להצעה זו כי גם חפצו ורצונו להפטר חיש מהר מכל העסק שגרם לו כעס ומכאובים. מה טוב אם כ"ת ישיב לרב ר"ב במובן הזה ואקוה שהכל יבוא על מקומו בשלום.
ה' ירים קרנו, בכל יקרת כבוד כראוי לו ויוכה לראות אך טוב מכבדו ומוקירו,

מנחם סג"ל פאללאק

הרב הגאון הזה, זכרונו לברכה, מלפניס אבד"ק סערענטש בהונגריה נצר ממשפחה מיוחסת, ידע והכיר אותי מימי מלחמת העולם הראשונה קרא הקונטרס „קוט ריב את ההריס" ואמר לי כי רעדה אחזתנו כשקרא המכתב מהרב הענקין עם הנימוקים וכשראה המכתבים מפֿינקלשטיין עם ה־פּתקא בעלמא בלי שום תח"י אחז בשרו פלצות בכל זאת הסביר לי

שהוא לא יוכל להתערב ואם יתערב לא תהי' לי שום תועלת ולעצמו יכול להזיק. כי הדיינים עתקו וגם גברו חזיל ואנחנו זרים פה עם הרב הענקין אין לדבר, כי הוא מאמין שחכמת אלקים בקרבו לעשות משפט אמר שינסה אפשר לדבר עם הרב ראזענבערג באמרו כי אותו הוא מחזיק לחכם ולאדם מאוד הגון כשקבלתי המכתב דלעיל היה לי למשיב נפש. כתבתי תיכף להרב ראזענבערג שאני מסכים להצעתו ע"י ידידנו הרב פאָללאַק. לצערי גם השתדלותו של הרב פאָללאַק עלתה בתוהו והוא הצטער מאד נכלמתי גם מהתנהגותו של הרב ראזענבערג ואין לי מנחם רק הש"י ירחם הרב פאָללאַק יעזני לשום יד על פה ולשתוק גם הרב ראזענבערג אנף בי על שהרהבתי לערער על פסק מהרבנים הענקין חלצר טוב שבת בארץ מדבר מלהתפלש עם רבנים חרדים באמריקה ולבקש אצלם צדק ומשפט ואמת

יוסף אליהו ב"ר אליעזר ז"ל הענקין

ב"ה מוצש"ק ס' לעשות צדקה ומשפט תש"י.

הפסק הוא אמת וצדק ואף אם יחזיר כ' אלפי פעמים דבריו היפים, לא יזיוו האמת ממקומה... אינני רב של ניו-יורק שאוכל לבטל הפסק. הייתי דיין בחר מב' הצדדים עם הגרי"ל זעלצער עד הפסק, אחר הפסק, דברי בזה כמו של איש אחר.

חושב אני להזמין מגדולי הרבנים דניו-יורק לבאר להם הפסק ואם כ' רוצה יבוא עם הרבנים המקורבים לו הרב מאנועל הרב גרינוואלד.

עם כ' בעצמו אין לי עסק. אין דין בעולם שהבע"ד יתבע את הדיין לדין והש"ך ס' כ"ה ס"ק ל"ו מידי שהגדולים הכירו שהוא טעות בד"מ או בשקול הדעת והדיין רוצה לעשות מעשה ולמסור נכסי הנתבע לתובע ע"ז יש להזמין את הדיין לד"ת לעכבו מלהיות נשא ונתן ביד אבל אין זה ענין לכאן כלל.

יוסף אלי' ב"ר אליעזר הענקין

השבתי: הפסק הוא שקר כמו ע"ז ואף אם יחזיר כ"ת אלפי פעמים דבריו היפים לא יזיוו האמת ממקומה ומה נמרצו דברי הרה"ק ר' פנחס מקוריץ זתי"ע אם הקב"ה רוצה לענוש אדם מעבירו על דעתו לומר על שקר שהוא אמת אני מסכים שיזמין כ"ת מגדולי הרבנים לבאר להם הפסק ואשר יצא מפייהם אציית בלי נדנדוד והיסוס כמובן תנאי אני מתנה שיזמינו אותי ויבדקו הניירות כמו שכתבתי לכ"ת על מכתבו מיום ב' טבת אני מותר לבוא בתורת בעל דין אך כ"ת יבין שזכות לו לבעל השור לבוא ולעמוד על שורו רבנים לא יבואו עמי כי הרבנים ידידי פוחדים להתערב בענין שנוגע להרבנים הענקין חלצר הרב מאנועל והרב גרינוולד הם אמנם מקורבים לי ורעים יקרים באמת, אך בענין זה נחלתי אכזבה, כחברי אגוה"ר אינם רוצים להתערב, קראתי למאהבי והמה עזבוני לאנחות חזה גם למותר יש לי אמונה באותם הגדולים אשר כ"ת יבחר בהם ולפניהם תענו בי מה לקחתי ומה עשיתי את פינגלשטיין ואם פינגלשטיין לקח ועשק מה שכ"ת כתב שאין דין בעולם

שהבע"ו יתבע את הדיין לדין במח"כ נעלם מעיניו הבדולחים תשו' מהר"ם מרוטנבורג סי' תשי"ז שכותב אם בעל דין ירא שעיוותו לו את הדין יכול לתבוע את הב"ד לדין ונגררו אחריו הב"י והש"ך סי' ט"ו וסי' ק"א בשם ספר החכמה לרבנו שמואל בר ברוך אך רוצה אני לקרב הדבר אני מותר לבוא בתורת בע"ד בשום אופן לא הצליחה עליו רוח אלקים שכותב שנבחר מבי' הצדדים שאלה זו תיפתר רק בב"ד אני מאשם שכל המשפט נעשה מעשה הראשונה על יסוד קנוניא ושלא נפל במשפט זה דבר אחד מכל הדברים שאמרה התורה והפוסקים שלא תעשה אין חפצי לעשות את כ"ת והרב זלצר חרפה בקרב ישראל אך מוכרח אהיה לעמוד על נפשי ולומר שבשום אופן רשאי היה כ"ת להיות דיין לפינקלשטיין אני מוכן לוותר הרבה כדי לסלק המכשול הגדול שנעשה במשפט זה ואני מחכה בכליון עינים לתשובתכם

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

בי"ה עש"ק בשלח תשי"י

כבוד הר"ר חיים בלאך נ"י שלום,

הגאון מהר"י ראזענבערג שליט"א קבל את מכתב כב' מיום א' והוא בקשני להשיב לכב' שהוא מצטער מאד שמפני מצב בריאותו אי אפשר לו לקבל את כב' ולשמוע את אשר בפיו.

בכבוד רב,

יעקב הלרשטיין

בעצת רבנים ערכתי להרב ראזענבערג בקשה להקדיש חצי שעה ויראה רק המכתב האחרון מפיןקלשטיין גם ה"פתקא בעלמא בלי שום חת"י, זאת אומרת ה"פאָרטנערשיפ" ע"פ דיני המדינה באישור הנוטריון והערכאות ונשבעתי בכבודי שאם הוא יאמר שאין הצדק עמי אותר על הכל אך הרב ראזענבערג לא אבה לראותי ולשמוע את אשר בפיו ואני טעם טעמתי בקצה המטה אשר בידי איך הרב ראזענבערג הצטער על עיוות הדין הנורא הזה י עכ"פ עד המכתב הזה איך השתדלתי לסדר הדבר בטוב

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

בי"ה טבת תשי"י

כבוד הר"ר חיים בלאך נ"י, שלום.

את מכתבו מי"ג טבת קבלתי וגם הראיתו להרבנים הגאונים מהר"י'ל ועלצער ומהר"י"א הענקין שליט"א ונתבקשתי להשיבו שעל כל דרישותיו ומענותיו הנה פשוט הוא הדבר כי אין לבעל דין לתבע לדין את הדיינים לבי"ד אחר רק באופן שיקבלו הזמנה מגדולי הרבנים שצריכים לבוא לפני ב"ד אחר. אלא מפני שאפשר שהדבר יבוא לערכאות ע"כ מסכים הגר"י"א הענקין שליט"א לבחור בבי"ד של כמה מגדולי הרבנים בניו-יורק וגם כבודו יוכל להביא את הרבנים אשר יבחר מצדו והם יעיינו בדבר הפס"ד ויבררו אם הוא בצדק. כבודו יוכל ג"כ להיות נוכח שם אבל בשום אופן לא בתורת בעל דין ובאמת כבר כתב זה הגר"י"א לכבודו מכבר.

כן כתבתי כבר לכבודו בשם הגרי"ל ועלצער שליט"א שהוא מוכן תמיד לבוא לפני ב"ד כנ"ל.

בכבוד רב,

יעקב הירשטיין

חשתי ולא התמהמהתי להשיב: במכתבי האחרון להרב הענקין הסברתי שאין בידו להפוך דברי הפוסקים רבנו שמואל ב"ר ברוך, מהר"ם מרוטנבורג, ב"י, ש"ך, אס בע"ד ירא שעיוותו לו את הדין יכול לתבוע הב"ד לדין את הדברים הטהורים והקדושים האלה אני נושא כחותם בלבי, כי בס בחרתי במלחמתי הקדושה נגד מעותי דין. אמרי נועם אלה ש"אם הבע"ד ירא מאליפס, שאין מן הנחוץ שגדולי רבנים יכתבו שצריכים לבוא לפני ב"ד אחר אני תובע כי ירא אני" זה די לא גדולי הרבנים ולא קטני הרבנים ירובו להזמין את שני הגאונים האבירים, מנהל אגודת הרבנים ומהל עזרת תורה ובאגודה יודעים זאת ברור אך עכשיו שהגרי"א הענקין שליט"א הסכים לבחור בב"ד של כמה מגדולי הרבנים, לכל השקליא וטריא הנזכרת אין יותר מקום אני מסכים לכל ב"ד שיבחרו הדיינים. לצערי מוכרח אני לזותר על החטיבה להביא את הרבנים אשר אבחר, כי עשרת הרבנים שבקשתי אותם בזמן האחרון אמרו למה לי לצרה הזאת להביא מהומה עלי מאגודת הרבנים החטיבה שאהיה נוכח שם, אבל בשום אופן לא בתורת בעל דין, הוא נגד דברי הפוסקים שאני והב"ד בעלי דין הם ואני שואל את הרבנים עד מתי לא תרחמו את הפוסקים אשר זעמתם זה יותר מדי? בכל זאת כדי לקרב הדבר, אני מסכים להיות נוכח לא בתורת בעל דין וכאלם לא יפתח פיו אעמוד באצבע על המכתבים מהרב חיים פינקלשטיין, על הפס"ד ועל הנימוקים בהמכתב מבי' דחנוכה תש"ט ועיני גדולי הרבנים תראינה והם יאמרו אם המשפט הזה אינו מקור נפתח לכל מעותי דין ורק אם ישאלו הרבנים אותי דבר מה, אהי' רשאי להשיב בלי הזכות להראות באצבע על הניירות כנ"ל אין שום ערך להבירור אין לי חפץ לשמוע הנימוקים והשקרים האיומים ושלא יהיה לי אפשרות להשיב רק שלבי יתפקע

על מכתבי זה לא קבלתי תשובה. פניתי שוב להגאון ראזענבערג ועל מכתבי זה קבלתי מענה זו:

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה כ"ב טבת תש"י

כבוד הר"ר חיים בלאך נ"י, שלום וכ"ו.

הגאון מוהר"י ראזענבערג שליט"א בקשני לאשר את קבלת מכתבו מיום ב' שמות ולהשיב בדבר בקשתו למנות ב"ד, שאין בכחו למנות ב"ד שלפניו יופיעו הגרי"ל ועלצער והגרי"א הענקין שליט"א בתור בעלי דין כי כן לא יעשה. אבל בכדי למנוע ח"ה הוא מוכן להושיב שלשה רבנים גאונים מפורסמים אשר יבואו לפניהם הגרי"ל ועלצער והגרי"א הענקין ויבררו

לפניהם את הפס"ד ואם שלשה הרבנים ימצאו שהפס"ד לא הי' דין לאמתו אז יבטלו את הפס"ד וכ' יוכל לקרא שנית את בעל דינו לדינת. אולם אם הרבנים הג"ל ימצאו שהפס"ד הי' עפ"י דין כי או על כ' לציית לפס"ד ולפרסם שיקבל עליו את החלטת הרבנים הנ"ל.

יחד עם זה רוצה הגאון מוהר"י ראזענבערג שליט"א להדגיש שבאשר ידוע לכ' לא הי' הב"ד מאגוה"ר והוא מתפלא על זה שכב' מזכיר כל הזמן את אגוה"ר ומתקיף אותה. כל השייכות שיש לאגוה"ר בזה היא זה שהדיינים השתמשו בנייר של אגוה"ר בשביל לכתוב את הפס"ד כי לא היה להם אז גיר אחר תחת ידם ומדוע כותב כ"ת כל הזמן שזה היה פס"ד מאגוה"ר, בעת שידוע לו שזה שקר גמור.

בכבוד רב,

יעקב הלרשטיין

השבת: אני מסכים לההצעה בתנאי שתהיה לי אפשרות לנמק את ערעורי, לכל הפחות להראות באצבע על הראיות שבדי' בלא זה מה זה בירור? לשמוע הנימוקים והשקרים אין אני מעוניין ע"פ הפוסקים יש לי הזכות לדבר בתורת בעל דין האם הכרעותיהם בטלות באגוה"ר?
להתחייבות לפרסם ברבים בקשת מחילה ולציית לפס"ד אני מסכים בכל לבי

אני מתקיף את אגוה"ר מפני שההזמנות היו מטעם אגוה"ר ונחתמו ממזכיר הלהסכה והפסק נכתב על נייר אגוה"ר להרבנים שהוכיחו את הרב" חיים פינקלשטיין על העלילות שזו בצורת טענות בהפס"ד השיב בידי יש פסק מאגוה"ר ואם יש לו ערעורים למה לא ילך לאגוה"ר? והאם אין זה תיאטרון וצחוק ממש?

האמתלא של הרב רחנברג שהדיינים השתמשו בנייר אגוה"ר כי לא היה להם אז נייר אחר, מעוררת שחוק מכאיב לב ואני אומר גלוי שלא דיבר נכונה אם לא היה אז נייר אחר יכלו להמתין ימים אחדים. מה היה החפזון? לקיים מצות שחיטה במשפחה שלמה יכלו להמתין ימים אחדים. להרב הענקין ולהרב זלצר נייר בכותרת שלהם בהלשכה אם שאפטיס נכרים יוציאו פסק ומרורת פתנים בקרבו וישתמשו בנייר בית המשפט, אוי יהיה להם והצעד הראשון יהיה שבית המשפט יבטל הפסק מרומה מה עשה הרב רחנברג? כלוסי! אם הרב רחנברג חושב שיש ח"ה בדבר אם אמסור עצומותי לערכאות, לא אמסור, חלילה לי לגרום ח"ה אפילו משוה. אך עליו להתאמץ למנות הרבנים במוקדם האפשרי ועליו לאזור כגבור חלציו לסדר הדבר. אני מרגיש שהדיינים רוצים להניא מני הרבנים כדי שאדע שנגד עוות דין מהם אין עצה מה שכבוד הרב ראזענבערג אומר שלא יוכל למנות ב"ד שלפניו יבואו הגאונים הדיינים בתור בעלי דין כי כן לא יעשה, אני מצטער לומר שהגאונים עשו במשפט זה הרבה דברים אשר לא יעשו וטנגד התורה הם.

אני מבקש את הרב רחנברג להשתדל שיקחו מהרב פינקלשטיין הפס"ד

בשם אגוה"ר ויחליפו אותו בפסק על נייר חלק ואפשר פינקלשטיין ינחם על רעתו ויאמר מה עשיתי והדיינים יפרסמו בעתונים באיזה אופן על זה שהפס"ד הוא שקר גמור יבין הרב רחנברג בעצמו ונפשי עלי תאבל שהרבנות החרדית ירדה כל כך פלאים. בקיצור עד שהרב רחנברג לא יקיים את דברו במכתב זה ולא יבורר כל דבר המשפט, לא אמחק את העול מעל לוח לבי, ואני אדרוש אל אל ואל אלקים אשים דברתי ועלי עוד להעיר שאני מוכן לוותר בעוה"ז על כל תביעות ממון ולמחול לפינקלשטיין ולהדיינים מה שנתגע למעות כל עיקר אם יהי להם שכל להודות על האמת כי קשר קשרו עלי בעלילות שאו והדיינים מצאו אפילו לנכון לחייבני לשלם לפינקלשטיין מעות שלא לקחתי ממנו ואפילו לישבע שאשלם לו כאילו בורח הייתי ובאריכות אפשר לדבר רק בפני הב"ד.

הראיתי המכתב להרבנים ר' שמעון מורדוכוביץ, מוכיר ועד הפועל דאגוה"ר ור' מאיר גרינבורג, אבד"ק קעזמארק ועכשיו רבה של קהלת "ישראל הצעיר" בבורנסיד (אני הכרתי עוד את זקנו הגאון ואת אביו הגאון הי"ד הוא ידע אותי מהימים הטובים שלי בוינה) ושני הרבנים החשובים הלכו לאגוה"ר. הרב רחנברג הבטיח לכתוב ל"הרב" חיים פינקלשטיין שעליו לעמוד עד ב' שבועות לדין לפני ב"ד חדש שאגוה"ר תבחר בו ואם ימרה לפקודה זו אגוה"ר תפרסם בהעתונים שהפסק בשם אגוה"ר בטל ומבוטל כי הדיינים השתמשו ללא אמת בנייד אגוה"ר כי אין לאגוה"ר ולפסק זה שום שייכות. הרב רחנברג עמד בדיבורו ואחר איזה ימים קבלתי מכתב זה:

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה ה' שבט תש"י

כבוד הדר. חיים בלאך נ"י.

עפ"י הוראת הגר"י ראוענבערג שלחתי בשבוע העבר מכתב בשמו לרבי פינקלשטיין בהצעה שיאבה לעמוד לדין שנית עם כבודו. והיום קבלתי את תשובתו שהוא מסכים להצעה אכן תנאי הוא מעמיד שכב' ישליש הסך י"ז מאות לפני הד"ת. ומכיון שאיננו כותב שגם הוא מוכן להשליש סך כנ"ל קבלתי הוראות מהגר"י לכתוב אליו שנית ולומר לו שגם הוא ישליש הסך הנ"ל ומכיון שזה נעשה חושב הגר"י שלא מן הנכון הוא שיקבל את כב' עתה מענין זה.

בכבוד רב,

יעקב הלרשטיין

בעצת הרבנים מורדוכוביץ וגריבורג ערכתי מכתב תודה להרב רחנברג ואמרתי שאם ע"פ הדין אינני מחוייב להשליש כי אני החובע, בכל זאת כדי להקל הדבר, ידידים נאמנים ישלישו הסך הנ"ל. ואנחנו ידענו היטב מבטן מי יצא הקרח לסרב בפקודת אגוה"ר ולבוא כפק"ד בתנאים. עברו ימים ולא שמעתי כלום. דברתי את הרב מורדוכוביץ ואמר שעלי להזכיר את הרב רחנברג כי טרדחתיו רבו וכתבתי לו שורות אחדות. ע"ז קבלתי מכתב הבא:

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה כ' אדר תש"י

כבוד הדר. חיים בלאך נ"י, שלו.

דבר הפס"ד מהרבנים הגאונים מוהרי"ל זלצר ומהרי"א הענקין שליט"א בר"ת שהי' בין כב' ובין הרח"פ פינקלשטיין, הננו מודיעים לו בברור שהרבנים הנ"ל לא ישבו בר"ת מטעם אגודת הרבנים וממילא גם הפס"ד אינו שייך לאגודת הרבנים כלל.

בכבוד רב,

ישראל הלוי ראזענבערג

המכתב הזה פתח עוד יותר את עיני שבאגוה"ר השתמשו כל הזמן לגרוד ולהמשיך אותי עד שיפוג בי החשק ללחוס נגד הנבלה ואתפייס עם המצב להיות מהצועקין ואינם נענין ולהמתין עד כי יבוא יוס אידס עליהם, עת פקודתם לא אכחד כי לא רבים יחכמו ויבינו לעשות „משפט“ כזקנים הללו שכח גם הרב רזנברג כי בשר הוא, רוח הולך ולא ישיב פתאום תהא על הראשונות שהפס"ד אינו שייך לאגודת הרבנים כלל וי הפעם כדי ליתן דגש גדול חתם הרב ר"ב בעצמו המכתב כתבתי לו מה היא עם ההבטחה להרבנים מורדוכוביץ וגרינבורג לכפות ל„הרב“ פינקלשטיין לעמוד עמי לדין חדש לפני ב"ד שתמנה אגוה"ר, אבל נסתם ממנו כל חזון שומו שמים על זאת ו הצדיקים האלה אוכלים לשובע נפשם, ולב איש שנעשתה בו נבלה כזו יודע מרת נפשו ומה כחי כי איחל עוד הסברתי להרב ר"ב בדם לבי למה כאבי גדול כל כך ומכתי אנושה מאנה הרפא עד שיבורר כל המשפט בפני ב"ד הוא התעטף בשתיקה, כפולטיקן אמתי ואני אומר אוטס אזנו מזעקת דל גם הוא יקרא ולא יענה

הראיתי את המכתב להרב מורדוכוביץ ונשאר דומם ומשך בכתפו: „מה אוכל אני עשות?“

באין ברירה פניתי עוד הפעם למוכיר הלשכה מר הירשטיין ובקשתי לדיבר עם הגרי"ל זלצר שיעמוד הוא בעצמו עמי לדין. ע"ז קבלתי המכתב הזה:

אגודת הרבנים דארצות הברית וקנדה

ב"ה י"ז אייר תש"י

כבוד ידידי הנכבד דר. חיים בלאך נ"י, שלום וברכה.

לא הייתי בעיר בשבוע העבר ולכן לא עניתי לכב' על מכתבו מאחר הפסח.

הגרי"ל בקשני לכתוב לכב' את אשר אמר לו מכבר ברור שהוא מצד מוכן לעמוד עמו לדין לפני הרבנים שכב' הציע בכל עת שהרבנים הנ"ל יקבעו זמן.

צר לי על האיחור בתשובתי אבל כאמור לא הייתי בעיר והטרדה מרובה.

בכבוד רב,

יעקב הירשטיין

השבתי :

אני מוכן ומזומן בכל עת לעמוד עם הגר"ל זלצר לפני הרבנים שהוא יבחר או יציע בכליון עינים אני מחכה לתשובה" אולם התשובה לא באה, רשמתי אכזבה נוספת והיא האחרונה מצד אגוה"ר.

כדאי להזכיר שאני לא הצעתי את הרבנים רק הרב ר"י אלטוסקי נשיא ועד הרבנים דברונקס דיבר עם דודו הרב זלצר והציע חמשה רבנים ועלי היה לבחור ביניהם שלשה. בחרתי. כתבתי לאגוה"ר. להרב זלצר. מאז נסתם כל חוץ. כמובן הי' גם ב"הצעה" זו השמטה. עתה נוכחתי עוד יותר כמה אמת בפי חברי אגוה"ר האומרים כל דורך בה לא ידע שלום ושהם אומנים גדולים בתחבולות ופתלתולות וחלקלקלות. עשרות רבנים אמרו לי תיכף שאל אשלה את נפשי. הם לא ילכו לעולם לב"ד ומה איכפת להם אם מהר"ם מרוטנבורג והב"י והש"ך כתבו לפני מאות בשנים שהבע"ד יכול לתבוע הב"ד.

ובדברי מהרב זלצר אחת אני מוכרח להעיר. הוא אינו צודה את נפשי לקחתה כמו הרב הענקין.

שש שנים ומחצה בקשתי לסדר הדבר בשלום ע"פ התורה. לא הקשיבו ולא שמעו. והסיבה היא פשוטה ומובנת למדי : הם הפכו כל סדר המשפט והצדק הם ידעו על מי בטחו כי מרדו בתוה"ק ונטו על האמת קוי תוהו ואבני בוהו ואמרו על שמחת תורה, ת"ב ועל יוהכ"פ פורים ואין מידם מציל. ואני אחרי שנוכחתי לאכזבתי המרה כי פה הכל הפקר ומי שמתחפש לצדיק צדיק הוא ואין איש שיתבע עלבון האמת והצדק ותושע לי זרועי בעזה"י והאמת היא סמכתי לצאת נגדם ועד כי אשיב רוחי אל אלקים לא אחריש.

ופה המקום אתי להביע תודה לחברי אגוה"ר האוחזים בימיני במלחמתי זו בחומר וברוח.

בידי העתקה מפס"ד משנת תרס"ו ועל החתום שלום מרדכי הכהן שוואדראן אבד"ק בערואן, שלום הכהן ליליענפעלד אבד"ק פאדהייץ ור' ישעי' לאנדראמן אבד"ק יעזאפול. היה משפט בין שני שותפים בענין גדול בזבל"א וזבל"א והשליש היה מורי מהרש"ם, הפוסק המפורסם.

שותף אחד באה בטענה שהשני עבר על תנאים שהתנו ביניהם וגם פשע בפסידא דלא הדר ולכן הוא חוזר מהשותפות. השותף השני טען שלא עבר על תנאים ולא פשע.

הב"ד הכריע שאין ביד השותף האחד לבטל השותפות בלי הסכמת השני

הב"ד תמך את הפסק על הכרעות הרמ"א : אם שינה או פשע תוך הזמן או עבר על תנאו אפילו הכי אינן יכולין לחלוק אלא משלם מה שהפסיד. על תשובתו של הגאון מלבוב בשואל ומשיב קמא, ח"א סי"א דאף שפשע השותף לא בטל העסק רק שהפושע צריך לשלם מה שהזיק, ועל המבי"ט

ח"א סקנ"א גם אם מי מהשותפים יבטל איזה תנאי, אין השותפות מתבטלת ואפילו אם יעבור פעם ושתיים ושלש אין השותפות מתבטלת עד שיזמינו לדין והבי"ד יאמרו לו שאם לא יקיים התנאי יבטלו את השותפות. לא זה ולא כיוצא בזה הוא הפסק מאגוה"ד בחתימת הרבנים ולצר הענקין נגדי!

זמן מה אחר המשפט היתה בביתי התיעצות ארוכה עם חברי אגוה"ר ממתי סודי. נדבר שלהרב הענקין אסור הי' להיות דיין בענין זה כי מפורסם הוא שהוא ופינקלשטיין אוהבים גמורים. רב אחד מסר שהוא דיבר עמו מיד אחר המשפט והתנצל שאינו שונא לבלאך והרב אמר לו שדי הוא שהוא אוהב גמור לפינקלשטיין והדין מבואר שאין הדיין יכול לדון את אוהבו ולא את שונאו והרב הענקין אמר שאין הוא אוהב גמור לפינקלשטיין ולא שונא לבלאך ובדיעבד הדין דין מ"מ. הרב הביע פליאה איך תולה מורה הוראה דין אוהב ושונא בדיוק דק ומי יוכל להכריע אם הוא אוהב גמור או אוהב סתם והרב הענקין פתח לפניו החר"מ והראה לו הדין שיש לדיין לדון דיני ממונות שדעתו נוטה להם שהם אמת והדבר חזק בלבו שהוא כך אע"פ שאין שם ראייה ברורה הרב אמר לחבריו הלא תדעו כי נפשו של הרב הענקין סוגרת ומסוגרת מפני כל דבר שכל והוא יוכל לבנות יסודותיו על קודי עכביש. למותר למסור כל אשר נדבר. פה אחד החליטו לשלוח להדיינים וגם לנשיא אגוה"ר הגאון ר' ישראל ראזענבערג העתקות מהפסק הנ"ל. כך עשיתי ולא נעניתי כלל.

והנה ידידי הנאמן, הגאון ר' מרדכי שוחטמן ז"ל ידע את כל אשר נעשה מאחורי הקלעים ושימים אחדים לפני המשפט היה "נגמר" והפסק פערטיג" וימס לבבו והוא ידע שלא עשיתי חמס ועול ובפי אין ערמה ושם נפשו בכפו לדבר עם הרב הענקין והראה גם הוא לו הפסק הנזכר והסביר לו שמתנכון לדון מחדש ואמר לו שאני צועק שהטענות של פינקלשטיין שקר וכזב הן, חרבות צודים עלי ועל כל אשר לי. הרב הענקין השיב לו בנועם אמרותיו: "בלאך הוא אפיקורס, ספריו מלאים רעיונות כפירה ואם היה בא משפט זה לפני הרמ"א, המבי"ט והח"צ ושאר"ם היו מעבירים עליו את הדין ומתפכים בזכותיה של הרב פינקלשטיין שהוא צדיק ויר"א".

שאלתי הרב שוחטמן מה הוא אומר על דברים כאלה והשיב: "סחי ומאוס! אני מכיר הצדיק היר"א פינקלשטיין מימיו בפאריס, אני הייתי אפילו המסדר קידושין שלו. הענקן מחזיק אותו לצדיק". על בקשתי ליעץ אתי מה לעשות, חשב הרב שוחטמן מעט ואמר: "מה תוכל לעשות? לא ראיתי מימי עקשן מר כהרב הענקין. פערפאלען. לא היה לך להזמין פינקלשטיין לאגודת הרבנים. אל תעשה מאומה וה' יריב ריבך".

אך כמה רבנים אמרו שעלי מוטל לפרסם הנבלה וחפץ הי' בידי יצליח לשבור עקשנותו של הרב הענקין. לצערי מוכרח אני לומר שהצדק היה עם הרב שוחטמן. הוא היה עסוק בלשכת אגודת הרבנים וידע דברים הנעשים שם בצנעא ואמר: "אם כלה תחרצה מהרב הענקין לעשות בך כלה, אין

אדם בעולם שיעצור אותו". אך הדבר אין להשיב ולא אסג אחר עד שיעמדו עמי לדין.

העדים שהיו באותו מעמד, הרבנים הברמן והאגר ז"ל אינם יותר אתנו ועל הסכנה שהרב הענקין יכחיש, הנני מזכירו שבשנת תש"א או תש"ב יעצני לקבל משרת רב והוא ישתדל בזה. אני אמרתי שבעוה"ר הנני תלמיד ששכח כל ההוראה ונחז לי להיות גורף ביבין מלהשתמש כרב. אחר כי ערערתי על העוות דין, מצא שאפיקורס מסית ומדיח אני, ח"ו. והכל בא מיראת שמים ומצדקות.

לזכרון עולם מה שאמר הרב הענקין עלי בגודל שכלו: „אפיקורס, כופר, מין, מזייף שטרות, מחלל שבת, מסית ומדיח, מיטינור, פרוביקטור" ידידים אמרו שלא אפרוט כל הלישנא בישא פן יאמרו הבריות אין אדם נחשד בדבר אא"כ עשאו, וביחוד אם האשמות באות מצדיק כרב הענקין. השבתי שההנקינאים חשדו גם למשה רבנו ע"ה וחז"ל רשמו זאת למען שיהיה למוציאי ש"ר לדראון עולם. כל המספר לה"ר וכל המקבל לה"ר והמעיד עדות שקר בחברו ראוי להשליכו לכלבים. אני תובע להרב הענקין לדין. אדמוריים ורבנים יעידו מה שאמר להם. יברר הכל בפני ב"ד. אמנה גדולה היתה בעם לרבנים. אבל אם רואים התנהגות כזו מרב היותר נערץ ונקדש באמריקה צריכים להיות חזק מאד באמונת ה' שלא לצאת לתרבות רעה ח"ו.

זו היא „האפיקורסית" שתלה הרב הענקין בי:

א. הבוגד סגלובסקי הרעיש את העולם בהמסופר ביומא פ"ד וע"ז כ"ה שר' יוחנן נשבע למטרוניתא רומית שלא יגלה את סודה ועבר על השבועה. סגלובסקי הביא אגדה זו לראיה שהתלמוד מתיר שבועת שקר נגד נכרי. מאמרו גרם בלהות באוסטריה ובגרמניה. הש"י האיר את עיני ומצאתי בשלטי הגבורים ריש מס' שבועות דברים מבהירים: „אם הדיין והשופט בערכאות משביע את היהודי על איזה טענה יש לו עם הנכרי, צריך ליהרהר שישבע רק באמת ואפילו אם משביע אותו שלא כדין, עליו לישבע באמת" ומה שנוגע להשבועה של ר' יוחנן להמטרוניתא, הטלתי ספק בהמסופר בבבלי שנשבע לה, כי הירושלמי מביא האגדה ואינו מוסר כלל משבועה. במרוצת דברי הזכרתי שבענין אי בהיר במס' ע"ז כ"ב, ע"א הגמרא עצמה באה למסקנא „להד"ם". גדולי תורה הסכימו לכל אשר כתבתי.

מאמרי עשה בשעתו רושם כביר בהעתונות הכללית. המקטרג סגלובסקי נחל תבוסה שלמה. מלומדים וגדולי תורה באירופה כתבו לי שברכה רבה צפונה במחקרי זה ואני הראשון בין הסניגורים על אמונתנו, שרצץ את הקטרוג אדות שבועת שוא. ואחרון אחרון חביב: הרב הענקין נתלהב גם הוא על מחקרי ואמר יש קונה עולמו בחידוש אחד. אחר שערערתי על הפס"ד,

והרב הענקין החליט להשחיתני ולהשבית כל אפשרות להמשיך עבודתי. מצא במחקרי זה „אפיקורסית“. רק האיש אשר יבחר בו הרב הענקין הוא צדיק ומטוה יפרח.

ב. הצורך פרופ. עריך בישוף פרסם השמצה על היהדות ומסר האגדה שרב רב נחמן כשבאו למקומות הרחוקים מביתם, הכריזו „מאן הויא ליומא“. אני באתי להשערה שאנשי שכנציב שהיו לצנים מפורסמים ושונאי רב נחמן, הוציאו לישנא בישא זו. גדולי תורה ומדע באירופה ברכו אותי על מתקרי. את המחקר הכנסתי גם לספרי „ודע מה שתשיב“ שנתפרסם אחר בואי לארצות הברית בעזרתה החומרית של אגוה״ר.

אחר שערערתי על הפס״ד מצא הרב הענקין במחקרי זה „אפיקורסית“.

ג. בספרי „בלוט אונד עראט“ (חינה 1933) יצאתי נגד ספרו של הצורך בישוף הנ״ל המלא שקוצים על ישראל ואמונתו. בספרו של הצורך פרק אחד „די יודענמיסטיאָן“ ובהכרח הבאתי גם אני קטעים מהפרק הזה — נגד המיסיון! הרב הענקין מצא תואנה שהיו לי בווינה עסקים עם המיסיון. מלשינות זו הגדילה את מכאובי ומרירותי. אל גמולות ה' שלם ישלם לי, אם היו לי עסקים עם המיסיון. מלשינות זו מטיל אימה.

חבר אגוה״ר אמר לי: בתחילה נסיתי לחשוב אפשר בטעות הוציא שט רע שאנשי בתפרן פרופגנדה בעד המיסיון. חפשתי אחר הספר בהספריה הצבורית וראיתי את דבריך על המיסיון, נוכחתי שדך הנקמה העיורית מדברת מתוך גרונו של הרב הענקין. אמרתי לו עוד בשנת תש״ז כי לא נכון היה שישב לדון בענין הנוגע לחייס פינקלשטיין וביחוד חוסר אחריות היה שתיכף אחר המשפט נסע לסטראטאגא להתאכטן בהצטעל פינקלשטיין והיתה זאת הפגנה שיאכלו אצלו ענויס וישבעו כשראיתי אותו שט, דווה לבי מאד הרב הענקין אינו רואה שמשפטיס כאלה הס טס מות וקלון להרבניס באמריקה רב הענקין תשפיל ע״י המשפט הזה כבוד התורה

הרב הזה הראה לי הספר משפטי בני אדם. ח״א עמוד פ', שלא כל אדם ראוי לקנא קנאת ה' רק מי שהוא בטוח בעצמו שהוא צדיק גמור ואם איננו צדיק גמור נענש על מדת קנאותו שעבר בזה עבירות גדולות וחמורות של שנאת אחים ולה״ד ואונאת דברים והלבנת פנים ומחלוקת ע״ש אריכות.

ד. כלפי הצורך הנ״ל ששטף את העתונות בגרמניה שהתלמוד מטיל חוב על היהודי לשנוא ולרדוף את הלא־יהודי, הבאתי בספרי „בלוט אונד עראט“ את הפתגם הנפלא: גדולה אהבת הבריות שהיא שקולה כנגד כל התורה כולה. רשמתי המקור „מגורת המאור לה״ר ישראל אלקאווה עמוד 540. הרב הענקין מרעיש עולמות שבמאמר זה „מיסיסיאנערסקע געדאנקען“ ושׁהכופר“ ענעלוי הוציא את הספר לאור. ובספרי הנ״ל הבאתי גם מאמרי חז״ל אלה א. כהניך ילבשו צדק וחסידים ירננו, כהניך אלו צדיקי אוה״ע שהם כהנים להקב״ה בעוה״ז וחסידים ירננו, אלו רשעי ישראל שנקראו חסידים. ב. „הקב״ה ירד לגנו“ זה העולם, „לערוגת הבושם“, זו ישראל, „לרעות בגנים“, אלו אוה״ע. הרב הענקין אומר שאני זיפתי המאמרים לשם

הסתה למיסיון זה היא הסבה שיצא הקצף שלו עלי. יעמוד עמי לפני ב"ד. אם לא אברר שאהפגמים בקדש יסודם, אשרוף את הספר לעיני הב"ד ודווקא במקום הזה אני מזכיר את הרב הענקין בפתגמי חז"ל אלה: א.) "שקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: ע"ז וגלוי עריות ושפיכת דמים". ב.) "גדול עונשה של לה"ר מעונש עובדי ע"ז ומגלוי עריות ושפיכת דמים". אותי יום יום ידרשון מאוסטריה ומגרמניה להשיב על קטרוגים בהעתנות שם. אך חדלתי מלהשיב וטעמי ונימוקי עמי.

מכתב מהגאון האדיר ר' הלל פוסק ז"ל, מו"ל ירחון "הפוסק" בתל-אביב, לאגודת הרבנים בענין המשפט

י"ב באייר תשי"ג נקרא לישיבה של מעלה הגאון הגדול ר' הלל פוסק מאמרו בהפוסק, אב תשי"ג, בענין המשפט הוא אחד המפנינים שבמאמריו הוא השתדל באגוה"ר לנשוש הריב בענין משפטי ע"ז מנוי ב"ד שיברר כל הדבר אבל היה בעיני הרבנים הענקין חלצר כמתעתע ופסקו סלשלח לו סקריפט ותמיכה לרבנים אחרים בא"י

הרב פוסק קבל הרבה מכתבים מניו-יורק בביטויים היותר עזים ומחריפים על התערבותו הוא שלח לי העתקה ממכתב שנשלח לאגוה"ר. מענה לא קיבל. אני מפרסם המכתב כפי ההעתקה שבידי מכתב זה יהל אור עוד יותר על כל ההתאבנות וההתאמרות העאררות באגוה"ר. גם עכשיו כשאני קורא ההעתקה אומר אני מי יתנני לחיות עם פראים או עם החיות ביער שלישי היהדות והשמד, סלתה ושמנה של יהדות איירופה וקהלות הקדושות נמחו ואינם אחינו שאאלים מה היה החסא אשר בגללו באה עלינו השואה? מדוע נגזרה גזירת כליה על שלישי מעמנו?

והא התשובה **עוות דין**. כסדום היינו לעמורה דמינו אם היה בידי הרבנים הענקין חלצר, כי אז היו שוקלים בשרי במקולין אפשר יפתרו הרבנים באמריקה השאלה מי עיכב על ידם של הדיינים הנערצים לתקן את המעוות אם לא השאור שבעיטה, אם לא הגאוה הגסה תנאש כחי. אך ת"ל חי אני והמשפט יכנס בהיסטוריה של הרבנות כמסמך חשוב המסביר את היהדות החרדית המזויפת בארצות הברית ת. ב.

ב"ה א' לסדר דן ידין עמו תשי"א. תל אביב.
בעי אנא למזכי לנפשאי לפני רעי המכובדים באגוה"ר, ה' עליהם. על שהכנסתי א"ע בצרה בענין משפט בלאך-פינקלשטיין ואגלה מצפוני לבי באמת ובתום לבב. ומעשה שהיה כך היה.

בחוה"מ"פ שנת תשי"ג באו אלי חמשה נכבדים מתל אביב ומחיפה והושיטו לי מחברת בשם "קום ריב את ההרים" שנתפרסם בניו-יורק בענין איזה משפט והפצירו בי לחוות את דעתי על הענין המסובך ב"הפוסק". שוחחנו אריכות

וקצרות והם אמרו לי כי כבר עברו ג' שנים ואגוה"ד אוטמת אזנים לבקשתו של התובע לרדן מחדש ע"פ ס' כ'. קראתי הפס"ד מאגוה"ד ותמהוני הראשון היה שלא נתבאר מי הוא התובע ומי הנתבע. תמהוני השני שחתומים שני דיינים ולא שלשה. שאלתי את האנשים שאמרו שהם ירידים להרח"ב התובע זה רבות בשנים, אם באו לדין ע"י הזמנת ב"ד או ברדו את הדיינים בשטרי ברודין ובקנין ונודעתי שלא ברדו, רק הרח"ב הזמין את הרח"פ. וכשבאו לדין היו רק שני דיינים והרב ולצד הצהיר שהם רוצים לדעת מקודם הענין, אפשר יעלה בידם לפשרם ואם יהי' נחוץ לרדן רי"ן תורה יצרפו דיין שלישי. אך קנוניא היתה ושני הדיינים הוציאו פס"ד בשנים. לעיני היה מכתב בחתימת הרב ולצד שבו הוא מאשר שהמרובר היה למנות רב שלישי.

והנה נתתי לבי להמחברת הנ"ל ושני גברי רבה חזינא חתומים על הפסק, תיבתא חזינא ופירוקא לא חזינא. האנשים הראו לי מכתבים מהרח"פ ונוכחתי כי תואנות הוא מבקש בחפצו להסתלק מהשותפות מאיזה טעם שיהי' וכשעירים עלי דשא דקד על האמת. לצערי נוכחתי מהפסק עצמו כי הדיינים נטו רחוק מנתיב החו"מ והפוסקים.

והנה על שעד המחברת כתוב שבה "כתב הצהרה" מהגאון החסיד ר' יוסף אלי' הענקין שליט"א והפשתי אחד כתב הצהרה זה עד שמצאתי עמוד 65. בכתב הצהרה זה מצאתי הנימוקים למשפט זה. לצערי נוכחתי שהנימוקים האלה בנויים על טענות חרשות שאין להם זכר בפס"ד ולא שיעורו של הפס"ד כשיעורו של המכתב הצהרה. ואמת יהגה חכי כי אנכי לא שמעתי בלתי היום מדיון כזה ומנימוקים כאלה. אין בפס"ד זה ובכתב הצהרה זה רוח חיים.

עוד אשיב ארבר על הנימוקים, ובוה מקום אתי להזכיר רק נימוק אחד. הרב הענקין (אתמה שחסד חתימת הרב ולצד כריין שני על ההצהרה הזו) כותב: "בעלי דין כשטענו לפני הדיינים אפילו בשנים אינם יכולים לחזור אפילו בלא קנין" במח"כ העלים עין מדין מבואר דמ"א ס' י"א, ס"ק א'; "מי שקיבל עליו ב"ד של שנים בקנין" ובאה"ג מבאר: "דשלא בקנין יכול לחזור בו" עיי"ש. במח"כ כתב הרב הענקין ללא נכון ש"הרח"ב הביא המראה מקומות רק לסמא את עיני המבקרים". לא שמעתי בלתי היום ששני דיינים יושבים לדין בלא קנין. ומדי עיוני נזכרתי ברברי הגאון הנצי"ב בהקדמתו לבאור הגר"א על הספרא דצניעותא שלמרן הגר"א ז"ל באו מגידים מן השמים ולא הטה אזנו אליהם. לדאבון לבי מצאתי כי שני הדיינים עקרו הרים והלכות קבועות במסמרים. ועלה ברעתי הכרעת תח"ס שאם הרבר נוגע לדין אמת בין אדם לחברו אין חולקים כבוד לרב ומחוייבים לעודר תב"ד על הטעות. בכ"ז החלטתי שלא לכתוב לע"ע בעצמי ב"הפוסק". אחד מידידינו כתב מאמר קצר והציע שירדנו מחדש בשלשה.

שלחתי החוברת סיון תשי" לאגוה"ד ובמכתב בקשתי להחוויר לי מרוע לא נמצא בכתב ההצהרה שום טענה מאלו שבפסה"ד ונראה שבאו להוכחה כי טענות שקד הם וא"כ בודאי ובודאי היה להדיינים לסתור הדין והיסוד המוסד לרדן רי"ן בין אדם לחברו הוא האמת הברור. תודעתי לאגוה"ד שהיו לעיני ג' מכתבים מהרח"פ ונוכחתי שהרשיע ובא על הרח"ב במדקרות חרב

ושם מצחו נחושת לחפות עליו דברים אשר לא כן ולא ראה כי רעה נגד פניו בזה. הלא כל הפוסקים שוים בדבר דאם התחילו לעסוק בהשותפות אין יכולין לחזור בהם ופשיטא דפשיטא דאין שותף מבטל שותפות שלא בהסכם חברו. עבירה גדולה עשה הרח"פ שחפש דרכים עקומות כדי להסתלק מהשותפות. ואמנם הוא קלע לנה"מ ס"ק ל"ג דבפסידא דלא הדר שאינו נותן מעות או שגונב מהשותפות מצי מסלק ליה בלא התראה וכוננת הגאון אינה שיוכל לבטל השותפות אך ורק להרחיק את השותף כמזיק מהעסק. ושתים רעות עשה הרח"פ כי גרם שיסתתם הדין וענה ברעהו עד שקר וצריכים לגעור ברב כזה בגערה ובנויפה שיסיר מדרכים האלו ויודה על האמת. במכתבי לאגוה"ר בארתי הכל באריכות והצעתי למהר לסתור הדין ע"פ ס' כ' ולדון מחדש ודוקא בשלשה.

לדאבוני לא קבלתי מאגוה"ר מענה. אבל מאיש אחד הגיעני מכתב תוכחה על שבדקתי הפס"ד ועברתי על דברי הש"ס בי דינא בתר בי דינא לא דייקי והוסיף שאין דעתי מיושבת עלי שהטלתי ספק בפס"ד מאגוה"ר. רואה אני נחיצות להודיע לאגוה"ר שבדקתי הפס"ד על יסוד דברי רדב"ז ס' תתקל"ט שנשאל אם דין יפה דן או לא. והשיב: „ואני לא אחשוב ששום פותח ספר יטעה בזה ואם כך הוא, הוי טועה בדבר משנה וחוזר“. הרי בדק והרי הודיע דעתו. ולעיני היו גדולי האחרונים ח"ס, שו"מ, בית שלמה, אבן יקרה והגאון מוהר"ן רובינשטיין ז"ל לא חדל מלבדוק פסקי דינים בין איש לחברו על הסמך שכל אדם עלול לשגיאות.

אחר איזה ימים באו אלי ידידיו של הרח"ב לשמוע אם הגיע ידיעה מאגוה"ר שמוכנים לסתור את הדין ולדון מחדש וחזקו עלי דבריהם איך הרח"ב מתעצב אל לבו שהעבירו עליו את הדין הביאו עליו צרה וצוקה ובהיותו בתוך הגולה זר ונכרי מתנהגים עמו כמו עם ההפקר ולא נמצאו אנשים שילכו לאגוה"ר ולדרוש שיעשו הדרכים המעוקמים שוים וישרים ע"פ התורה ולבטל את הגזירה שהוציאו עליו ואין מוחה ומצפצף. אלו האנשים ת"ח גם הם וסיפרו לי שהרב הענקין אמר להרב ר' יעקב לעוונינון ועוד לרבנים ולהרח"ב עצמו שהעבירו עליו את הדין בשביל שהוא אפיקורס ושעל הדין להפוך בזכותו של ת"ח מה שיכול וכאשר רב אחד אמר להרב הענקין שע"פ הסמ"ע אין לת"ח בזמננו דין זה, השיב שהב"ח פוסק דגם בזמננו צריך הדין להפוך בזכות הת"ח. ידידיו של הרח"ב הביאו לביתי ספרו „היכל לדברי חז"ל" ובו מכתב מהרב הענקין להמחבר ומתארו „הה"ג" ובהפס"ד כתבו עליו „הסופר" ועל הנתבע, סוחר בהאטעלים, „הרב“. ידידי הרח"ב אמרו שעברו הדיינים על האזהרה ס' י"ז להשוות הבעלי דין בכל דבר. ויש בזה גם גניבת דעת. להם לא אמרתי כלום על זה, אבל האמת היא, שמורה צדק בלי נטיה לצד אחד, לא יעשה כזאת.

והנה את הרב זלצר לא ראיתי פא"פ אך את שמעו שמעתי כי הוא גדול בתורה. גם את הרב הענקין לא ראיתי אבל הרבה שמעתי גם ממנו ובהיותי בטטרבונג שלח לי ספרו פירושי איברא ונהגיתי ממנו מאד ולא פעם דברתי עם רבנים והפליאו אותי לבעל הוראת מובהק. גם את הרח"ב פא"פ לא ראיתי אבל אחר מלחמת העולם הראשונה כאשר נמלטתי מרוסיא לטטרבונג עמדתיו

עמו בכתובים בענין עגונות מבעלים שנפלו באוסטריא על שדה הקרב ונוזקו לתעודות והרח"ב עמל ויגע הרבה והמציא התעודות ומחל להחזיר לו גם ההוצאות. גם מהגאון צירלזון זצ"ל והי"ד שהוא יעץ אותי לפנות בעיני העגונות להרח"ב, שמעתי איך הרח"ב מבזבז זמנו וממונו לטובת עגונות כנ"ל. ולפני כמה שנים נתן לי הרב הישיש ר' משה ראזענמאן ז"ל הי"ד אבד"ק פלוריסדורף הסמוך לווינא תשורה ספר "ודע מה שתשיב" מרח"ב וכל יקר ראתה עיני. בהזדמנות דברתי עם הרב ר' מאיר גדינוולד שליט"א מוינא ואמר לי על הרח"ב שהוא צדיק ושהיה בווינה עסקן ושתדלן. הכאב צורב בלבי עד מאד על הקיטוגריא בין ת"ח וראיתי העתקות ממכתבי הרב הענקין לאנשים שצריכים להתרחק מהרח"ב כממנדה ומנוף. ועל כותבי פלסתר כאלה לוקין מאורות. והם לבי בקרבי כי שמעתי שעי המשפט והוצאת ש"ר הרח"ב חולה ונשבת כל משוש חייו וחיי משפחתו. מהרתי לכתוב להרב הענקין ואמרתי שאפילו לאיש שנפתה לבו לדעות נפסדות ואפיקורס גמור אסור לדין להראות ידו וגבורתו ולשבור עליו הדין ועי"ז מרפים יסודי המשפט וגורמים ריבות וקטטות ומסרתי מעשה ברב אחד שהתנהג בגאווה וגודל לבב ובקנאות עם איש אחד באמרו שעובר עבירות ושהוא אפיקורס והעביר עליו את הדין ומה נתלקח מחלוקת. הגאון ר' נתן רובינשטיק ז"ל אבד"ק וויניציא אמר לאותו הרב שזכות לו להזהר שלא לעבור עם אפיקורס בספינה אחת, שלא לסעוד עמו על שולחן אחד, שלא להשתדך עמו, אבל אם בא לדון אסור לבוא עליו בעקיפין. מזהר"ן הראה להרב הגי"ל מהרי"ט ח"א ס' י"ד שאין לכופו את האדם במה שבינו לבין קונו ושאל את הרב אם יש לו עדות שהאיש הודה שהוא אפיקורס והרב אמר שאמנם מכחיש אבל מעשיו רעים והוא צועק לא פעלתי און. ואמר מהר"ן להלכה שאפיקורס הוא זה שמתגאה שאפיקורס הוא ולא זה שמכחיש שאפיקורס הוא, ואם נבא לחטט אחר אפיקורסית במעשה כל איש ואיש, אין לדבר סוף. מזהר"ן אמר אז: האי מאן דבעי למיטעם טעמא דמיתותא יפול בפה רב שקנאתו וחמתו מרובה מצדקתו ומתורתו והזהיר להרב והיר וזהיר שלא יאמר יותר רע על האיש. כתבתי להרב הענקין שאשרי לו שזכה לשם טוב ועליו מוטל לתת ידו לשלום ובזכות זה ה' אלקים אמת ינחהו תמיד במעגלי צדק ואמת, ואם יש לו פקפוקים על הרח"ב וספריו, אין לזה שייכות כלל וכלל עם המשפט בינו ובין הרח"פ ועי"ז נאמר אל תהי צדיק הרבה, ואם מהעובדא שהוא חושד להרח"ב באפיקורסית נעשה דינו, אין זה לכבוד ולתפארת כלל לאגוה"ר זה ממש חלול השם.

הרב הענקין לא השיב לי דבר אך קבלתי מכתב אנונימי מאיש זר והודיע לי שהרח"ב אמנם אפיקורס ומלעיג על דברי חכמים, אך הרב הענקין לא אמר שבשביל זה העביר עליו את הדין רק דינו של הרח"ב מבואר בנתיבות הוא הפסיד ממונו וכבודו של הרח"פ ובדורות שלפנינו היו מותחים לרב פוסק על העמוד והוי מחי ליה מאה עוכלא בעוכלא על שהתחבר לאפיקורס. ועתה אני מודיע לאגוה"ר שערעורי הרח"ב כנים ונאמנים ומכחזים לתהו"ק וברורים כצהרים, ובכל אשר כתבו הדיינים לנמק הדין, יכולים לשכך התינוקות.

ידידיו של הרח"ב הראו לי שבהפס"ד כתוב „נוגע גט למזון וגט לכבוד“
ובדברים אלה ממש השתמש הרב הענקין בכתב ההצהרה: „מטופני מאד את
רח"ב ישיג על ידי מאמריו מזון או כבוד“, והם אומרים שהדיינים ערכו
והשפירו הטענות של הרח"פ. ע"ז איני אומר כלום, אני רק אומר שהדבר ברור
שטעו בדברי משנה בדברים הגלויים לכל בר בי רב. ומה אעשה שאין דעתי
סובלת לראות נמוקים נמוכים שכל א"א הוא מרא על האמת והעיקר שהם
ההיפך ממש מהטענות שעליהן מיוסד הפס"ד. ולא זה הדרך ולא זו הסברא
ע"פ התורה לעשות משפט צדק ואם היו שמים לבם לדברי הפוסקים שהם דברי
משנה, לא היו כותבים שיש בעסק זה „אסמכתא“ ושהרח"פ יכול לעבוד על
החזקה אפילו במזיד, ושאין אופן שיפסוד הרח"פ „הערבון“ ונדחק במח"כ
לנימוקים כאלה כמעיל פילא בקופא דמחטא ואף החכמה הבאה לילד אינה
נותנת לכתוב סניגורין כאלה. ואגב רוהטא אין להבין הלא כתבו שהבע"ד לא
עשו קנין בבואם לדין ואיך כתבו מה שנתנו לרח"ב משפט הבחירה היה פשרה
ואיך עושים פשרה בלא קנין. הנשמע כזאת?

ויש לחתור חתירה אחת תחת ההצהרה והנימוקים, שלא חזרו מהפס"ד
ע"פ ס' כ' וזה היה הדרך היותר הגון ורצוי ואנו אין לנו לשחת לבנו בדיני
ממונות אלא ללשון וכונת הפוסקים ובפרט לדבריהם הברורים. חלילה לנו
להשתמש באמתלאות ופלפולים שאין להם יסוד מכ"ש שהפוכים מהאמת. אני
מראה מקום אחד שבשום אופן יכול הרח"פ לבטל השותפות. הרי שו"ת נאות
דשא ס' מ"ו דפשיטא ליה דבנשאו ונתנו השותפים והתחילו מעשה אינם יכולים
לחזור לשעבר ולא להבא עד זמן שקבעו ואם אפילו לא הניחו מעות בעסק רק
חתמו יחד על שט"ח בעד הסחורה שקנו הוי כערבו יחד ונשאו ונתנו, ושם
תרבה מראי מקומות. ועיקר גדול בדיני שותפות התחלת העסק ובנידון זה
מבואר בפסה"ד „אחר שכבר הדפיס המדפיס חלק מהספר“.

שני נמוקים מצאתי אמנם שיש להם ענין לדינא ומקום להתוכח ולפלפל:
א) „שלא נעשה ביניהם שום קנין ושום כתב בחת"י ורק פתקא בעלמא בלי
שום חת"י“ (ב). שלא היה ביניהם התחייבות להדפיס דוקא הכל יחד“.

ואנא לא חילק ידענא ולא בילק ידענא ואיני משיג איך כתבו כך בכתב
ההצהרה, הלא בהפס"ד מבואר שאנינו בכתב החזקה ושהתחייבות היה לגמור
ההדפסה אלא ש„הרח"פ אינו יכול להוסיף כסף מפני שאין לו ממי ללזות, כי
גיסו שסמך עליו ללזות ממנו הפסיד כל מה שהיה לו“ נראה שהדיינים בסוף
באו גם הם לידי הוכחה שמטענות הרח"פ השקר והמרמה מפעפעים ולכן לא
הזכירו בהצהרה טענות הרח"פ כאילו לא היה טוען לפניהם מעולם וכאילו
לא כתבו הטענות בהפס"ד. בדרכי צדק ע"פ דיני תוה"ק, היה להם לסתור
תיכף הדין ע"פ ס' כ'. ואגב גררא בקראי את כתב ההצהרה וקראתי הנימוק
ש„בנידון דין לא נעשה ביניהם שום קנין ושום כתב בחת"י ורק פתקא
בעלמא בלי שום חת"י“ גנחתי מה הציון הלז אשר אני רואה, הלא הדין מבואר
שאם החלו לעסוק בשותפות מהני השותפות אפילו בלא קנין, ונפלאתי איך
כתב הרב הענקין שהרח"ב בא בערעוריו „רק לסמא את עיני המבקרים ושהפסק
מיוסד על הדין“, ואכביש פה את צערי על שהרב הענקין מכנה כתב הערעורים

של הרח"ב מכתב שטנה וכתב פלסטר. לדעתי היתה להדיינים שעת הכושר לדון מחדש ע"פ ס' כ' והכתב הזה לא היה בא לעולם. ואם אמנם שגורל בקיאתם של הדיינים שהורי התורה וחריפתם עד להפליא. לא יהי' להם להסיר הסתירה הקשה בין הפס"ד ובין כתב ההצהרה.

ידידיו של הרח"ב לא נתנו לי מנוחה הם עצמם כתבו מאמרים על המשפט ודרשו להרפסים וחפצו לשלם דמי ההדפסה. וביחוד דחקו בי להרפס המאמר מהרח"ב "ירא הקהל וישפוט". ואני לא יכולתי יותר האנק דום והתורה אמרה לא תעמוד על דם רעך ומצוה להציל עשוק מיד עשקו ונרדף מיד רודף ושלחתי בדואר אוירון לאגוה"ר העתקה מהמאמר הנ"ל בבקשה להשיב אמרים והתחייבתי שאם ישיבו תיכף להרפס שני המאמרים בחוברת אחת. זה לעומת זה.

מאגוה"ר לא השגתי ת"א והח"ב מאיץ בי ע"י ידידיו לפרסם מאמרו. פרסמתי בחוברת אב תש"י וחשבתי כאשר אקבל המענה מאגוה"ר אביאה בחוברת הבאה.

רק אחר כמה שבועות השגתי בדואר אוירון מאמר ארוך מהרב הענקין ומנהל אגודת הרבנים הרב זלצר דרש מצדו להדפיסו תיכף וכנראה שכח שהוא היה דיין במשפט זה.

בהשקפה ראשונה ראיתי שאין הם משיבים כלל על מאמרו של הרח"ב ואינם מוכירים המאמר כלל ובהא נחית ובהא סליק שהפסק אמת וצדק וברור כביעתא בכותחא והרב אין להשיב.

נוכחתי כי שערי הסניגורין לא נגעלו בפני הרבנים האלה והסניגורין הם סתירות להטענות של הרח"פ! ומה שהם כותבים אין משיבין על הקלקלה ואין משיבין לאחר מעשה. לא נאה כלל וכלל. וצעדי גדול שהרבנים הענקין וזלצר יצאו בהמאמר מתחום של ת"ח המדבר בנחת, רחוק רחוק והמאמר כנהר שאינו פוסק בזולולים אשר אין פה יקבנם ולא ידעתי לשות עצות בנפשי אם אדפיסו יבוא עוד יותר בלבול הדעות והמריבה תגדל. ולא אבין ממש שהם כותבים שהפסק אמת וצדק והערעורים של הרח"ב בנויים על אבני תוהו ובוהו ובאפלות יהלוך. הזמנתי לביתי רבנים ובמותב תלתא קראנו הניירות של הרבנים הדיינים ומצאנו כי פקו פליליה ונפלו בשגיאות כבדות ומפסידות והדבר פשוט שאין הרח"ב מחוייב לקבל דבריהם ואפילו יהושע בן נון יאמרם, איזי כחוייבים לציית לו. בדקנו אחר ערעור וערעור ומצאנו שאין בו נפתל ועקש. הסכמנו לשלוח העתקה מהמאמר להרח"ב והבטחתי לידידיו פה שאם יתן תשובה הגונה אדפיס דבריו יחד עם המאמר מאגוה"ר. גם לאגוה"ר כתבתי שאדפיס המאמר שלהם אך בקשתי הרשאה למחוק הבזיונות על הרח"ב, ימנעני ה' מבוא בדמים כי תהי' זאת לפוקה ולמכשול גם להם וגם ל"הפוסק" ואני על משמרת אעמוד ולא אדחיל ואחווה דעתי בלי נשוא פנים לשום צד כי אם לאמת ולהשקיט איבות ומרידות וקטטות.

אגוה"ר לא השיבה וחוששני שרצו הדיינים דוקא להפשיט להרח"ב בגדיו ולהציגו ערום לפני קוראי "הפוסק". מהרח"ב הגיעני מענה מבוארת על המאמר

מאגוה"ר, דבר דבר על אופנו, והחזיק עצמו בדרך חכמים והשיב עובדא על עובדא ושמר את קסתו מזלזולים שאין להם שייכות עם המשפט. ולא מסתפינא אמינא שהרבנים העניקין וזלצר נפלו במצולות המבוכה וגששו במאמרם באפלה והם עצמם סותרים את הטענות בהפס"ד ואפילו לפום משקל דעת ההמון, המשפט מוטעה, ואני עומד ומתפלל למה עשו כל זאת וגרמו לעצמם ולאחרים התרגזות. ולא ראיתי אינש מעייל רישיה בתר אריותא. צר לי לומר שבאגוה"ר חלקו על כל גדולי הראשונים ואין במאמרם אף דבר אחד המתיישב על הלב.

על הערעור של הרח"ב שהפס"ד מיוסר על טענות מהרח"פ שלא בפניו, הם משיבים ששמעו הטענות אחד שכבר נתברר להם הדין ושמנהג זה נהוג אצל הרבנים. מלכים, מלכי התורה, השכילו, הביטו נא וראו הנעשה כזאת בימכם או בימי אבותיכם? הנימוק הזה לא יערכנו פטת כוש. ואני אומר ישתקע הדבר שדין כזה נהוג באגוה"ר כי כל רב המחזיק במנהג זה ומחדש דין כזה אין עוונו נמחק בתשובה. דאם הדין כבר ברור, צריך הדין לפסוק הדין מיד, שאם מענה את הדין ומאריך בדברים הברורים הרי זה בכלל לא תעשה עול ולכל מודה מומחה שגור הדין י"ז, י"א כאש"ר. והמקור הוא במס' סנהדרין ל"ה ע"א. ואם אמרינן כי רבים חללים הפילה זה תלמיד שלא הגיע להוראה וכו', מכ"ש עולה הפסוק על רבנים מובהקים ומפורסמים. דייק הרוצה לחדול מעושק ידיו לא ישמע אפילו דבר אחד מבע"ד שלא בפני השני.

פלא שעל הערעור של הרח"ב שלא הודיעו כלל מהטענות בכתב של מהרח"פ שמזכירים בפס"ד, אין משיבים ולא סקרו עשות נכוחה גם בזה. כי זה דבר המביא לידי גיחוך. והעיקר שבכתב ההצהרה אין זכר להטענות שבפס"ד אך טענות חדשות הסותרות את הראשונות.

ונניח כל זה ונחקור בענין השבועה שהטילו על הרח"ב לפרוע להרח"פ הסכום שחייבוהו.

הם כותבים שגהדבר מפורסט לכל שרק בשבועה לשעבר נזהרין עכשיו אבל לא על להבא" דבריהם מגוכחים ומוטעים ואני לא ידעתי מקור לשבועה זו. לא נמצא בש"ע ופוסקים רמז לחיוב שבועה על להבא ועל דבר התלוי בתנאי ועל דבר שלא בא לעולם. פרעון חוב דבר מצוה הוא וכתב בס"ח ס' תתנ"ט לא ישבע בזה"ז ולא ידור לעשות מצוה. והראיה שהם מביאים מכמה פוסקים בדין שנשבע לחבירו לפרוע על פרעון חוב, הבל היא, דשם השבועה על זמן הפרעון ולא על הפרעון עצמו. עי' תשובת רמב"ן סדמ"ד שהשבועה חלה רק כשכולל עמה דברים אחרים. ומילתא חדתא חוינא תרגום ואתחנן על הפסוק לא תשא שהתורה אסרה שבועת מגן כמו שבועת שקר. וההבטחה שאם היה הרח"ב משתדל, היה הב"ד מחפשים דרך לפטור אותו מהשבועה, חוכא וטלולא הוא וממש איני יכול למצוא מרגוע לנפשי על התחייבות שבועה זו ועל הבטחה זו.

ונחץ לשום לב להטענה בפס"ד שרח"ב עבר על התנאי שהותנה עם הרח"פ עייק שו"ת ב"ח הישנות סל"ז בשותפות בין ראובן ושמעון ושמעון עבר

על התנאי ופסק כיון שלא היה תנאי כפול, התנאי בטל והמקח קיים ובתשובות מהר"ם הלוי חו"מ סל"ז אם התובע והנתבע נתנו שניהם מעות להשתתפות השותפות מתקיים מ"מ והרשב"א בתשובותיו ס' אלף נ"ז כתב שנים שנשתתפו בכל מה שיריחוהו הרי הן נעשין כשכיר ול"ז. הרח"ב מכחיש שהיה תנאי זה שמחכר בהפס"ד ביניהם ופלא שבכתב ההצהרה וגם בהמאמר הם עושים עצמם כמחרישים שהרח"ב עבר על תנאי שהתנו.

גם מה שכתבו שהבע"ד באו בעצמם להדיינים, במח"כ נראה לא נכון כי הרח"ב שלח לכאן הזמנות מאגוה"ר בחתימת המזכיר הרב הלרשטיין שהוא תובע הרח"פ לדין באגוה"ר, וכבר בארתי שאין נ"מ אם באו בעצמם, דאפילו אם היו תלתא מומחין, עיקר נפקותא אם המשפט נעשה ע"פ התורה וכבר בארתי לעיל שאפילו אם באו בעצמם ולא היה קנין שניהם יכולין לחזור באה"ג ס' י"א ס"ק ח'. ועתה עלה בזכרוני שהקצוה"ח כתב דאפילו בדיני ממונות בעינן תלתא מומחין מה"ת.

מוזדים ביותר דברי הרב הענקין שבמאות קהלות באיירופה היה הרב מומין לדין ודן ביחידי. לא במאות קהלות, רק באלפי קהלות היה כך, כי לא היה שם ב"ד והיה רחוק ממקום שהיה ב"ד והטלטול וההוצאות היו גדולות. אם הדיין היה בעל נפש אמר שיוכל לעשות רק פשרה ונעשה קנין, ונתהו מזה מכשולים שדנו ביחידי והש"ך פסק דהיכא דקבל הדיין שידין ד"ת וטעה מה שעשוי עשוי וישלם מביתו מפני שהגיס דעתו לדון יחידי. ואיך מדמים אגודת הרבנים לקהלה באיירופה. אני דן לפעמים יחידי אבל מתנה אני עם הבע"ד כמו שכתבו הפוסקים ואכמ"ל. ובנידון רידן אם היו פוסקים ע"פ האמת, ורק החטא הזה היה האחד, כי אז לא היו באים להשערוריה הוה. ודוקא מפטומי מילין שכתב פה אני מרגיש שהכל נעשה ע"פ הקנוניא.

ועוד הפעם הוא חוזר: כשבאים בעצמם לדון א"צ קנין ועוד הפעם אני מזכיר שראיתי ההזמנות מאגוה"ר, ולמה לא השיבו על ערעורו של הרח"ב ששמעו טענות בכתב ולא הודיעו לו מה שכתוב בכתב זה? ועוד הפעם אני שואל: הלא הרב זלצר הודה במכתב להרח"ב שהמדובר היה למנות רב שלישי לשמוע הטענות ולבררן? (האמת שאינני מכיר כתב ידו של הרב זלצר אבל חקרתי ואמרו לי כי כתב ידו הוא.)

ונוראות נפלאתי על דברי הרב הענקין: נתפס אותי מד בלאך שטפרו ׀ודע מה שתשיב" לא מצא חן בעיני ולא היה לי רשות להיות דיין בגלל זה הנה הרע שמצאתי בספרו וגליתי בפני מד בלאך בפה ובכתב ולמה הזמין אותי להשתתף בזה? לעיני הערעורים של הרח"ב ולא מצאתי רמז על ׀התפיסה׀ הזו. שאלתי את ידידו של הרח"ב ע"ז ולא ידע גם הוא מערעור זה כלום. אדרבה הוא הראה לי את המאמר שלו ב׀קול ישראל׀ על ׀ודע מה שתשיב׀ ומביא דברי הרבנים אשינסקי, זילבר, לעווענוון וגם דברי הרב הענקין ש׀הספר נכתב בדרך תוה"ק׀. לאיזה תכלית המציא הרב הענקין ערעור זה בשם רח"ב לא ידעתי, כמו שלא אדע משמעות דבריו: ׀אני לא אשא פני כופר בעד

כל הן דעלמא". עד כמה שאני רואה לא בקש הרח"ב מהרב הענקין משא פנים רק דין ע"פ התורה. ואת האמת אגיד: אם הרב הענקין מצא "הרע" בספרו אסור היה מ"מ לישב במשפט זה

ואגיד לאגוה"ר האמת שלענ"ד עוד גמגום וחשש על המשפט, דאם הכירו הרמאות בטענות הרח"ב כמו שהם כותבים, היה עליהם לסלק עצמם כדעת נה"מ י"א.

הם כותבים: "הרח"פ השקיע כסף של אחרים וכן משמע מהכתב שלהם שהכסף הוא בהלוואה"

ובפסה"ד לא מצאתי זכר מהלוואה אף לא תביעה להחזיר מעות. אחד ממעריצי הרח"ב קפץ ממקומו וצעק: "ובכן הרב הענקין שוב הסתבך והודה שהיה ביניהם כתב ולא פתקא בעלמא". האיש הזה אמר שאם אמנם אין לנימוק זה שום נ"מ לדינא, אבל שקר וכזב הוא שהכסף הוא בהלוואה כמו שכותב הרב הענקין. האיש הזה התחייב בפני שאם אגודת הרבנים תשלח תצלום מהכתב שלהם שהכסף הוא בהלוואה, גיסו בניו-יורק ישלם מכיסו ההלוואה בעד הרח"ב והרח"ב ימחול על כל תביעה. ושוב לבי ידאב בראותי כי הדיינים הכניסו עצמם גם בזה במקום צר ובמשעול. ולפני מכתב מהרח"פ מיום א' תש"ז והוא כותב: חלקי בהשותפות יהיו ההגה המדוייקת והכספים, ובמכתב שני בלי תאריך: "כבודי יוכל לסמוך עלי שאמלא בע"ה את (חסר מלה בודאי חובתי) בהגה מדוייקת ובכספים". ואני בגלגול מחילות מכבוד הדיינים שואל איזה ממש בטענה זו ובשאר טענות שערכו במאמרם ל"הפוסק", אם עומדים הם בניגוד גמור להטענות של הרח"פ המפורסות בפס"ד.

הם כותבים: הרח"ב בא בתואנות ובעלילות על הרח"פ והרח"פ מפורסם לאיש אמת ובעל מוסר וגדול בתורה וביראה ומצא עצמו חלש נגד הרח"ב שהוא נודע לאיש אלס ותקיף" העין תדמע והלב ידאב לקרות דברים כאלה. אם הם ידעו כל זאת פסולים היו למשפט זה. וע"י משפטים כאלה ה' הסגיר לחרב עמו.

הם כותבים: "ראוי הוא הרח"ב לנדוי ולכהפ"ח ליסרו בשאטים על שלא קיים הפס"ד" לא אדע יותר מה להגיד. הלא יש להרח"ב זכות לערער על פס"ד וגם לתבוע הדיינים לד"ת. ואיזה פנים לפס"ד זה?

הם כותבים: "פינקלשטיין רוצה בחזרת הדין להציל את מה שאפשר, בלבד שישלש את הכסף וכי' ואז ילך עמו לדין" במח"כ לא ראו מה שכתב רח"ב שאחר ג' שנים אין הוא רוצה בחזרת הדין כללה. הוא דורש שהדיינים יעמדו עמו לדין בשביל שלא רצו להודות על הטעות ולסתור הדין. דעתי שישלחו דבר המשפט לאחד מבתי דינים בירושלים והרח"ב ישלח כח הרשאה לאחד מידידיו וכה יוכלו לעשות סוף להסכסוך בעזרת אדון השלום.

ותו אמינא ולא מסתפינא שלא נכון היה שלא שמעו בעצתי להלוך ביושר מסילה למנות ב"ד ולעשות סוף להמשפט הזה. כפי הנראה חשבו שני הדיינים באמת שאחר שאפרסם המאמר ב"הפוסק" עם כל הביזיונות, הרח"ב יחרד ולא ישוב עוד לערער ולסרב לפסק הנעשה שלא ע"פ התורה. כתבתי לאגוה"ר שאין כבודה וכבוד התורה לכתוב מאמרים וכל כספם וכל זהבם של בעלי דין אינם

שנים בנוק כבוד התורה, וכיון שראו שאינני מרוצה להדפיס המאמר עם הבזיונות, שלחו אותו ל"ההד" והביאו על עצמם קלון ולא כבוד. וגף זה שיצא מתחת הפטיש באגוה"ר, לא במהרה יכבה. צר לי עליכם, אחים ורעים, להודיע לכם ש"ההד" השמיט "דברי הנאצה" שבהמאמר. ובהכרח כתב "ההד" שבדברי הרב הענקין הגיון תועה, עמום, מטושטש. זילותא זו כבדה אלף פעמים מהזילותא להודות שטעו בדינא או מהזילותא לעמוד למשפט עם הרח"ב. אגודת הרבנים והדיינים היו פה לשיחה בפי הרבנים ואני תמה מאד על הצעד הזה. רב אחד אמר לי שקרא המאמר ב"ההד" בהתעמקות ומשתומם על אגודת הרבנים שעשתה שטות זה. רב אחר אמר לי: "עכשיו יודעים אנחנו ממקור הראשון טוב המשפט ועאטשו משפט סדום ואין הבע"ד מחוייב לשמוע לפסק מרומה כזה" אני רואה חסד עליון שנתגלגל הדבר ולא נדפס מאמר זה ב"הפוסק". הדברים ב"ההד" נגד אגודת הרבנים קשים כגידיים ועוקצים כקוצים. הלא "הפוסק" היה הראשון ואחריו בא "ההד" בהצעה למנות ב"ד ודינו מחדש. חבל על בזבוז הזמן לעריכת ט"ו עמודים שהמאמר מחזיק. למה יכבדו את לבבם ואינם רוצים לברר הדין לפני ב"ד ועל הבי"ד הזה יהיו לחקור ולדרוש האמת כי ע"פ הרמב"ן חקירה ודדישה בדיני ממנות מה"ת. אם לא יתאמתו הערעורים על שהרח"ב על המשפט ויבורר שרק תואנות הוא מבקש לגולל על אגוה"ר והדיינים עלילות שהיה כאן מחשבה דעה ומעשה זדון, הלא יקבל את פסקו כראוי ואני גם "ההד" נעשה הכל לפרסם הפסק נגד הרח"ב.

ולא אכחד שחפשתי לימוד זכות על הרבנים הענקין וולצר שהטעו הדין בדברים שאין התינוקות טועין בהם ומצאתי כי עבודת הקדש באגוה"ר ובעזרת תורה על כתפם ישאו ומוטרדים מאד, בכל זאת עליהם להיות נזהרים מלכתוב ביטולים כאלה על הלכות פשוטות וגליות והדין שהאמת נר לרגליו ימהר להודות על האמת ולפי האמת מוטב היה להם להשתמש בהפנאי לחזור לעצמם כל הענין וירא העם כי הרבנים אינם בוששים להודות על האמת וכל מחשבתם היא בלתי לדי' לבדו.

והגיעה לאזני שמועה מדאיבה אותי שטינא בלב מנהיגי אגוה"ר על אדות מאמרי ב"הפוסק". והלא כתבתי שאני מאשם את הרח"ב על כל הקונטרס שלו "קום ריב את ההרים" ושנתן מקום למשפט זה בעתונות החילוניים שם ושהחילול השם הלא משני הצדדים. והאמינו לי שתוכחות למדי אמרתי להרח"ב שמבזבוז הוא את חילו לדברים אלה, וחשבתי מה לך לחוב בחובם של דיינים בניוירוק. וגלוי וידוע לפני הש"י שלא לשום קנטור ולא להראות נצחוני בתורה כתבתי המאמר ב"הפוסק" אך ידידיו של הרח"ב, רבנים וגדולי תורה הרעישו אותי: דם אחיך צועקים אינו אומר אלא דמי אחיך, דמים תרתי משמע ובהשקפה ראשונה הכרתי כי טעו ובהתאמצם להוכיח שהפסק אמת וצדק, נסתבכו עוד יותר והטענות והנימוקים אינם עולים בקנה אחד. הלא הטענות והנימוקים סותרים זא"ז, ועולה על כולם המאמר בעד הפוסק וזה שנתפרסם ב"ההד".

אחר שבררתי לפניכם חברים יקרים, ה' ירומם קרנכם בכבוד כל הענין על יסוד הפס"ד, כתב ההצהרה והמאמר ששלחו ל"הפוסק", ול"ההד", אקוה

כי לא יאמרו הדיינים כי דברי פטומי מילי בעלמא הן ושעוור אני להפיה את אש המחלוקת בכדי להתכבד בקלון חברים. אם אמנם שחשבתי למותר לעמוד על העיון בהקונטרסים שהדפיס הרח"ב, אני אומר שחלילה להם לומר שוב על הרח"ב ולא יחדין רמיה צדו ושלא יועילו לו כל המדמות בעדעוריו על הפס"ד. ואשר קללו בהמאמר את הרח"ב אומר אני כי השי"ת יהפוך הקללה לברכה כי נקי הוא משקר ויסכרו פי דוברי שקר.

אתם חבירים יקרים ידעתם שיחיד או שנים ולא קבלו עליהם בקנין, אם טעו מה שעשוי עשוי וישלמו מביתם אפילו לא נשאו ונתנו ביד ואין לבע"ד עם חבירו כלל והדיין נעשה לזה דיליה וצריך לשלם ויש אפילו סברות דלאו דוקא נוטל ונותן ממש מחוייב לשלם אם טעה, רק חייב את הזכאי והאידינא לדעת בעל המאור והראב"ד ליכא טועה בשיקול הדעת והכל טועה בדבר משנה ועי' תשו' רדב"ז ס' אלף קכ"ו. ודעת המרדכי תרמ"ז אם הדיינים אינם רוצים לחזור בשדנו שלא כדין, דין הוא שישלמו. ואמנם יש חלוקי דעות בזה וצדק הרח"ב שתובע לדין על כל המשפט והב"ד יכריע על הכל. ונפלאתי שמשמיטים עצמם מד"ת בטענה שאין דין שבע"ד יתבע דיין לדין, והנה יודע אני תקפם וחילם וכחם באורייתא ולכן אתפלא שאינם יודעים מהדין בתשר מהר"ם מרוטנבורג ס' תשי"ז שאם בע"ד ירא שעיוותו לו הדין יכול לתבוע הב"ד לד"ת והב"י מביא דין זה בשם ספר החכמה לרבנו ברוך ב"ר שמואל מבעלי התוס' וגם הש"ך מביא הדין בכמה סימנים. ועי' טור סכ"ה שהחולק על דברי גאון הוי כטועה בדבר משנה ועי' גם רשב"ש ס' ר"ל בשם הראב"ד שאין שום חכם רשאי לבטל דין שום גאון. כל אשר תמצא ידכם לעשות בכח אגוה"ד עשו שב"ד יבדד כל הענין והעיקר שיראה הראיות ביד רח"ב.

ועתה אדברה לפניכם, חברים יקרים, שהפס"ד הזה בטל כחספא בעלמא ומוטב שאתם בעצמכם תבטלו אותו ותפרסמו על זה בגלוי. וכמה דיו כבר נשפך וכמה קולמסים נשברו וכמה נייד נתפור אדות זה. ואתם ראיתם צרת נפשו של הרח"ב בהתחננו אליכם לברר הטענות של הרח"פ שע"י נשחט לעיניכם. והחוב היה על הרבנים לאזור מתניהם לדבר משפטים את הרח"פ על כל דעתו ועל אשר בא על הרח"ב במרמה חלילה לאדם לחפור בור תחת חבירו. ואגיד פה גם דברי תוכחה להרב הענקין שהכעס והרוגז מדות רעות ומגונות הן. ומספרים בשם הרה"ק ר' זוסיא זצ"ל שהוכיח אדם גדול על שכעס בענין מצוה וצוהו לילך למקוה וקור גדול היה ולא יכעוס יותר. ומחוייב הרב הענקין לבטל הש"ר על איש כהרח"ב שנתחזק תמיד לירא ה' ולשומר תוה"ק ושעשה הרבה בעד כלל ישראל ובדין הוא שיטול שכרו.

כפי שהבנתי מידידי הרח"ב פה, הרח"ב יוותר על כל בירוור הדין ועל כל תביעות ממון, אם יבטלו באגוה"ר את הפס"ד ויפרסמו בעתונים שנתברר, כי הטענות של הרב חיים פינקלשטיין שקר וכזב הן, והדיינים מתחרטים באמת על כל מה שכתבו בכתב ההצהרה ובעתונים נגדו וביחוד גם מה שאמרו בע"פ שהוא אפיקורס אחד מידידיו רב גדול בירושלים אמר לי שהוא לוקח על עצמו הדבר והוא יפעול אצלו הכל ובלבד שיבוא סוף. וראיתי מכתב מרח"ב אליו: „אם כח אבנים כוחי? אם ה' נתנני ביד זרים ועשו בי שפטים מה אוכל עשות“.

האמת שאני מתחרט שהכנסתי ראשי בין הפטיש ובין הסדן. דהנה קבלתי מכתבים מניו-יורק והכו על קרקדי שאני מפורסם לבעל מחלוקת ושהרב הענקין הוא עניו ותם ומודה הוראה מצויין וקטנו של הרב זלצר בתורה עבה ממתני ושהרח"ב בא על הרח"פ ברשתות ומכמדות ונתן כתף סודר לבלתי שמוע לפסק דאגוה"ר וראוי אני לקפח את שוקי על שאני דורש טובתו של הרח"ב ואני הרגשתי שביבי להבת גחלתם כי החזירו לי "הפוסק" ודוקא אלה שלא שלמו דמי החתימה מעולם. רק רב אחד מוכתר בנימוסין כתב לי בשם מדרש שמואל לאבות פ"א שאין ראוי לב"ד שישבו אחר ממה שגורו כי ראוי לחוש לזילותא דבי דינא כי אין ראוי שיצא קול על ב"ד שעשו שלא כהוגן. וכתבתי לאותו הרב שיאבה לראות דבריו הקדושים הקודמים ודל': "הו מתונים בדין שצריך להיות מתון בדין ויעיין היטב קודם מה שיגזור באופן שיהיה גזר דין אמת על דרך כי אקח מועד או משרים אשפוטי".

עכ"פ אני לא אדפיס יותר בענין זה אף דבר הקל ואמרתי זאת להרבנים שבאו אלי בשם הרח"ב. אך אחת אבקש למען השם ותוה"ק למנות ב"ד. כי אני לא אוכל להבין מה כל האפי והחמה של הדיינים אם הרח"ב תובע לדין ישראל, עליהם למלאות דרישתו ותביעתו ועי"ז לא יחרב העולם ולא יחזור לתהו ובוהו והדבר מוכרע מן השכל שעליהם לשמוע לעצתי. הגישו עצומתיכם לפני ג' רבנים ויעמוד הים מועפו. ובזכות זה תשכון במעונכם בדכה עליונה מאת שוכן מעונה והשלום הוא העיקר הגדול שכל ישראל והדת והאמונה תלויים בו.

אברך את ה' אם יצליח בידי להיות הגודם לשלום ולא אבדתי התקוה שהרבנים הענקין וזלצר יראו את לבם הרחב להעמיד דברי הראשונים על מכונם והאם כדאי הוא למיעקר תקנתא דמהר"ם מרוטנבורג. רבנו בעל הלבוש כותב באחת מתשובותיו: "והרי אני עכשיו מוטל על ערש דוי לע"ע ותולה אני בדין ממ"ה ית"ש שהוא יסעדי לשלוח לי תרופה ורפואה מחולי הזה". ובזכות השתדלותי לעשות שלום ולהסיד קטוגריות בין ת"ת, אל אמיץ יתן לי כוח ואומץ להמשיך עבודתי ולהשלים את ספרי ולהוציאם אורה, המצפה לישועת ה' חוותם בידיים רפות, עכד לעבדי ה'.

הלל פוסק

מכתבים מהגאון הצדיק ר' צבי דאָכאַוויץ זצ"ל

א.

ב"ה ז' לחדש מנ"א תש"ט

לכבוד ידידי אהובי, הרב הג' מוכתר בשם טוב וכר' מהור"ר חיים בלאך שליט"א, שלום ואהבה.

כתבתי להוד כת"ר שליט"א שאולי אפגוש בשבוע זה עם הרב ראָזענ-בערג שליט"א, אבל כמובן להשפיע על הרב הנ"ל כי הוא יכריח במפגיע הרב הענקין שליט"א נחוץ כה גדול. זאת חשבתי כי הרב ראָזענ שליט"א יחד אתי נוכל להשפיע עליו. אבל הרב ראָזענ עוד לא בא הביתה ואתמול כשהיתה לי אסיפה יחד עם הרב פייוועלזאָן פעלתי עליו שהוא ילך אתי להרב ראָזענבערג. כמובן מקודם הי' נחוץ להסביר להרב פייוועלזאָן כי גם הרב הענקין רק אדם ולא יותר וממילא גם הוא נכנס בסוג אדם שנכון לעשות טעות. אבל אח"כ נסבך בדברים שונים ולא הי' יכול למרות רצוני לילך אתי ונדחה הדבר עד שבוע הבא אי"ה. כל זאת מצאתי להודיע להוד כת"ר שליט"א. ברגשי ידידות נאמנה יחד עם כתוח"ט

צבי הירש דאָכאַוויץ.

ב.

ב"ה המשענה רבה תשי"א

כבוד ידידי אהובי, צור לבבי, הרב הגאון המפורסם בתורתו חכמתו והשכלתו וכר' מהור"ר חיים בלאך שליט"א, שלום באהבה

פרצתי את הגדר לבלי לכתוב בחוה"מ מפני שאנכי מרגיש כי ת"ח גדול מאד שרוי בצער והכאב גדול ביותר, כי אין בידינו לעזור, אשר בתחלה הייתי מדמה כי זהו דבר קטן אצלינו לדבר עם הרב הענקין ואולי לדבר אתו קשות, אבל צדק מאד הפתגם ההמוני כי האדם תיבה סגורה, אף שאני מכיר אותו כמה שנים. בכ"ז אנסה למלאות רצון כת"ר שליט"א ובהודמנות הראשונה אציע לפני הנשיא את הצעתו הצודקת.

מפני קדושת היר"ט אקצר ואומר שלום לו ולמשפחתו היקרה, בברכת גח"ט, ידירו הנאמן

צבי הירש דאָכאַוויץ.

הקב"ה שולח יסודים על האדם וגוזר עליהם שילכו לאותו יום ולאותה שעה ועלינו להצדיק דינו של הקב"ה על כל מאורע שיארע לו.

בעוד שספרי זה ברפוס יד ה' היתה בי ובעוה"ד המות האכזר שרד ממני אשת נעוּדי מדת גולדה, בת הרב החסיד ר' משולם פייביש הלוי העליד ז"ל דוד רביעי להרה"ק ר' משולם פייביש הלוי העליד מזבדניזא בעל דרך אמת זצ"ל, דוד ששי לרבנו התוי"ט. כל יודעי ומכירי אשתי העירו עליה כי היתה אשה כשרה וצנועה ומצויינת בכל המעלות שנשתבחו בהן בנות ישראל מאז ומקדם. וכו' ביום שנולדה בו לפני שבעים שנה, כ"א טבת תרמ"ה, שבה רוחה אל אלקים, כ"א טבת תשי"ד. ראיתי עמה חיים כחמשים שנה. ועתה עולם חשך בעדי וכילודה אפעה ואמרד בבכי. אחר שבאה בווינה המהפכה הנאצית, תכפו עלינו צרות ותלאות. וכשעזבתי המסגד הנאצי, אין מתום בבשרי, התחילה סדרה של נדרים עד שהגעתי לניו-יורק. רוחי היתה נשכרה ואשתי שהיתה לי נאמנה כל ימי חייה, דברה על לבי: „ראה, ה' היה מחסה לנו מיד צד, נשים בו מבטחנו ואל לראוג". והנה שואה חדשה קפצה עלינו: המשפח באגוה"ר. אשתי סבלה יסורים קשים, לבכה נתחמץ שרבנים שפכו עלינו סוללה לעשות בנו כלה ע"י משפט סדומי. ביחוד נצטערה על הרבות והמלשינות עלי במאמריהם בעתונים ובע"פ. אמדה בקול אנחה מתפרץ מעומק הלב ובתמימות נפשה: „אפשר יותר טוב היה ליפול בידי הנאצים הפראים ולמנות בין הקדושים, מלשבוע אכזריות ורשעות מרבנים חרדיים" מודגל היה בפיה: השם יתברך זאָל די ראָב־בינער ניכט שטראפען פיר אלל דאָס וואָס זי אָן אונז פערבראָען האָבען" הקב"ה ירחם עלי ועל צאצאינו. תפלתי לאלקים להשיב נפשינו. ועל חסדיו אנו בוטחים. תהיה הנפטרת מליצה ישרה בעדנו לפני יושב מדומים.

מסר לי יד"נ שלמה סופר אבר"ק בעדגסאס (בנו של הכתב סופר) זצ"ל שזקנו ר' עקיבא איגד היה עצוב ונבוך אחר פטירת אשתו. ובאחד ממכתביו כתב שאין רעיונותיו טובלים להתפלל מבלי טשטוש או ללמוד בעיון קצת סוגיא קלה. „לבי סגור, ידי קצרה מלהתיישב בשום ענין" במצב כזה אני מוצא א"ע לע"ע. ה' יסעדני.

כתיבה וחתומה טובה, ליד"נ האי גברא דבה ויקרא, הגאון המפורסם לתהלה, ספרא וסייפא מלא רוח ה', לשונו עט סופר מהיר, כמוה"ר חיים בלאך יצ"י.

הנני מאשר בתודה ושמחה קבלת ספרו היקר "ודע מה שתשיב", שהואיל מעכ"ת לכבדני בו ואורו עיני בראותי תשובותיו המסולאות מפז על השאלות מהותיקן הנוגעות לעמנו ולאמונתנו. צירים וחבלים יאחזון על העלילית שוא של צוררי ישראל. ברוך ה' כי שלח לנו מנחמים ומחברים כמעכ"ת יהיתה מנוחתו כבוד בין גדולי עמנו ומגיניו בעז"ה. שכרו גדול למאד.

מפני טרדותי הרבות בימים הקדושים והנוראים אין הפנאי הנחוץ לכתוב באריכות עד כמה נחוצים לנו ספרים כמו הספר הזה. ולכתוב הארות יהערות לדבריו הקדושים.

בן ציון מאיר חי עוזיאל, ראשון לציון,
רב הראשי לישראל.

אחד"ש . . . קבלתי ספרו "ודע מה שתשיב", עברתי עליו מראשו ועד סופו, מצאתי בו דברים טובים ומצויינים שהם קידוש ה' ממש. בביאוריו גל חרפה מעל עמנו והכה על קדקוד שונאינו. יעזרהו ה' ויצאיהו למרחב בתוך כלל ישראל.

בהוקרה וכבוד זכרה

יעקב לעוויןזאן, רב דחובבי תורה.

Printed by
Greenich Printing Corporation
New York 1, N. Y.

